

การประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน
ของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

นางสาวเมษิยา ทรงอารมณ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

**Assessing Cooperatives Management on Service Cooperatives' Internal Control
in Prawet District, Bangkok Metropolis**

Miss Maysiya Songarom

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperatives

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน ของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
ชื่อและนามสกุล	นางสาวเมษิยา ทรงอารมภ์
แขนงวิชา	สหกรณ์
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สดดา พิศาลบุตร)

(รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิชา พุฒาคำ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการ
ในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ผู้ศึกษา นางสาวเมษิษา ทรงอารมภ์ **รหัสนักศึกษา** 2589001862 **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สงเสริม หอมกลิ่น **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 2) ประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 3) เปรียบเทียบผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 4) ศึกษาแนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ สหกรณ์บริการในเขตประเวศ ที่มีการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง จำนวน 4 สหกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) แบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายใน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ 2) แบบเก็บข้อมูลทางการเงินเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ 3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าสัดส่วน และกราฟวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปแนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์

ผลการศึกษาพบว่า 1) สหกรณ์บริการในเขตประเวศกรุงเทพมหานครมีระยะเวลาการดำเนินงาน 5 - 11 ปี จำนวนสมาชิก 49-276 คน คณะกรรมการ 7 - 13 คน เจ้าหน้าที่สหกรณ์ 1 คน ส่วนใหญ่มีทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้น ดำเนินธุรกิจด้านเคหสถาน และ บริการแท็กซี่ 2) คุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายใน 12 ด้าน ผลการประเมินอยู่ในระดับดี 1 สหกรณ์ และต้องแก้ไข 3 สหกรณ์ สัดส่วนของการปฏิบัติ ณ จุดควบคุมน้อยที่สุด ทั้ง 4 สหกรณ์ คือ การจัดทำบัญชี รองลง ไป คือ ด้านอื่น ๆ จำนวน 3 สหกรณ์ 3) สหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับดี ค่าเฉลี่ยอัตรากำไรสุทธิ และ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สูงกว่า สหกรณ์ที่มีคุณภาพการควบคุมภายในระดับต้องแก้ไขค่อนข้างมาก แต่ค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ใกล้เคียงกัน 4) แนวทางในการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน คือ คณะกรรมการประชุมร่วมเพื่อกำหนดแนวทางและมีการติดตามแผน แต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำหน้าที่การเงิน การบัญชี และสหกรณ์ควรจัดทำแผน นำแผนไปปฏิบัติ และติดตามผลเป็นระยะ

คำสำคัญ การประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ ด้านควบคุมภายใน สหกรณ์บริการ กรุงเทพมหานคร

Independent Study title: Assessing Cooperatives Management on Service Cooperatives' Internal Control in Prawet District, Bangkok Metropolis

Author: Miss Maysiya Songarom; **ID:** 2589001862;

Degree: Master of Business Administration (Cooperatives);

Independent Study advisor: Songserm Homglin, Associate Professor;

Academic year: 2016

Abstract

The purposes of this independent study were to 1) study general circumstance and performance results of service cooperatives 2) assess cooperatives management quality on services cooperatives' internal control 3) compare assessment results of cooperatives management on internal control with performance results of service cooperatives and 4) explore guidelines to apply assessment results of cooperatives management on internal control with service cooperatives' operation in Prawet District, Bangkok Metropolis.

Studied population comprised cooperatives administrators from 4 service cooperatives in Prawet District that run business continuously. Tools were; 1) Cooperative Promotion Department's assessment form for cooperatives management on internal control 2) cooperatives' financial data collection form and 3) depth interview. Statistics used for data analysis included frequency, mean, value of ratio and contents analysis.

Findings were the following. 1) Operation period of service cooperatives in Prawet District was between 5-11 years with 49-276 members and 7-13 committee members including 1 staff. Capital of most service cooperatives increased. They ran housing and taxi business. 2) With regard to cooperatives management quality on 12 aspects of internal control, only one cooperative was assessed at high level while the plan and participation were three cooperatives needed improvement. Ratio of operation of all four cooperatives, at the least controlled point was balance sheet, next was other aspects for the rest three cooperatives. 3) The cooperatives rated with high level management quality on internal control appeared to gain higher net profit margin and return on equity ratio than those cooperatives that needed improvement for their internal control. However, mean of return on asset ratio was almost the same. 4) Guidelines to apply assessment results of cooperatives management on internal control with service cooperatives' operation; in order to set guidelines and follow up a plan, committee meetings should be organized and assign committee members to take charge of finance, and accounting. Also a plan should be developed for further implementation and follow up periodically.

Keywords: Assessing, Cooperatives management, Internal control, Service cooperatives, Bangkok Metropolis

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาเพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ทำให้ผู้ศึกษาได้นำความรู้มาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอขอบคุณคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์เคหสถานประเภทพัฒนา จำกัด สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด และสหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด ที่ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณข้าราชการและพนักงานราชการ สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 2 เพื่อนร่วมรุ่น รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือและผลักดันให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วง อีกทั้งขอขอบคุณครอบครัวที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจตลอดมา หากการศึกษานี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้ศึกษาขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว และประโยชน์อันพึงมีของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอให้เป็นแหล่งความรู้แก่ผู้ที่สนใจทุกท่านนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

เมธิยา ทรงอารมภ์

สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
กรอบแนวคิดการศึกษา	3
ขอบเขตของการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
บริบทของสหกรณ์บริการ	9
แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน	13
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการควบคุมภายใน	26
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	41
ประชากร	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
สภาพทั่วไปและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร	45
คุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการ ในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร	48
ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน ของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม	48
ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์ บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เป็นรายสหกรณ์	64
การเปรียบเทียบผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร	72
แนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน ไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร	78
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
สรุปผลการศึกษา	84
อภิปรายผล	89
ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	93
ภาคผนวก	96
ประวัติผู้ศึกษา	133

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์	11
ตารางที่ 2.2 ข้อมูลฐานะการเงินของสหกรณ์	12
ตารางที่ 2.3 ข้อมูลผลการดำเนินงานของสหกรณ์	12
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด	46
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด	47
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด	47
ตารางที่ 4.4 การควบคุมภายในด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน	49
ตารางที่ 4.5 การควบคุมภายในด้านการจัดทำทะเบียนและจัดทำรายงานประจำปี	50
ตารางที่ 4.6 การควบคุมภายในด้านงานการเงิน	52
ตารางที่ 4.7 การควบคุมภายในด้านการจัดทำบัญชี	54
ตารางที่ 4.8 การควบคุมภายในด้านการจัดทำงบดุล	55
ตารางที่ 4.9 การควบคุมภายในด้านธุรกิจสินเชื่อ	55
ตารางที่ 4.10 การควบคุมภายในด้านธุรกิจการซื้อ	57
ตารางที่ 4.11 การควบคุมภายในด้านการจัดสวัสดิการ	59
ตารางที่ 4.12 การควบคุมภายในด้านอื่น ๆ	61
ตารางที่ 4.13 การควบคุมภายในด้านการจัดทำแผน	61
ตารางที่ 4.14 การควบคุมภายในด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง	63
ตารางที่ 4.15 การควบคุมภายในด้านการมีส่วนร่วม	63
ตารางที่ 4.16 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์ เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด	65
ตารางที่ 4.17 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์ เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด	66
ตารางที่ 4.18 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์ บางกอกแท็กซี่ จำกัด	67
ตารางที่ 4.19 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์ แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.20 ค่าสัดส่วนของรายการที่ปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน ของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร.....	70
ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยของสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน ของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานครในแต่ละด้าน.....	71
ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน กับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร.....	73
ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน ในกับผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของสหกรณ์บริการ ในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร.....	74
ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน กับผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์บริการ ในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร.....	75
ตารางที่ 4.24 ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด และแนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน ไปใช้ประโยชน์.....	78
ตารางที่ 4.25 ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด และแนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน ไปใช้ประโยชน์.....	79
ตารางที่ 4.26 ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์บางกอกเท็กซ์ จำกัด และแนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน ไปใช้ประโยชน์.....	81
ตารางที่ 4.26 ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์เท็กซ์อ้อนนุช 55 จำกัด และแนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน ไปใช้ประโยชน์.....	82

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา	4
ภาพที่ 2.1 สภาพแวดล้อมการควบคุม	15

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมส่งเสริมสหกรณ์มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริม เผยแพร่ และให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ให้แก่บุคลากรสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุน คุ้มครอง และพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพิ่มขีดความสามารถ ในด้านการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ และมีการเชื่อมโยงธุรกิจสหกรณ์สู่ระดับสากลเพื่อให้ สมาชิกสหกรณ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีการแบ่งส่วนราชการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้แก่ราชการบริหารส่วนกลางประกอบด้วยสำนักงานเลขาธิการกรม กอง การเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองแผนงาน ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 1 - 2 สำนักบริหารเงินทุน สำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ สำนักส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงาน สหกรณ์จังหวัด(กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้กำหนดให้มีการดำเนินงานแนะนำส่งเสริมให้สหกรณ์มีระบบการควบคุมภายในซึ่งเป็น “กระบวนการ (process) ที่ถูกนำไปปฏิบัติโดยบุคลากรของสหกรณ์ อันมีคณะกรรมการ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ เพื่อให้องค์กรสามารถมั่นใจได้ในระดับหนึ่งว่า หากได้มีการปฏิบัติตามกระบวนการเหล่านี้แล้ว องค์กรจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทางธุรกิจที่ต้องการได้” เหตุที่ให้ความมั่นใจเต็ม 100 % ไม่ได้ เพราะการปฏิบัติบางอย่างนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถส่วนตัวในการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติ บางอย่างถ้าจะทำให้เต็มที่ต้องลงทุนสูงเกินกว่าที่องค์กรจะรับได้ ก็เลยต้องทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ และที่สำคัญการควบคุมภายในจะไม่ช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์หากผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของการควบคุมภายใน และจะพยายามละเลยขั้นตอนการปฏิบัติงานต่างๆอยู่เสมอ (คู่มือแนะนำส่งเสริมการควบคุมภายใน กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2555)

สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 2 มีสหกรณ์รวมทั้งหมด 389 สหกรณ์ ประกอบด้วยสหกรณ์การเกษตรจำนวน 9 สหกรณ์ สหกรณ์ประมงจำนวน 1 สหกรณ์ สหกรณ์ร้านค้าจำนวน 17 สหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 183 สหกรณ์ สหกรณ์บริการจำนวน 146 สหกรณ์ สหกรณ์เครดิตยูเนียนจำนวน 33 สหกรณ์ (สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 2, 2560)

สหกรณ์บริการในเขตประเวศมีทั้งหมด 7 สหกรณ์ แบ่งเป็น สหกรณ์ที่ยังดำเนินงาน 4 สหกรณ์ หยุดดำเนินงาน 2 สหกรณ์ และสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ 1 สหกรณ์ โดยสหกรณ์ที่ยังดำเนินงานอยู่มีผลการดำเนินงาน 3 ปีย้อนหลัง ดังนี้ 1) สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ปีทางบัญชี 2556 ขาดทุนสะสมเป็นจำนวนเงิน 2,696,323.03 บาท ปีทางบัญชี 2557 ขาดทุนสะสมเป็นจำนวนเงิน 1,296,892.85 บาท และปี 2558 ขาดทุนสะสมเป็นจำนวนเงิน 1,129,786.99 2) สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด ไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ปี 2549 – ปี 2558 3) สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ปีทางบัญชี 2556 มีกำไรสุทธิ 3,032.68 บาท ปีทางบัญชี 2557 มีกำไรสุทธิ 30,020.27 บาท และปี 2558 ขาดทุนสุทธิ 18,891.22 บาท 4) สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด ปีทางบัญชี 2556 มีกำไรสุทธิ 111,752.29 บาท ปีทางบัญชี 2557 ขาดทุนสุทธิ 6,048.64 บาท และปีทางบัญชี 2558 มีกำไรสุทธิ 125,503.72 (รายงานผลการตรวจสอบบัญชี กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556 – 2558)

ปัจจุบันสหกรณ์บริการมีการดำเนินธุรกิจโดยอาศัยคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ บางสหกรณ์คณะกรรมการยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามอุดมการณ์ หลักการ วิธีการ และกฎหมายของสหกรณ์ ขาดการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และในบางสหกรณ์ไม่มีเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากระบบการควบคุมภายในที่ไม่มีประสิทธิผลเพียงพอ ทำให้เกิดความเสียหายต่อสหกรณ์ เช่น มีจำนวนลูกหนี้ค้างชำระเป็นจำนวนมาก สหกรณ์ไม่สามารถจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันและไม่สามารถปิดบัญชีได้ (สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ 2, 2559)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพทั่วไปของสหกรณ์ ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ และทำการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้สหกรณ์เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็น

ของการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในซึ่งจะสามารถนำไปใช้จนสหกรณ์เกิดความมั่นคงและดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

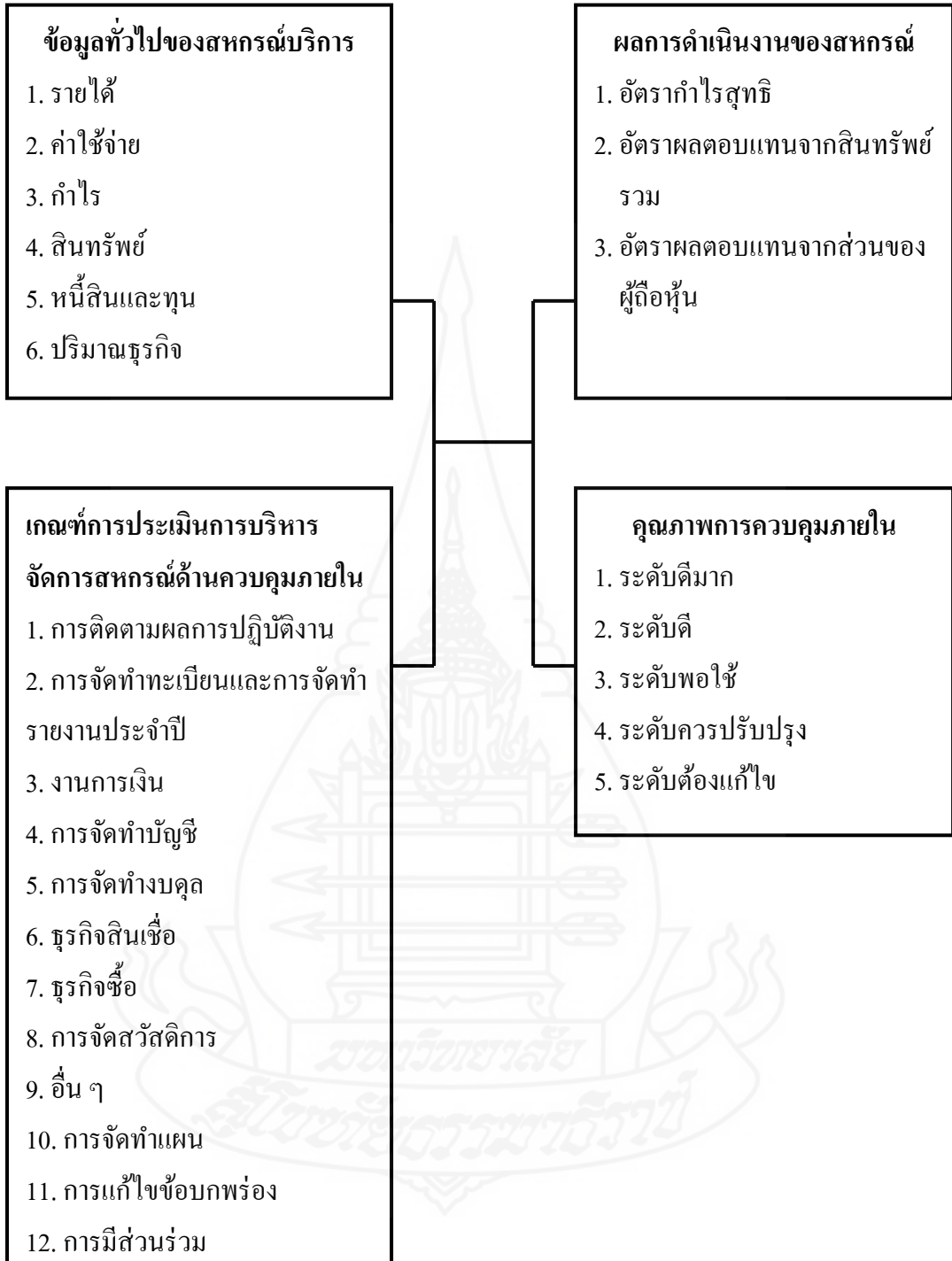
2.2 เพื่อประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ได้กำหนดหัวข้อการประเมินไว้ทั้งหมด 12 ด้าน 89 รายการ ดังกรอบแนวคิดการศึกษาดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ศักยภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในและประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการ ในเขตประเวศ ตามแบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของกรมส่งเสริมสหกรณ์ 12 ด้าน คือ 1) การติดตามผลการปฏิบัติงาน 2) การจัดทำทะเบียนและรายงานประจำปี 3) งานการเงิน 4) การจัดทำบัญชี 5) การจัดทำงบดุล 6) ธุรกิจสินเชื่อ 7) ธุรกิจการซื้อ 8) การจัดสวัสดิการ 9) เรื่องอื่น ๆ 10) การจัดทำแผน 11) การแก้ไขข้อบกพร่อง 12) การมีส่วนร่วม 2) ผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการ ในเขตประเวศ โดยใช้ 1) อัตรากำไรสุทธิ 2) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม 3) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาแนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์

4.2 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือนเมษายน 2560 ถึงเดือนสิงหาคม 2560

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์บริการที่ดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

5.2 ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์บริการ หมายถึง รายได้ ค่าใช้จ่าย กำไร สินทรัพย์ หนี้สิน และทุน ปริมาณธุรกิจ

5.3 การควบคุมภายในของสหกรณ์ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนดร่วมกันโดยคณะกรรมการ ผู้บริหารตลอดจนพนักงานของสหกรณ์ทุกระดับชั้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า วิธีการหรือการปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุม

5.4 สภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ หมายถึง การที่สหกรณ์มีการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามแนวทางการควบคุมภายในของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ใน 12 ด้าน ได้แก่

5.4.1 การติดตามผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่สหกรณ์มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นเพื่อเปรียบเทียบแผนงานที่ได้วางไว้ มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 7 รายการ

5.4.2 การจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี หมายถึง การที่สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนต่างๆ ตามรายการที่กฎหมายกำหนด พร้อมทั้งการเก็บรักษา เช่นทะเบียนสมาชิกทะเบียนหุ้น และมีการจัดทำรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานเสนอที่ประชุมใหญ่ มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 13 รายการ

5.4.3 งานการเงิน หมายถึง สหกรณ์มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับ-จ่าย และการเก็บรักษาเงินของสหกรณ์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 8 รายการ

5.4.4 การจัดทำบัญชี หมายถึง สหกรณ์มีการจัดทำบัญชีตามแบบและรายการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดและเก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 5 รายการ

5.4.5 การจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน หมายถึง สหกรณ์จัดทำงบแสดงฐานะทางการเงินอย่างน้อย 1 ครั้งในรอบ 12 เดือน ซึ่งถือเป็นรอบปีบัญชีสหกรณ์ ตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด ประกอบด้วย สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 2 รายการ

5.4.6 ธุรกิจสินเชื่อ หมายถึง สหกรณ์ดำเนินการเกี่ยวกับการจ่ายเงินกู้แก่สมาชิก และการรับชำระหนี้ ซึ่งขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสหกรณ์ มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 16 รายการ

5.4.7 ธุรกิจการซื้อ หมายถึง สหกรณ์ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายตามความต้องการของสมาชิก ซึ่งขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ สหกรณ์ มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุมจำนวน 18 รายการ

5.4.8 การจัดสวัสดิการ หมายถึง สหกรณ์มีการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เพื่อการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เช่น ค่ารักษาพยาบาล ซึ่งขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสหกรณ์ มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 7 รายการ

5.4.9 เรื่องอื่นๆ หมายถึง สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วย การรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น ซึ่งตามที่นายทะเบียนกำหนดและได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ซึ่งต้องสอดคล้องกับข้อบังคับของสหกรณ์ มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 2 รายการ

5.4.10 การจัดทำแผน หมายถึง สหกรณ์มีการจัดทำแผนงานและหรือโครงการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของสหกรณ์ มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 4 รายการ

5.4.11 การแก้ไขข้อบกพร่อง หมายถึง สหกรณ์มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อหาแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องของสหกรณ์ หากได้รับรายงานข้อบกพร่องจากผู้ตรวจการสหกรณ์หรือผู้สอบบัญชีสหกรณ์ พร้อมรายงานผลการแก้ไขให้สหกรณ์จังหวัด หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ทราบทุกเดือน มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 2 รายการ

5.4.12 การมีส่วนร่วม หมายถึง บุคลากรของสหกรณ์ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับประโยชน์ มีรายละเอียดของการปฏิบัติหรือจุดควบคุม จำนวน 5 รายการ

5.5 การประเมินผลการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายใน หมายถึง การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการ โดยการหาค่าสัดส่วนของจำนวนรายการที่ปฏิบัติทั้งหมด ต่อจำนวนรายการที่เป็นจุดควบคุมทั้งหมดตามแบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยเทียบกับการจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เป็น 5 ระดับ คือ 1) คุณภาพชั้นที่ 1 คุณภาพการควบคุมภายในดีมาก 2) คุณภาพชั้นที่ 2 คุณภาพการควบคุมภายในดี 3) คุณภาพชั้นที่ 3 คุณภาพการควบคุมภายในพอใช้ 4) คุณภาพชั้นที่ 4 คุณภาพการควบคุมภายในควรปรับปรุง 5) คุณภาพชั้นที่ 5 คุณภาพการควบคุมภายในต้องแก้ไข

5.6 จำนวนรายการที่เป็นจุดควบคุมทั้งหมด หมายถึง รายการควบคุมภายในทั้ง 12 ด้าน จำนวน 89 รายการ ตามแบบการประเมินการควบคุมภายใน โดยหากรายการใดที่สหกรณ์ไม่ได้ทำจะไม่นำมาคำนวณด้วย

5.7 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ หมายถึง ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้วัด อัตรากำไร อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร นำผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายใน ของสหกรณ์ไปใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้แก่บุคลากรของสหกรณ์และบุคลากรสามารถนำความรู้เรื่องการควบคุมภายในไปสู่การปฏิบัติที่ดีได้

6.2 สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 2 และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาไปใช้แนะนำส่งเสริมให้สหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ได้ปรับปรุงคุณภาพการควบคุมภายในให้เหมาะสม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเทศ กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร หลักวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบ ในการศึกษา ดังนี้

1. บริบทของสหกรณ์บริการ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการควบคุมภายใน
4. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทของสหกรณ์บริการ

1.1 บริบทของสหกรณ์บริการ

สหกรณ์บริการแห่งแรกตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2484 ชื่อ "สหกรณ์ผู้ทำร่มบ่อสร้าง จำกัด ลินไช้" อยู่ที่ ตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันคือ "สหกรณ์ร่มหัตถกรรมผลิตภัณฑ์ไม้บ่อสร้างจำกัด" เป็นการรวมตัวกันในกลุ่มผู้มีอาชีพทำร่ม ต่อมาในปี พ.ศ. 2496 ได้มีการจัดตั้ง "สหกรณ์บริการไฟฟ้า หนองแขม จำกัด" ที่อำเภอหนองแขม กรุงเทพมหานคร เป็นสหกรณ์ที่ให้บริการด้านสาธารณูปโภค ซึ่งใน พ.ศ. 2521 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้เข้าไปดำเนินการแทนตามกฎหมายสหกรณ์นี้จึงได้เปลี่ยน ประเภทเป็น สหกรณ์ร้านค้า และในปี พ.ศ. 2497 ได้มีการจัดตั้ง "สหกรณ์มีดอรัญญิก จำกัด" ที่ตำบลทุ่งช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภายหลังจากนั้นสหกรณ์บริการก็ได้มีการจัดตั้งเพิ่มขึ้นตลอดมา (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2560)

1.2 สหกรณ์บริการรูปแบบต่างๆ

1.2.1 สหกรณ์อุตสาหกรรมในครัวเรือน ตั้งขึ้นในหมู่ประชาชนผู้ประกอบอาชีพหัตถกรรมในครัวเรือน เพื่อแก้ปัญหาในด้านวัตถุดิบและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยการส่งเสริมให้

นำวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการผลิตสินค้า สหกรณ์รูปนี้แบ่งออกเป็น

- 1) สหกรณ์หัตถกรรมผลิตภัณฑ์ไม้
- 2) สหกรณ์หัตถกรรมอื่น ๆ

1.2.2 สหกรณ์เดินรถ ตั้งขึ้นในหมู่ผู้ประกอบการเดินรถเพื่อให้มีรายได้พอเลี้ยงครอบครัวและสามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้ นอกจากนี้ยังเป็นการจัดระเบียบการเดินรถให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกและพระราชบัญญัติสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์รูปนี้แบ่งออกเป็น

- 1) สหกรณ์รถยนต์โดยสาร
- 2) สหกรณ์รถยนต์แท็กซี่
- 3) สหกรณ์รถยนต์สามล้อ
- 4) สหกรณ์ล้อเล็ก

1.2.3 สหกรณ์เคหสถานและบริการชุมชน ตั้งขึ้นตามความต้องการของประชาชนผู้มีความเดือนร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย เพื่อให้ทุกคนได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนอย่างมีความสุข สหกรณ์รูปนี้แบ่งออกเป็น

- 1) สหกรณ์เคหสถาน
- 2) สหกรณ์บริการชุมชน

1.2.4 สหกรณ์สาธารณูปโภค ตั้งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาค่าความเดือนร้อนในเรื่องสาธารณูปโภคของประชาชนที่อยู่อาศัยร่วมกันในเขตชุมชนเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน แบ่งออกเป็น

- 1) สหกรณ์บริการไฟฟ้าพลังน้ำ
- 2) สหกรณ์บริการน้ำบาดาล
- 3) สหกรณ์บริการน้ำประปา

1.2.5 สหกรณ์บริการรูปอื่น เป็นสหกรณ์บริการที่ดำเนินธุรกิจไม่อาจจัดเข้า 4 รูปแบบ ข้างต้น

1.3 วัตถุประสงค์ของสหกรณ์

- 1) ประกอบธุรกิจด้านการบริการที่ระบุไว้ตามรูปแบบของสหกรณ์
- 2) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมาบริการแก่สมาชิกในราคายุติธรรม
- 3) รับฝากเงินจากสมาชิกเพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์
- 4) ให้เงินกู้ในส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หรือจำเป็นแก่สมาชิก

- 5) รวบรวมผลิตภัณฑ์จากสมาชิก โดยจัดหาตลาดจำหน่ายให้
- 6) ช่วยเหลือสมาชิกด้านกฎหมายคดีความ
- 7) ส่งเสริมสวัสดิภาพของสมาชิกและครอบครัว
- 8) ส่งเสริมการช่วยตนเองและการร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก
- 9) ให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกเพื่อให้มีความรู้ทางสหกรณ์ และความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพ

- 10) ร่วมมือกับสหกรณ์อื่นและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อกิจการความก้าวหน้าของสหกรณ์

1.4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ในเขตประเวศมีสหกรณ์บริการทั้งหมด 7 สหกรณ์ และเป็นสหกรณ์บริการที่มีการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง จำนวน 4 สหกรณ์ ซึ่งมีข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์ ดังนี้

1.4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร (ณ วันที่ 31 มีนาคม 2560)

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์

ที่	ชื่อสหกรณ์	สมาชิก (คน)	กรรมการ (คน)	เจ้าหน้าที่ (คน)	จำนวนปีที่ ดำเนินงาน
1	สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด	276	13	1	17
2	สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด	155	11	-	12
3	สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด	130	7	-	10
4	สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด	49	9	-	5

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ 2

1.4.2 ข้อมูลฐานะการเงินของสหกรณ์ (ณ วันที่ 31 มีนาคม 2559)

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลฐานะการเงินของสหกรณ์

ที่	ชื่อสหกรณ์	สินทรัพย์ (บาท)	หนี้สิน (บาท)	ทุน (บาท)
1	สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด	13,586,804.53	9,536,007.64	4,050,796.89
2	สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด	-	-	-
3	สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด	528,191.84	164,343.23	363,848.61
4	สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด	714,758.94	319,966.61	394,792.33

ที่มา : สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กรุงเทพมหานคร 2559

1.4.3 ข้อมูลผลการดำเนินงานของสหกรณ์ (ณ วันที่ 31 มีนาคม 2559)

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลผลการดำเนินงานของสหกรณ์

ที่	ชื่อสหกรณ์	รายได้ทั้งสิ้น (บาท)	ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น (บาท)	กำไร(ขาดทุน) (บาท)
1	สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด	738,764.10	621,318.24	117,355.86
2	สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด	-	-	-
3	สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด	144,476.01	163,367.23	(18,891.22)
4	สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด	696,361.39	570,857.67	125,503.72

ที่มา : สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์กรุงเทพมหานคร 2559

2. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

2.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีองค์กรให้ความหมายและคำจำกัดความวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในไว้ดังนี้

ความหมายและวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน (กลุ่มตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง, 2551) มีการกำหนดคำนิยามของการควบคุมภายในไว้หลายแห่ง เช่น

The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ให้ความหมายหรือคำนิยามการควบคุมภายใน ไว้ดังนี้

“ Internal Control is a process , effected by an entity’s board of directors , management and other personnel , designed to provide reasonable assurance regarding the achievement of objectives in the following categories :

- Effectiveness and efficiency of operations
- Reliability of financial reporting
- Compliance with applicable laws and regulations ”

แปลความได้ว่า การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการบรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องดังต่อไปนี้

- ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน
- ความเชื่อถือได้ของข้อมูลและรายงานทางการเงิน
- การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

The Canadian Institutes of Chartered Accountants (CICA) ให้ความหมายหรือคำนิยามการควบคุมภายในไว้เช่นกันดังนี้

“ Control comprises those elements of an organization (including its resources , systems , culture , structure and tasks) that taken together support people in the achievement of the organizations objectives ”

แปลความได้ว่า การควบคุมภายใน ประกอบด้วย องค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์กรรวมกัน (รวมทั้งทรัพยากร ระบบ วัฒนธรรม โครงสร้าง และงานต่าง ๆ) ซึ่งสนับสนุนให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้

สำหรับความหมายของ การควบคุมภายในในแนวปฏิบัตินี้ หมายถึง ระบบการควบคุมกระบวนการในการปฏิบัติงานที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงานร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในระดับที่สมเหตุสมผลว่าการบริหารและการปฏิบัติงานจะสามารถบรรลุเป้าหมาย และให้เกิดผลลัพธ์ของการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งครอบคลุมถึงกระบวนการในการจัดการ วิธีการ หรือเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์กร

วัตถุประสงค์ของระบบการควบคุมภายใน มีดังนี้

1) เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัดและคุ้มค่า โดยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนหรือไม่จำเป็น ลดความเสี่ยงหรือผลเสียหายด้านการเงินหรือด้านอื่น ๆ ที่อาจมีขึ้นในหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการดำเนินงานแก่หน่วยงานในที่สุด

2) เพื่อให้มีข้อมูลและรายงานทางการเงินที่ถูกต้องครบถ้วนและเชื่อถือได้ สร้างความมั่นใจแก่ผู้บริหารในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน และบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง

3) เพื่อให้บุคลากรมีการปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมาย เงื่อนไขสัญญา ข้อตกลง ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของหน่วยงานอย่างถูกต้องและครบถ้วน

การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการที่ผู้กำกับดูแลฝ่ายบริหารและบุคลากรทุกระดับของหน่วยรับตรวจ กำหนดให้มีขึ้นเพื่อความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน, 2552)

1) การดำเนินงาน (Operation : O) หมายถึง การบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากรให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลด ความผิดพลาด ความเสียหายการรั่วไหล การสิ้นเปลืองหรือการทุจริตของหน่วยรับตรวจ

2) การรายงานทางการเงิน (Financial Reporting : F) หมายถึง รายงานทางการเงิน ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ภายในและภายนอกหน่วยรับตรวจ เป็นไปอย่างถูกต้อง เชื่อถือได้และทันเวลา

3) การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (Compliance : C) ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยรับตรวจรวมทั้งการปฏิบัติตามนโยบาย และวิธีการปฏิบัติงานที่องค์กรได้ กำหนดขึ้น

2.2 องค์ประกอบการควบคุมภายใน

องค์ประกอบของการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO มี 5 ประการ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2560) ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)
2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
3. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)
4. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
5. การติดตามประเมินผล (Monitoring)

อนึ่ง องค์ประกอบของการควบคุมภายในทั้ง 5 ประการนี้ จะมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน โดยเริ่มจากแนวทางการดำเนินธุรกิจของผู้บริหารเชื่อมโยงไปสู่กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในที่กำหนด

2.2.1 สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

การควบคุมภายในจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ ของสภาพแวดล้อมการควบคุมเป็นสำคัญโดยสภาพแวดล้อมการควบคุมเป็นเรื่องของการควบคุมภายในที่กำหนด เป็นโครงสร้าง นโยบาย และระเบียบ วิธีปฏิบัติที่มีผลมาจากทัศนคติของผู้บริหาร รวมถึงสร้างความตระหนัก ให้บุคลากรเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบ จึงกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมการควบคุม เป็นฐานรากขององค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 2.1 สภาพแวดล้อมการควบคุม

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสภาพแวดล้อมการควบคุม มีดังนี้

1) ความซื่อสัตย์และจริยธรรม (Integrity and Ethical Values)

ความซื่อสัตย์และจริยธรรมเป็นเรื่องของจิตสำนึกและคุณภาพของคน ซึ่งจะเห็นว่า เป็นนามธรรมแต่ก็สามารถแสดงให้เห็นได้ โดยผู้บริหารต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างทั้งคำพูดและการกระทำ มีการกำหนดเป็นนโยบาย และข้อกำหนดด้านจริยธรรมไว้อย่างชัดเจน รวมถึงมีการกำหนดข้อห้ามอันจะถือว่า ขาดความซื่อสัตย์และจริยธรรมที่มีให้พนักงานปฏิบัติ พร้อมกับแจ้งให้พนักงานทุกคนรับทราบและเข้าใจ ในนโยบาย ข้อกำหนด และข้อห้ามที่กำหนดไว้

2) ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน (Commitment to Competence)

การที่องค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลลดลง มิได้เกิดจากบุคลากรที่ไม่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเท่านั้น บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถมากเกินไปก็อาจทำให้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขององค์กรลดลงได้เช่นกัน จึงจำเป็นต้องกำหนดระดับความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับ หน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาบรรจุ แต่งตั้ง โดยจัดทำคำบรรยาย หรือข้อกำหนด คุณลักษณะงาน (Job Description) ของแต่ละตำแหน่งงานไว้อย่างชัดเจน

3) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบ (Board of Directors and Audit Committee Participation)

คณะกรรมการบริหารมีหน้าที่จัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดีขึ้นในองค์กร สำหรับคณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร เพื่อให้การ ตรวจสอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพคณะกรรมการตรวจสอบจะต้องเป็นอิสระจากคณะกรรมการบริหาร ทั้งคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบจึงมีความสำคัญต่อบรรยากาศของการควบคุม โดยเฉพาะการส่งเสริมให้การตรวจสอบภายในและการสอบบัญชีเป็นไปอย่างมีอิสระ สามารถปฏิบัติงานได้ตาม มาตรฐานของวิชาชีพ

4) ปรัชญาการบริหารและรูปแบบการปฏิบัติงาน (Management's Philosophy and Operating style)

ปรัชญาการบริหารและรูปแบบการปฏิบัติงานมีผลกระทบต่อระบบการ ควบคุมภายในที่จัดให้มีขึ้นในองค์กร เนื่องจากผู้บริหารมีหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบาย จัดให้มี มาตรการและวิธีการควบคุมต่าง ๆ ดังนั้น ความแตกต่างด้านปรัชญาและรูปแบบการทำงานของผู้บริหาร เช่น ผู้บริหารแบบอนุรักษ์นิยม หรือแบบกล้าได้ กล้าเสีย กล้าเสี่ยง จะเป็น

ตัวกำหนดระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในองค์กร ซึ่งนำไปสู่การกำหนดระดับการควบคุมภายในที่แตกต่างกันด้วย

5) โครงสร้างการจัดองค์กร (Organizational structure)

การจัดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมกับขนาดและการดำเนินงานขององค์กร ทำให้ผู้บริหารสามารถวางแผน สั่งการ และควบคุมการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล การจัดโครงสร้างขององค์กร นอกจากจะเป็นการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานแล้ว ยังเป็นตัวกำหนดระดับความรู้และความสามารถของบุคลากรด้วย เช่น โครงสร้างองค์กรแบบรวมศูนย์อำนาจ การตัดสินใจต้องการคุณสมบัติของตัวบุคคล หากแต่โครงสร้างองค์กรแบบกระจายศูนย์อำนาจการตัดสินใจ ระบบขั้นตอนการทำงานและกระบวนการในการติดตามผลมีความสำคัญมากกว่าคุณสมบัติของตัวบุคคล

6) วิธีมอบอำนาจและความรับผิดชอบ (Assignment of Authority and Responsibility)

บุคลากรในองค์กรต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของตน รวมถึงทราบว่างานของตนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับงานของผู้อื่นอย่างไร เพื่อป้องกันการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน หรือละเว้นการปฏิบัติงาน ดังนั้น องค์กรควรมีการจัดทำคำบรรยายหรือข้อกำหนดคุณลักษณะงาน (Job Description) ของแต่ละตำแหน่งงานไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรใช้อ้างอิง กรณีเป็นงานที่ซับซ้อน หรือใช้เทคโนโลยีสูง หรือใช้เงินทุนจำนวนมาก ควรมีการจัดทำคู่มือระบบงาน (System Documentation) ไว้อย่างชัดเจน สำหรับการมอบอำนาจจะต้องให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งงาน

7) นโยบายด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Policies and Practices)

พฤติกรรมและอุปนิสัยของบุคลากรในองค์กรมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน การกำหนดนโยบายด้านทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่การคัดเลือกบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม การพัฒนาความรู้ การเลื่อนตำแหน่ง การกำหนดค่าตอบแทน และผลประโยชน์อื่น ๆ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ ทักษะและความสามารถเหมาะสมกับหน้าที่ความ รับผิดชอบ และรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ

2.2.2 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

การประเมินความเสี่ยงเป็นการประเมินเพื่อทราบว่า องค์กรมีความเสี่ยงอย่างไร และความเสี่ยงนั้น ๆ อยู่ในกิจกรรมหรือขั้นตอนใดของงาน มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรมากน้อยเพียงใด เพื่อนำมาพิจารณากำหนดแนวทางที่จำเป็นต้องใช้เพื่อให้

เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าความผิดพลาด เสียหายจะไม่เกิดขึ้น หรือหากเกิดขึ้นก็จะอยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตราย หรือไม่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

องค์กรทุกองค์กรไม่ว่าจะประกอบการในธุรกิจประเภทใด เป็นธุรกิจขนาดใด ก็ตาม นอกจากต้องเผชิญกับความเสี่ยงตามรูปแบบของธุรกิจแล้ว ยังต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ ตลอดเวลา อาจเป็นความเปลี่ยนแปลงขององค์กรเอง หรือจากรัฐบาล หรืออาจเป็นความเปลี่ยนแปลงจาก สภาพเศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องได้ข้อมูลความเสี่ยงที่ถูกต้องและตรงกับสภาพที่เป็นอยู่จริงในทุกขณะ เพื่อนำมากำหนดมาตรการ หรือปรับเปลี่ยนเพื่อเสริมสร้างระบบการควบคุมภายในให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ดังนั้น องค์กรจึงจำเป็นต้องทำการประเมินความเสี่ยงและต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยเฉพาะช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยภายใน หรือภายนอก

ขั้นตอนในการประเมินความเสี่ยง คือ

- 1.) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives)
- 2.) การระบุปัจจัยความเสี่ยง (Risk Identification)
- 3.) การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis)
- 4.) การจัดการความเสี่ยง (Risk Management)
- 5.) การกำหนดวัตถุประสงค์

1) องค์กรต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้าและอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถ กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม โดยทั่วไปวัตถุประสงค์ขององค์กรแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

(1) วัตถุประสงค์ระดับกิจการโดยรวม (Entity - Wide Level Objectives) เป็นวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินงาน ในภาพรวมขององค์กร ซึ่งกำหนดโดยผู้บริหาร

(2) วัตถุประสงค์ระดับกิจกรรม (Activity - Level Objectives) เป็นวัตถุประสงค์เฉพาะของการดำเนินงานทางธุรกิจในแต่ละกิจกรรมภายในองค์กร ซึ่งกำหนดโดยผู้บริหารระดับกลาง ที่รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม เช่น ผู้บริหารฝ่ายสินเชื่อ ผู้บริหารฝ่ายการตลาด เป็นต้น ทั้งนี้ วัตถุประสงค์ ระดับกิจกรรมต้องสอดคล้องและสนับสนุนวัตถุประสงค์ระดับองค์กรโดยรวม

2) การระบุปัจจัยความเสี่ยง

การเข้าใจว่าองค์กรมีความเสี่ยงหรือไม่จะไม่มีประโยชน์เพียงพอ ถ้าไม่สามารถ ระบุได้ว่าความเสี่ยงนั้น ๆ มีสาเหตุจากปัจจัยอะไร เนื่องจากปัจจัยความเสี่ยงบางอย่าง อาจมีผลกระทบต่อ วัตถุประสงค์ระดับกิจการ โดยรวม หรือมีผลกระทบระดับกิจกรรมเท่านั้น ปัจจัยความเสี่ยงบางอย่างอาจมี ผลกระทบในระยะสั้น หรือมีผลกระทบในระยะยาว หรือทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น จึงต้องทำความเข้าใจและสามารถระบุได้ว่าความเสี่ยงนั้น ๆ มีสาเหตุจากปัจจัยอะไร เช่น

- (1) การซื้อสินค้าผูกขาดโดยผู้ผลิตไม่กี่ราย เป็นปัจจัยความเสี่ยงระดับกิจการ โดยรวมที่มีสาเหตุจากปัจจัยภายในองค์กร
- (2) องค์กรสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศมาขายโดยมีอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราผันผวนมาก เป็นปัจจัยความเสี่ยงระดับกิจการ โดยรวมที่มีสาเหตุจากปัจจัยภายนอก
- (3) ความซับซ้อนของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ที่ใช้ประมวลผลข้อมูลทางการบัญชี และการดำเนินงาน เป็นปัจจัยความเสี่ยงระดับกิจกรรมที่มีสาเหตุจากปัจจัยภายในองค์กร เป็นต้น

3) การวิเคราะห์ความเสี่ยง

เมื่อสามารถระบุปัจจัยความเสี่ยงได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการนำปัจจัยความเสี่ยงนั้นมาวิเคราะห์ถึงผลกระทบของความเสี่ยงที่มีต่อองค์กร และ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงดังกล่าวขึ้นมา หรือน้อยเพียงใด เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางจัดการกับความเสี่ยงอย่างเหมาะสม การวิเคราะห์ความเสี่ยงมีวิธีการ ดังนี้

- (1) จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยความเสี่ยง
- (2) ประเมินผลกระทบของความเสี่ยงที่มีต่อองค์กร และ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ว่าอยู่ในระดับใด โดยอาจกำหนดเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง ต่ำ หรือ 4 ระดับ คือ สูง ปานกลาง ต่ำ และ ไม่มีสาระสำคัญ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

4) การจัดการความเสี่ยง

เมื่อทราบถึงระดับความเสี่ยงที่องค์กรเผชิญอยู่แล้ว ผู้บริหารต้องกำหนดแนวทาง จัดการกับความเสี่ยงที่มีสาระสำคัญและมีโอกาสที่จะเกิดสูงอย่างเหมาะสม โดยทั่วไปกรณีเป็นความเสี่ยงที่มีสาเหตุจากปัจจัยภายในองค์กรจะใช้วิธีจัดระบบการควบคุมภายใน และกรณีเป็นความเสี่ยงที่มีสาเหตุจากปัจจัยภายนอกจะใช้วิธีการบริหารความเสี่ยง

2.2.3 กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

กิจกรรมการควบคุมเป็นนโยบาย มาตรการ และวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ผู้บริหารนำมาใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าคำสั่งต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถลด หรือควบคุมความเสี่ยงและได้รับการตอบสนองปฏิบัติตามในเวลาที่เหมาะสม กิจกรรมการควบคุมประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ

- 1) การกำหนดนโยบายและแผนงาน (Policies and Plans)
- 2) การสอบทานโดยผู้บริหาร (Management Review)
- 3) การประมวลผลข้อมูล (Information Processing)
- 4) การควบคุมทางกายภาพ (Physical Control)
- 5) การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties)
- 6) ดัชนีวัดผลการดำเนินงาน (Performance Indicators)
- 7) การจัดทำเอกสารหลักฐาน (Documentation)
- 8) การตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระ (Independent Checks on

Performance)

1) การกำหนดนโยบายและแผนงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและเป็น เครื่องมือในการควบคุม ติดตามและประเมินผล โดยมีการกำหนดผลงานที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจนทั้งในรูป จำนวนผลงาน และระยะเวลาปฏิบัติตามแผนงานดังกล่าวเพื่อให้เกิดความชัดเจน

2) การสอบทานโดยผู้บริหาร โดยผู้บริหารระดับสูงจะใช้วิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับแผนงานและงบประมาณที่ได้จัดทำไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของการดำเนินงานว่ามีปัญหาในด้านใด แล้วนำมาพิจารณาแก้ไขและเตรียมรับสถานการณ์ในอนาคตได้ ส่วนผู้บริหารระดับกลางก็ใช้วิธีสอบทานรายงานผลการปฏิบัติงานของพนักงานในสายบังคับบัญชาว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบาย แผนงานและงบประมาณ ตลอดจนวิธีปฏิบัติงานจริงเป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบที่กำหนด การสอบทานของผู้บริหารระดับกลางจะกระทำบ่อยครั้งเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะของความเสี่ยง

3) การประมวลผลข้อมูล โดยครอบคลุมข้อมูลทางบัญชี การเงินและข้อมูลอื่นที่จำเป็น สำหรับการประกอบการตัดสินใจทางการบริหาร ซึ่งต้องการข้อมูลที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ กะทัดรัด มีเนื้อหา ที่เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจและทันเวลา ดังนั้น การควบคุมการประมวลผลข้อมูลจึงต้องเริ่มจากการอนุมัติรายการ การบันทึกรายการ การสอบย้อนข้อมูลระหว่างกัน

การเก็บรักษา และการควบคุมข้อมูลที่สำคัญ การออกแบบและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมช่วยในการประมวลผลข้อมูล

4) การควบคุมทางกายภาพ คือ การดูแลรักษาและป้องกันทรัพย์สินจากการถูกทำลายหรือสูญหาย และมีสภาพพร้อมเสมอสำหรับการใช้งาน กิจกรรมการควบคุมจึงรวมทั้งวิธีที่ใช้เพื่อการป้องกัน ค้นหา แก้ไขและสนับสนุน เช่น การจัดให้มีสถานที่จัดเก็บอย่างปลอดภัยเหมาะสม การมีเวรยามรักษาการณ์ การตรวจนับ การเปรียบเทียบจำนวนจริงกับทะเบียนหรือหลักฐานทางการบัญชี การทำประกันภัย เป็นต้น

5) การแบ่งแยกหน้าที่ เป็นการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างบุคคล หรือหน่วยงาน โดยจัดขึ้นให้มีการสอบยันความถูกต้องระหว่างกัน ไม่ให้บุคคลคนเดียวปฏิบัติงานตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อข้อผิดพลาดและการทุจริต หรือการกระทำที่ไม่เหมาะสม ควรใช้กับงานมีลักษณะเสี่ยงต่อความผิดพลาด หรือ เสียหายได้ง่าย โดยแยกหน้าที่การอนุมัติ การจดบันทึก การเก็บรักษา และการสอบทานออกจากกัน เช่น พนักงานคนเดียวไม่ควรมีหน้าที่อนุมัติการจ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน นำเงินฝากธนาคาร บันทึกบัญชีธนาคาร บัญชีลูกหนี้ และจัดทำงบพิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

6) ดัชนีวัดผลการดำเนินงาน เป็นเครื่องมือที่ใช้บ่งบอกถึงสถานะขององค์กรว่าเป็นอย่างไร อยู่ในระดับที่น่าพอใจหรือไม่ และควรให้ความสนใจในเรื่องใดเป็นพิเศษ เพื่อนำมาพิจารณาสั่งการแก้ไขปัญหาได้ทันกาล ดัชนีวัดผลการดำเนินงานที่นิยมใช้มักอยู่ในรูปของอัตราส่วนต่าง ๆ ที่แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลทางการเงิน หรือการดำเนินงานอย่างหนึ่งกับข้อมูลอีกอย่างหนึ่ง

7) การจัดทำเอกสารหลักฐาน เป็นการควบคุมโดยกำหนดให้กิจกรรมที่มีความสำคัญต้องจัดทำเอกสารไว้เป็นหลักฐานเพื่ออ้างอิงและตรวจสอบ หรือเป็นแนวทางให้ปฏิบัติงาน ได้อย่างถูกต้อง เช่น การทำสัญญาซื้อขาย การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน การกำหนดแบบฟอร์มเอกสาร เป็นต้น

8) การตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระ หรือการตรวจสอบภายใน โดยผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบจะต้องเป็นอิสระจากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันและติดตามค้นหาสาเหตุของความเสียหายต่าง ๆ ขององค์กร

2.2.4 ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

1) ข้อมูลสารสนเทศ มีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ผู้บริหารไป

จนถึง พนักงานทุกระดับขององค์กร โดยผู้บริหารใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อประกอบการพิจารณา ตัดสินใจ และสั่งการ สำหรับผู้ปฏิบัติงานจะใช้ข้อมูลข่าวสารจากผู้บริหารเป็นแนวทางปฏิบัติงาน ตามหน้าที่และความรับผิดชอบ

ข้อมูลสารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารประกอบด้วยข้อมูลทางการเงิน การบัญชี ได้แก่ ระบบเอกสาร ระบบบัญชี ระบบประมวลผลข้อมูล และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน ได้แก่ นโยบาย แผนงานและงบประมาณ กฎระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้ในองค์กร อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งงาน รวมถึงสารสนเทศทางธุรกิจ และอื่น ๆ ที่ได้จาก แหล่งข้อมูลภายในและภายนอก

ลักษณะของข้อมูลข่าวสารที่ดี มีดังนี้

- 1) เหมาะสมกับการใช้ โดยบรรจุเนื้อหาสาระที่จำเป็นสำหรับการ ตัดสินใจ
- 2) ถูกต้องสมบูรณ์ สะท้อนผลตามความเป็นจริงและมีรายละเอียด ครบถ้วน
- 3) เป็นปัจจุบัน โดยให้ข้อเท็จจริงที่ใกล้เคียงวันที่ใช้ตัดสินใจมากที่สุด
- 4) ทันเวลา สามารถจัดทำได้ทันเวลาที่ต้องการใช้ข้อมูลข่าวสารนั้น
- 5) สะดวกในการเข้าถึงสำหรับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และมีระบบรักษา ความปลอดภัยมิให้ผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องเข้าถึงได้

การจัดให้มีข้อมูลข่าวสารที่ดีเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โดยจะต้องจัดหา บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ทางวิชาชีพ รวมถึงต้องจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องใช้เทคโนโลยี และระบบงานที่ดี

- 2) การสื่อสาร หมายถึง การจัดระบบสื่อสารให้ข้อมูลที่จัดทำไว้แล้ว ส่งไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือมีไว้สำหรับผู้ที่ใช้ข้อมูลข่าวสารนั้น การสื่อสารที่ดีต้องเป็นการสื่อสาร แบบ 2 ทาง (Two - ways Communication) กล่าวคือ มีการรับและส่งข้อมูลซึ่งกันและกันแบบ ได้ตอบกันได้ โดยระบบการสื่อสารที่ดีต้องประกอบด้วย ระบบการสื่อสารทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรจัดให้มีการประเมินระบบการสื่อสารขององค์กรอย่างสม่ำเสมอ

2.2.5 การติดตามประเมินผล (Monitoring)

การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งจากภายในและภายนอก องค์กร อาจทำให้ระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพลดลง จึงต้องมีการติดตามประเมินผล เพื่อให้ผู้บริหารมีความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าระบบการควบคุมภายในนั้นยังคงมีประสิทธิภาพ

1) การติดตาม เป็นการควบคุม และกำกับดูแลของฝ่ายบริหารเพื่อติดตาม ตรวจสอบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด และมี ปัญหาอุปสรรคที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

2) การประเมินผล ระบบการควบคุมภายในที่นำไปใช้ในระยะเวลาพอสมควรแล้ว ควรจัดให้มีการประเมินผลว่าระบบการควบคุมภายในนั้นยังเหมาะสมที่จะใช้ต่อไปหรือไม่ โดยผู้ประเมินผลต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดระบบการควบคุมภายใน เพื่อมีความอิสระในการรายงานผลการประเมิน และให้จัดทำรายงานเสนอต่อผู้บริหาร โดยชี้แจงให้ทราบถึง ข้อบกพร่องที่ค้นพบ หรือสาเหตุของความแตกต่างระหว่างผลการดำเนินงานจริงกับการประมาณ การ และผู้ที่ต้องรับผิดชอบ รวมทั้งเสนอให้มีการสั่งการเพื่อแก้ไขต่อไป

เมธา สุวรรณสาร (2556) การควบคุมภายในประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้าน ที่ต้องทำการพิจารณา โดยองค์ประกอบของการควบคุมภายในรูปแบบหนึ่ง อาจพิจารณาในเรื่อง ต่าง ๆ ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment) เมื่อสภาพแวดล้อมการทำงานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการบริหารธุรกิจ จึงควรที่มีการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วย ให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น สามารถบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจได้ตามที่ต้องการ สภาพแวดล้อมที่สำคัญได้แก่

- (1) ความร่วมมือร่วมใจกันของพนักงาน
- (2) การให้คุณค่าต่อจรรยาบรรณความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน
- (3) ความสามารถในการทำงานของพนักงานทุกฝ่าย
- (4) ปรัชญาในการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร
- (5) รูปแบบการปฏิบัติงาน วิธีการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารมอบหมายอำนาจความ รับผิดชอบและการจัดการ
- (6) การพัฒนาคนภายในองค์กร
- (7) การควบคุมเอาใจใส่และการวางแผนจากคณะกรรมการ
- (8) การสื่อสารจากระดับสูง

- (9) การบริหารข้อมูลและข่าวสารร่วมกัน
- (10) ความเข้าใจในระบบการควบคุมภายใน
- (11) โครงสร้างขององค์กร
- (12) วัฒนธรรมขององค์กร
- (13) ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร
- (14) อื่น ๆ

2) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เป็นการตระหนักถึง และจัดการกับความ
ความเสี่ยงที่องค์กรต้องเผชิญ โดยต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่บูรณาการขององค์กร เช่น การ
ขาย การผลิต การตลาด การเงินกับกิจกรรมอื่น ๆ โดยเน้นให้องค์กรต้องวิเคราะห์/ ประเมินผลและ
บริหารความเสี่ยงที่เผชิญทั้งปัจจุบันและอนาคตในทุกมุมมอง ทุกระดับ

1) การตั้งวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานขององค์กรที่เชื่อมโยงระดับต่าง ๆ
ฝ่ายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และยึดมั่นแน่นอนเหนียวภายในองค์กร ซึ่งฝ่ายตรวจสอบภายในจะมีบทบาทใน
เรื่องนี้มาก

2) การประเมินความเสี่ยง คือการค้นหาและวิเคราะห์ความเสี่ยง เพื่อบริหาร
หรือจัดการให้วัตถุประสงค์ นโยบายขององค์กรที่ตั้งไว้สำเร็จผลอย่างมีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผล

3) การเปลี่ยนแปลง คือสิ่งที่ไม่แน่นอน ไม่ว่าจะในระดับกว้าง ระดับแคบ
ทั้งทางด้านเศรษฐกิจการเงิน ลักษณะธุรกิจ เทคนิคข้อบังคับ รวมทั้งเงื่อนไขในการดำเนินงาน
จึงจำเป็นต้องมีวิธีการตรวจหาและจัดการกับความเสี่ยงโดยเฉพาะ

3) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) เป็นการพิจารณากำหนดนโยบายและ
กระบวนการควบคุมให้รอบคอบว่า สิ่งที่กำหนดขึ้นมานั้นสามารถช่วยให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

1) ช่วยให้มีมั่นใจว่าการดำเนินการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อบอกถึงความเสี่ยงต่อ
การทำให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

2) ต้องสร้างขั้นตอนการควบคุมความเสี่ยงภายในองค์กรทุกระดับ และทุก
แผนก

3) การควบคุม รวมทั้งการพิจารณาอนุมัติ การให้อำนาจกระทำการ การตรวจสอบความถูกต้อง การใกล้เคียงความขัดแย้ง การทบทวนผลการดำเนินงาน การรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สิน การแบ่งแยกหน้าที่ ฯลฯ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

4) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) เน้นการส่งข่าว และความเข้าใจร่วมในองค์กรสำหรับกิจกรรม และระเบียบต่าง ๆ ให้เข้าใจตรงกันตามความรับผิดชอบในแต่ละระดับชั้น ในเวลาที่เหมาะสม

1) ต้องสื่อสารเป็นวงกว้าง จากระดับบนสู่ล่าง จากซ้ายไปขวา จากขวาไปซ้าย แล้วย้อนล่างไปบน โดยต้องมีการสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารที่เอื้อต่อการนำไปใช้ และมีการแลกเปลี่ยนกันตามความจำเป็นเพื่อใช้ในการปฏิบัติ การบริหาร และการควบคุมการดำเนินงาน

2) พนักงานทุกคนต้องเข้าใจบทบาทตนเองในระบบการควบคุมภายใน ตลอดจนความรู้ว่าการดำเนินงานของแต่ละคนสัมพันธ์กับการทำงานของผู้อื่น/หน่วยงานอื่นอย่างไร

3) รูปแบบการสื่อสารในองค์กรสามารถทำได้หลายทาง เช่น การประชุม การจัดทำรายงานประจำเดือน เป็นต้น การมีข้อมูลข่าวสารและระบบการสื่อสารที่ดีช่วยช่วยให้ผู้บริหารได้สอบถามสถานะของความเสถียรและแผนการดำเนินงาน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการบอกกล่าวข้อมูลที่สำคัญ และทำให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพได้อย่างทันเวลา

5) การติดตาม/การสอดส่องดูแล (Monitoring) เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางภายในและภายนอกองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ระบบการควบคุมจึงต้องมีการติดตามและดัดแปลง รวมทั้งการตรวจสอบให้เหมาะสมเท่าที่จำเป็น สามารถเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับเงื่อนไขต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยระบบการควบคุมภายในทุกระดับของฝ่ายในองค์กรจำเป็นต้องมีการสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด และมีการประเมินคุณภาพการทำงานของระบบเป็นระยะ ทำได้โดยการสอดส่องและประเมินผลตลอดเวลาทุกขั้นตอนการดำเนินงาน

สรุปองค์ประกอบการควบคุมภายใน ประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) การควบคุมภายในจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ จึงควร

มีการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เพื่อพนักงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าองค์กรมีความเสี่ยงอย่างไร และความเสี่ยงนั้น ๆ อยู่ในกิจกรรมหรือขั้นตอนใดของงาน เพื่อนำมาพิจารณากำหนดแนวทางจัดการกับความเสี่ยงที่องค์กรต้องเผชิญ

3. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) เป็นนโยบาย มาตรการ และวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ผู้บริหารนำมาใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าคำสั่งต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถ

4. ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) มีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ผู้บริหารไปจนถึง พนักงานทุกระดับขององค์กร เน้นการส่งข่าวและทำความเข้าใจร่วมกัน

5. การติดตามประเมินผล (Monitoring) เนื่องจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์กรมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อาจทำให้ระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพลดลง จึงต้องมีการติดตามประเมินผลเพื่อให้มั่นใจได้ว่าระบบการควบคุมภายในยังคงมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการควบคุมภายใน

3.1 ความหมายของการประเมินการควบคุมภายใน

การประเมินผล หมายถึง การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่เพียงใด และประเมินระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ว่ายังมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันหรือไม่ รวมทั้งการวิเคราะห์ การหาสาเหตุของความแตกต่างระหว่างแผนงานกับผลการดำเนินงาน สรุปผลและเสนอข้อแนะนำ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2558)

ประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายใน (System of Internal Control) เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ตรวจสอบภายใน จะต้องสำรวจก่อนวางแผนการตรวจสอบ ถ้าระบบการควบคุมภายในดี ย่อมเป็นที่แน่ใจในขั้นแรกว่าส่วนราชการนั้นปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยลดขั้นตอนการทำงานของตรวจสอบภายใน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549)

การประเมินผลระบบการควบคุมภายใน หมายถึง การพิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์ของระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ในหน่วยงาน โดยการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ เพียงใด และสอบทานระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานว่ายังมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันหรือไม่ รวมทั้งวิเคราะห์และหาสาเหตุที่เกิดขึ้นเพื่อสรุปผลพร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กลุ่มตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง, 2551)

เมตตา ศรีโพธิ์ชัย (2547: 96) ได้ให้ความหมายของการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน หมายถึง การประเมินผลด้านการบริหารและด้านการบัญชี การประเมินผลด้าน การบริหาร ได้แก่ การประเมินนโยบายแผนงาน การจัดแบ่งหน่วยงานและความเชี่ยวชาญของบุคคล ส่วนการประเมินด้านการบัญชี ได้แก่ การประเมินระบบการควบคุมขั้นพื้นฐาน และการควบคุมสนับสนุนขององค์กรเพื่อพิจารณาว่าการดำเนินงานขององค์กรมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เช่น กำไรสูงสุด เป็นต้น

สรุปความหมายของการประเมินการควบคุมภายใน คือการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ เพียงใด และตรวจสอบว่าระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ยังมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันหรือไม่ แล้วนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุของความแตกต่าง สรุปผลและเสนอข้อแนะนำ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผลการควบคุมภายใน

การนำระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไปสู่การปฏิบัติจะต้องมีการประเมินผลการควบคุมภายในของสหกรณ์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงระบบการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่เสมอ ซึ่งมีวัตถุประสงค์และแนวทางการประเมินดังนี้ (ชัยญูธรรม วิศวกรรมวัฒน์, 2552)

การประเมินผลการควบคุมภายในของสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่

3.2.1 การควบคุมที่มีอยู่เพียงพอหรือไม่ที่จะให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า ถ้าสหกรณ์ได้ดำเนินงานตามมาตรการหรือวิธีการปฏิบัติที่กำหนดแล้วสหกรณ์จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและโดยประหยัด

3.2.2 การควบคุมที่มีอยู่สามารถที่จะป้องกันหรือลดความเสี่ยงได้หรือไม่ ตลอดจนข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญและการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมหรือผิดกฎหมายจะได้รับการป้องกัน (Prevent) หรือตรวจพบ (Detect) และได้รับการแก้ไข (Correct) ภายในเวลาอันเหมาะสม

3.2.3 มีการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยเน้นการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

3.2.4 การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า การออกแบบระบบการควบคุมภายในจะต้องพิจารณาถึงต้นทุนและประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดให้มีการควบคุมนั้น ดังนั้นจะต้องมีการพิจารณาความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงที่มีอยู่ เปรียบเทียบกับต้นทุนในการควบคุมความเสี่ยงนั้น

3.3 การประเมินการควบคุมภายในของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดทำแบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ตามขอบเขตของการควบคุมภายในที่ได้กำหนดไว้ดังนี้ (คำแนะนำแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์ ด้านการควบคุมภายในสำหรับสหกรณ์, 2547)

ขอบเขตของการควบคุมภายในจากการบริหารจัดการในสหกรณ์ แบ่งได้เป็น 4 เรื่องใหญ่ๆ ได้แก่

3.3.1 งานวางแผนติดตามและประเมินผล ประกอบด้วยกิจกรรม

1) แผนปฏิบัติงานประจำปี โดยมีมาตรการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ เช่น รับทราบและพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน และกำหนดมาตรการแก้ไข ปรับปรุง ในกรณีที่เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

2) งบประมาณรายจ่ายของสหกรณ์ โดยมีมาตรการควบคุมการใช้จ่ายภายใต้งบประมาณรายจ่ายที่ประชุมใหญ่อนุมัติ เช่น มีการพิจารณารายการรับ - จ่าย จากการค้าดำเนินงานของสหกรณ์ประจำเดือน

3) การประชุมใหญ่/การประชุมคณะกรรมการดำเนินการ โดยมีการดำเนินการกำหนดให้ทุกครั้งที่มีการประชุมต้องมียกประชุมครบถ้วน มีวาระการประชุม มีบันทึก รายงานการประชุม มีการตรวจสอบการลงลายมือชื่อผู้เข้าประชุม ควบคุมวาระการประชุมให้เป็นไปตามกำหนดและบันทึกการรายงานการประชุมให้ถูกต้องสมบูรณ์

4) การปฏิบัติความสำคัญของที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ โดยมีการดำเนินการให้เป็นไปตามมติที่ประชุม และมีการติดตามผลการปฏิบัติในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ

5) การกำหนดระเบียบ ต้องมีการกำหนดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ และในส่วนระเบียบที่ต้องได้รับความเห็นชอบของนายทะเบียน ต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วย

3.3.2 งานธุรการ ประกอบด้วยกิจกรรม

1) การจัดทำทะเบียนสมาชิก ให้มีการดำเนินการจัดทำทะเบียนสมาชิกตามรายการที่กฎหมายกำหนด เก็บรักษาทะเบียนให้อยู่ในที่ปลอดภัยในสำนักงานและรายงานการเปลี่ยนแปลงรายการรายงานในทะเบียนให้นายทะเบียนทราบตามที่กฎหมายกำหนด

2) จัดทำทะเบียนหุ้น ให้มีการดำเนินการจัดทำทะเบียนหุ้นตามรายการที่กฎหมายกำหนด เก็บรักษาให้อยู่ในที่ปลอดภัยและรายงานการเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนหุ้นตามที่กฎหมายกำหนด

3) จัดทำรายงานประจำปีของสหกรณ์ ให้มีการจัดทำรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์เสนอที่ประชุมใหญ่ในคราวที่เสนองบดุล เก็บรักษาและส่งสำเนาให้นายทะเบียนสหกรณ์ตามที่กฎหมายกำหนด

4) จัดรักษาเอกสารสำคัญของสหกรณ์ เอกสารสำคัญของสหกรณ์อันได้แก่ กฎหมายสหกรณ์ ข้อบังคับสหกรณ์ ระเบียบต่างๆ ของสหกรณ์ ใบสำคัญรับจดทะเบียนสหกรณ์ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ คำแนะนำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดเก็บไว้ที่สำนักงานสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกตรวจสอบได้

5) การดูแลรักษาทรัพย์สินของสหกรณ์ ต้องมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบดูแลรักษาทรัพย์สินของสหกรณ์ จัดทำทะเบียนคุม และตรวจสอบให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

3.3.3 งานการเงินบัญชี ประกอบด้วยกิจกรรม

1) การเงินในสหกรณ์ ต้องมีการปฏิบัติ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

2) การจัดทำบัญชี ต้องมีการจัดทำบัญชีตามแบบและรายการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบ และบันทึกรายการให้เป็นปัจจุบัน พร้อมจัดทำเอกสารประกอบการลงบัญชีให้ถูกต้อง ครบถ้วน

3) การจัดทำงบดุล มีการจัดทำงบดุลอย่างน้อย 1 ครั้ง ทูกรอบ 12 เดือน ซึ่งถือเป็นรอบปีทางบัญชีของสหกรณ์ การปฏิบัติให้มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบ และให้มีรายการตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน ทุน บัญชีกำไร/ขาดทุน

3.3.4 งานธุรกิจ/บริการและสวัสดิการ ประกอบด้วยกิจกรรม

1) ธุรกิจสินเชื่อ เป็นการดำเนินธุรกิจสินเชื่อตามความต้องการของสมาชิก ภายใต้อำนาจกระทำการ ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการปฏิบัติให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามระเบียบที่กำหนด มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบ จัดทำหลักฐานคำขอกู้ สัญญา กู้ และ หลักประกันให้ถูกต้องครบถ้วน

2) ธุรกิจการซื้อ เป็นการดำเนินธุรกิจการซื้อตามความต้องการของสมาชิก ภายใต้อำนาจกระทำการ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบ และปฏิบัติให้ครบถ้วน สมบูรณ์ตามระเบียบที่กำหนดไว้

3) ธุรกิจการขาย เป็นการดำเนินธุรกิจการขายตามความต้องการของสมาชิก ภายใต้อำนาจกระทำการของข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ที่ได้กำหนดไว้ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบ และปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ การรวบรวมผลผลิต และจัดทำเอกสารหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วน

4) การรับฝากเงิน เป็นการดำเนินการรับฝากเงินจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น ตามที่ระเบียบกำหนด มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบ และปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ จัดทำเอกสารหลักฐานให้ถูกต้องครบถ้วน

5) ธุรกิจการแปรรูป เป็นการดำเนินธุรกิจการให้บริการแปรรูปตามความต้องการของสมาชิกภายใต้ระเบียบที่กำหนดไว้มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบ มีการปฏิบัติตามระเบียบ วิธีดำเนินการแปรรูป มีการตรวจสอบและควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามระบบ

6) ธุรกิจการให้บริการ เป็นการดำเนินกิจการให้บริการตามความต้องการของสมาชิกภายใต้อำนาจกระทำการ ข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ที่กำหนดไว้โดยมีการกำหนด ระเบียบที่เกี่ยวข้อง การมอบหมายผู้รับผิดชอบ ปฏิบัติงานและตรวจสอบติดตามให้การปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

7) การจัดสวัสดิการ เป็นการดำเนินการจัดสวัสดิการให้สมาชิกภายใต้ อำนาจ การกระทำการ ข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ที่กำหนดไว้โดยมีการกำหนดระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบ ปฏิบัติงานและติดตามการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

แบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีทั้งหมด 15 หมวด 126 รายการเพื่อให้ทราบถึงสหกรณ์ได้ “ปฏิบัติ”, หรือ “ไม่ปฏิบัติ” หรือ “ไม่ทำรายการนี้” ตามจุดควบคุม หากรายการใดที่พบว่า “ไม่ปฏิบัติ” ถือว่าเป็นจุดอ่อนหรือข้อบกพร่อง ณ จุดควบคุม นั้นๆ โดยจะทำการประเมินในสหกรณ์ที่อยู่ในเป้าหมายของการแนะนำส่งเสริม 2 ครั้ง ครั้งแรกเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบจุดอ่อนและข้อบกพร่องของสหกรณ์เพื่อให้สหกรณ์ได้ปรับปรุงแก้ไข

หลังจากนั้นจะประเมินครั้งที่ 2 โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จของการส่งเสริมให้สหกรณ์มีการควบคุมภายในที่ดี คือ สหกรณ์ดำเนินการแก้ไขรายการที่เป็นจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องจากการประเมินให้เสร็จสิ้นทุกข้อ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ของสหกรณ์เป้าหมาย

3.4 แนวคิดการจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในและการให้คะแนน

การจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มีสาระสำคัญ ดังนี้ (กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์, 2549)

การจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน เป็นการควบคุมคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เพื่อแจ้งให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทราบถึงระดับชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน และนำข้อมูลไปปรับปรุงหรือรักษาคุณภาพที่ดีให้คงอยู่ต่อไป ทั้งนี้การจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน ถือเป็นกลไกที่สำคัญในการเสริมสร้างให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมีระบบการควบคุมภายในที่ดีขึ้น ซึ่งผลจากการมีระบบการควบคุมภายในที่ดีจะช่วยให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมั่นใจได้ว่า การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อป้องกันการทุจริตและข้อผิดพลาด ทำให้เกิดความถูกต้องและครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และช่วยให้เจ้าหน้าที่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบ ตลอดจนช่วยปกป้องคุ้มครองเงินทุนของสมาชิก ผู้ถือหุ้นได้

ชั้นคุณภาพประกอบด้วย 5 ชั้นคุณภาพ คือ

คุณภาพชั้นที่ 1 คุณภาพการควบคุมภายในดีมาก หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีกระบวนการที่คณะกรรมการและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลดีมาก เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพดีมาก รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้ และทันเวลา ซึ่งยังครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับดีมาก

คุณภาพชั้นที่ 2 คุณภาพการควบคุมภายในดี หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรมีกระบวนการที่คณะกรรมการและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลดี เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพดี รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทาง

การเงินที่เชื่อถือได้และทันเวลา ซึ่งยังครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับดี

คุณภาพชั้นที่ 3 คุณภาพการควบคุมภายในพอใช้ หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่สมเหตุสมผลพอสมควร เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น ได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพพอใช้ รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่เชื่อถือได้ และทันเวลาพอสมควร ซึ่งยังครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเมื่อผ่านการประเมินแล้ว อยู่ในระดับพอใช้

คุณภาพชั้นที่ 4 คุณภาพการควบคุมภายในควรปรับปรุง หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่ไม่สมเหตุสมผล ที่จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่ควรปรับปรุง เพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้อย่างทันเวลา ซึ่งยังครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุม ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเมื่อผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับควรปรับปรุง

คุณภาพชั้นที่ 5 คุณภาพการควบคุมภายในต้องแก้ไข หมายถึง สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีกระบวนการที่คณะผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรกำหนดขึ้น ซึ่งเป็นการออกแบบในระดับที่ไม่สมเหตุสมผล ที่จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น ได้ว่าการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร การป้องกันรักษาทรัพย์สิน การป้องกันและการตรวจพบข้อผิดพลาด ความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชี และการจัดทำข้อมูลทางการเงินที่ต้องแก้ไข เพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้อย่างทันเวลา ซึ่งยังครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อมของการควบคุมด้วย ทั้งนี้วิธีการควบคุมดังกล่าวข้างต้นของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เมื่อผ่านการประเมินแล้วอยู่ในระดับต้องแก้ไข

เกณฑ์คะแนน คะแนนที่ได้จากการคำนวณ มีเกณฑ์คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับดีมาก	คะแนน มากกว่า 0.95
ระดับดี	คะแนน มากกว่า 0.80 แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.95
ระดับพอใช้	คะแนน มากกว่า 0.60 แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.80

ระดับควรปรับปรุงคะแนน มากกว่า 0.45 แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.60
ระดับต้องแก้ไข คะแนน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.45

4. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน

4.1 ความหมายของคำว่าประสิทธิภาพ จากการศึกษาเอกสารปรากฏว่ามีนักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพไว้หลายท่าน ดังนี้

กฤษฎ์ อุทัยรัตน์(2545: 351) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพเป็นดัชนีที่ใช้วัดผล การผลิตสินค้าหรือบริการในชุดที่ค่าใช้จ่ายต่ำสุดเท่าที่สามารถกระทำได้ สมการที่คุ้นเคยคือ ประสิทธิภาพ = ผลผลิต (Output) หารด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) อาจกล่าวในภาษาคุณภาพว่าเป็นผลสัมฤทธิ์ที่บรรลุแล้วโดยเทียบกับทรัพยากรที่ใช้ไป

ตะวัน สาดแสง (2548: 28) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพ หมายถึง เกณฑ์ที่ชี้วัดผลลัพธ์ที่เกิดจากบริหารจัดการงาน โดยใช้ต้นทุน หรือทรัพยากรในสัดส่วนที่น้อยกว่าผลลัพธ์ที่ได้

จักรกฤษณ์ จันทะคุณ ประสิทธิภาพ (efficiency) หมายถึง ผลสำเร็จที่พิจารณาในแง่ของเศรษฐศาสตร์ ที่มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความประหยัด หรือ ความคุ้มค่า (ประหยัดต้นทุน ประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลา) ความทันเวลา และมีคุณภาพ (ทั้งกระบวนการ ได้แก่ Input Process และ Output)

จากความหมายสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จโดยประหยัด ทันต่อเวลา และมีคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้

4.2 การวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยอัตราส่วนทางการเงิน

การวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยอัตราส่วนทางการเงิน เป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์งบการเงิน โดยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการในงบการเงิน ซึ่งอาจเป็นรายการในงบการเงินเดียวกันหรือเป็นรายการค้างงบกันก็ได้มาเปรียบเทียบในรูปของอัตราส่วน แล้วนำผลลัพธ์ที่ได้มาแปลความหมายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการประเมินฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ อัตราส่วนทางการเงินจะสะท้อนถึงฐานะหรือประสิทธิภาพในการจัดการในด้านต่างๆ ของสหกรณ์ ซึ่งแต่ละสหกรณ์อาจจะไม่ต้องใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินทุกอัตราส่วนแล้วแต่ความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ของแต่ละสหกรณ์ (ปัญญา หิรัญศรีมี และสังเสริม หอมกลิ่น, 2551)

อัตราส่วนทางการเงินมีดังนี้

4.2.1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการจัดการสินทรัพย์ เป็นการวิเคราะห์ว่ากิจการ หรือสหกรณ์มีการจัดการสินทรัพย์หรือใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดย พิจารณาข้อมูลสินทรัพย์ต่างๆ ที่ปรากฏในงบแสดงฐานะการเงินและนำมาเปรียบเทียบกับยอดขาย ที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน หลังจากนั้นจะพิจารณาจำนวนสินทรัพย์ต่างๆที่สหกรณ์มีอยู่นั้นมีสัดส่วนที่เหมาะสมหรือไม่ ดังนั้นการจัดการสินทรัพย์ที่ดีจึงควรจัดให้มีสินทรัพย์ในปริมาณเหมาะสมไม่มาก หรือน้อยเกินไป

โดยทั่วไป สินทรัพย์ที่นิยมนำมาใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย สินค้าคงเหลือ ลูกหนี้ สินทรัพย์ถาวร และสินทรัพย์รวม ซึ่งอัตราส่วนที่ใช้การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการจัดการสินทรัพย์เหล่านี้ได้แก่

1) อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงจำนวนครั้งหรือจำนวนรอบที่สินค้าคงเหลือได้ถูกขายไปในระยะเวลา 1 ปี หรือแสดงถึงจำนวนครั้งที่สหกรณ์จะต้องซื้อสินค้ามาทดแทนในระหว่างปี อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี เพราะแสดงว่าสินค้าขายได้เร็วหรือสินค้ามีสภาพคล่องสูง ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่าสินค้ามีสภาพคล่องต่ำ เงินทุนจมอยู่ในสินค้านาน

2) ระยะเวลาในการเก็บหนี้โดยเฉลี่ย (Average Collection Period) ระยะเวลาในการเก็บหนี้โดยเฉลี่ยจะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บหนี้ของสหกรณ์ ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ ซึ่งอัตราส่วนนี้จะแสดงจำนวนวันที่ต้องรอคอยในการเรียกเก็บเงินจากลูกค้า หรือสมาชิกหลังจากที่ได้ขายสินค้าไปแล้ว อัตราส่วนนี้ยิ่งต่ำยิ่งแสดงว่าลูกหนี้ชำระหนี้คืนได้เร็ว ซึ่งอัตราส่วนนี้ใช้วิเคราะห์สำหรับสหกรณ์ที่ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ

3) อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Assets Turnover) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพในการจัดการสินทรัพย์ถาวรของกิจการว่า ได้ใช้สินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ก่อให้เกิดรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี แสดงว่าสหกรณ์ได้มีการใช้สินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม หากอัตราส่วนที่ต่ำแสดงว่าสหกรณ์ใช้สินทรัพย์ถาวรในการก่อให้เกิดรายได้ยังไม่เต็มอัตรากำลังที่มีอยู่หรือใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าใดนัก

4) อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Assets Turnover) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพในการจัดการสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่สหกรณ์มีอยู่ แสดงถึงการใช้สินทรัพย์รวมทั้งหมดของสหกรณ์มีประสิทธิภาพหรือไม่ อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี เพราะแสดงว่าสหกรณ์ได้ใช้สินทรัพย์รวมที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม ถ้าอัตราส่วนที่ต่ำแสดง

ว่าสหกรณ์มีการใช้สินทรัพย์รวมในการก่อรายได้ยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร คือ สหกรณ์ควรมียอดขายที่มากกว่านี้ หรือการพิจารณาว่ากิจการมีสินทรัพย์ชนิดใดมากเกินไปจนจำเป็นหรือไม่

4.2.2 การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร เป็นการวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ว่าสามารถนำเงินทุนไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์หรือก่อให้เกิดกำไรมากน้อยเพียงไร ซึ่งจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะนโยบายการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของผู้บริหาร รวมทั้งจะมีผลมาจากสภาพคล่องของสหกรณ์ ประสิทธิภาพในการจัดการสินทรัพย์และโครงสร้างเงินทุนของสหกรณ์ด้วย การวัดความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์นั้นอาจทำได้ 3 ลักษณะ และมีอัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

1) การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกับยอดขาย เป็นการเปรียบเทียบกำไรสุทธิกับยอดขายสุทธิ หรือรายได้ของสหกรณ์ อัตราส่วนที่นิยมใช้คือ อัตรากำไร สุทธิ (Profit Margin on Sales หรือ Profit Margin) ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดผลการดำเนินงานของ สหกรณ์ว่ามีมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับยอดขายหรือรายได้ทั้งหมด อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี เพราะ แสดงว่าสหกรณ์มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านนโยบายราคาหรือดอกเบี้ยรับ และการควบคุมค่าใช้จ่ายต่างๆ ของสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการขาย ค่าใช้จ่ายในการบริหารและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการอื่นๆ

2) การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกับเงินลงทุน เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรจากเงินทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เงินลงทุนในสินทรัพย์รวม เงินลงทุนจากส่วนผู้ถือหุ้น เป็นต้น อัตราส่วนที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรมีดังนี้

(1) อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ (Basic Earning Power Ratio หรือ BEP) อัตราส่วนนี้จะใช้กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีหรือกำไรสุทธิบวก ดอกเบี้ยและภาษีเป็นตัวเปรียบเทียบกับสินทรัพย์เฉลี่ยของสหกรณ์ ทั้งนี้เพื่อตัดปัญหาความแตกต่าง ในเรื่องดอกเบี้ยและภาษี ซึ่งอัตราส่วนนี้เหมาะสำหรับใช้ในการเปรียบเทียบความสามารถในการทำ กำไรระหว่างสหกรณ์ที่มีโครงสร้างทางการเงินหรือมีอัตราส่วนหนี้สินที่แตกต่างกัน อัตราส่วนนี้ยิ่ง สูงยิ่งดี แสดงว่าสินทรัพย์ก่อให้เกิดผลตอบแทนในอัตราที่สูง

(2) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Total Assets หรือ ROA) อัตราส่วนนี้ใช้กำไรสุทธิเป็นตัวเปรียบเทียบกับสินทรัพย์อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี แสดง ว่าสหกรณ์มีการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดกำไรอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return On Equity หรือ ROE) อัตราส่วนนี้ใช้วัดความสามารถในการหาผลตอบแทนจากเงินลงทุนเฉพาะส่วนของผู้ถือหุ้น

ของสหกรณ์ว่าทำได้มากน้อยเพียงใด โดยบอกให้ทราบว่าในรอบปีที่ผ่านมาสหกรณ์มีกำไรสุทธิ เป็นร้อยละเท่าใดของส่วนของผู้ถือหุ้น

จากข้อมูลข้างต้นผู้ศึกษาต้องการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของ สหกรณ์ โดย ใช้อัตราส่วน 3 อัตราส่วน คือ อัตรากำไรสุทธิ (Profit Margin on Sales หรือ Profit Margin) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Total Assets หรือ ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วน ของผู้ถือหุ้น (Return On Equity หรือ ROE)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉาษา บุญเสริม (2550: บทคัดย่อ) การควบคุมภายในของสหกรณ์ภาคการเกษตรใน จังหวัดกระบี่ ศึกษาเรื่อง การควบคุมภายในของสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดกระบี่ ผล การศึกษาโดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในเรื่องการควบคุมภายใน ของสหกรณ์ภาคเกษตร จำนวน 8 สหกรณ์ใน 11 ด้าน พบว่า การควบคุมภายในของสหกรณ์ภาคการเกษตรมีรายการที่ไม่ได้ ปฏิบัติหรือมีข้อบกพร่องทั้ง 11 ด้าน โดยมีรายการที่ไม่ปฏิบัติตามมากที่สุดแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน คือ สหกรณ์ไม่ได้ส่งสำเนาระเบียบต่าง ๆ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านการจัดทำทะเบียนและจัดทำรายงานประจำปี คือ สหกรณ์ไม่มีคำสั่งมอบหมายให้ มีผู้รับผิดชอบเก็บรักษาเอกสารสำคัญของสหกรณ์ไม่ได้ส่งสำเนาระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติงานให้ฝ่าย/แผนกที่รับผิดชอบแต่ละงานทราบเพื่อถือปฏิบัติ 3) ด้านการเงิน คือสหกรณ์ไม่ได้ จัดให้มีกรรมการหรือผู้เกี่ยวข้องสุ่มตรวจ นับเงินสดในมือของเจ้าหน้าที่การเงินเพื่อสอบทานการ ปฏิบัติ 4) ด้านการบัญชีคือสหกรณ์ไม่มีคำสั่งมอบหมายให้ มีผู้รับผิดชอบในการทำบัญชี 5) ด้านการจัดทำบัญชี คือ สหกรณ์ไม่ได้ขออนุมัติงบดุลจากที่ประชุมใหญ่ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทาง บัญชี 6) ด้านธุรกิจสินเชื่อ คือ สหกรณ์ไม่มีแผนปฏิบัติการเร่งรัดหนี้สิน 7) ด้านธุรกิจซื้อ คือ สหกรณ์ไม่ได้จัดซื้อสินค้าที่ตรงตามความต้องการของสมาชิก 8) ด้านธุรกิจการขาย คือ สหกรณ์ ไม่ได้สำรวจความต้องการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิก ไม่ได้สุ่มตรวจนับสินค้าคงเหลือเทียบกับ ทะเบียนคุม 9) ด้านธุรกิจการรับฝากเงิน คือ สหกรณ์ไม่มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบทำหน้าที่รับ ฝากเงินและอนุมัติให้ถอนเงินภายในวงเงินที่กำหนด 10) ด้านธุรกิจแปรรูป คือ ไม่ได้จัดให้มีการ อนุมัติจากคณะกรรมการก่อนการ ซื้อวัตถุดิบ และจำหน่ายผลผลิตที่ได้จากการแปรรูปเป็นเงินเชื่อ 11) ด้านการจัดสวัสดิการ คือ สหกรณ์ไม่ได้จัดสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบกำหนด

ณัฐสิมา ศักดิ์สวัสดิ์ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินการควบคุมภายในของสหกรณ์การเกษตรใน จังหวัดยะลา ผลการศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดยะลา เฉพาะที่มีฐานะการดำเนินงาน ระดับอำเภอในปี 2556 จำนวน 5 สหกรณ์ พบว่า 1) สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจการซื้อ และ ธุรกิจรับฝากเงิน สหกรณ์ที่มีปัญหาขาดทุน คือ สหกรณ์การเกษตรยะหา จำกัด ส่วนสหกรณ์การเกษตรบันนังสตา จำกัด ไม่สามารถปิดบัญชีได้ต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ปี 2550 2) โดยภาพรวมสหกรณ์ส่วนใหญ่ มีการควบคุมภายในทุกด้าน แต่ไม่ครบทุกรายการ ด้านที่มีสัดส่วนของการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดทำงบดุล สหกรณ์ที่มีคุณภาพการควบคุมภายในระดับดีมาก ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรเมืองยะลา จำกัด ระดับดี ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรยะหา จำกัด สหกรณ์การเกษตรธารโต จำกัด และสหกรณ์การเกษตรบันนังสตา จำกัด ระดับพอใช้ได้แก่สหกรณ์การเกษตรกรงปินัง จำกัด ซึ่งต้องเร่งดำเนินการปิดบัญชี ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี และ 3) สหกรณ์ที่มีคุณภาพการควบคุมภายในระดับดีไม่ได้บ่งชี้ว่า สหกรณ์จะมีผลการดำเนินงานที่ดีทุกสหกรณ์

รัตนาภรณ์ ชัยรัตนวงศ์ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในของสหกรณ์ในโครงการบ้านมั่นคงจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 9 สหกรณ์ โดยศึกษาจากผู้แทนสหกรณ์และผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ ตัวแทนสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ และผู้สอบบัญชีสหกรณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในของสหกรณ์ รวมทั้งสิ้น 28 คน พบว่า 1) สหกรณ์ในโครงการบ้านมั่นคงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ขนาดใหญ่ 6 สหกรณ์ ขนาด กลาง 4 สหกรณ์ สมาชิกมากที่สุด 302 คน และน้อยที่สุด 53 คน จำนวนคณะกรรมการ 9 ถึง 15 คน มีเจ้าหน้าที่เพียง 2 สหกรณ์ 2) การประเมินการควบคุมภายในสหกรณ์พบว่าด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมจุดอ่อนที่สำคัญได้แก่ ผู้ตรวจสอบกิจการ/ผู้ตรวจสอบภายในไม่มีความรู้และประสบการณ์โดยตรง ฝ่ายจัดการไม่มีหลักประกันในการทำงานอย่างเหมาะสมกับหน้าที่ ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอไม่มีการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่และไม่มีแผนพัฒนาบุคลากรประจำปี ด้านกิจกรรมควบคุมด้านการเงินการบัญชีไม่มีทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน ไม่มีการตรวจนับเงินสดในมือเปรียบเทียบกับบัญชีทุกวัน การจัดทำบัญชีไม่ถูกต้อง และไม่เปรียบเทียบยอดรวมของบัญชีย่อยกับบัญชีคุมยอด ด้านธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจเงินรับฝาก ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ คือ การไม่บันทึกบัญชีและจัดทำทะเบียนคุมอย่างเหมาะสม ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร คือ คณะกรรมการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชี ไม่ทันต่อเหตุการณ์และด้านระบบการติดตามและประเมินผลคือไม่มีรายงานการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกิจการที่เป็นลายลักษณ์อักษรโดยสม่ำเสมอ 3) แนวทางพัฒนาการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพของสหกรณ์ได้แก่สหกรณ์ควรจัดให้มีการควบคุมภายในที่ดีตามมาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และที่สำคัญ คือ การพัฒนาผู้ตรวจสอบกิจการให้ความรู้และประสบการณ์อย่าง

ต่อเนื่อง ฝ่ายจัดการต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานและธุรกิจสหกรณ์มีบุคลากรที่เพียงพอ และจัดให้มีหลักประกันที่เหมาะสมควรมีการกำหนดแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างชัดเจน ด้านการเงินควรมีการแบ่งแยกหน้าที่ให้ชัดเจนควรจัดทำบัญชีให้เรียบร้อยเป็นปัจจุบันผู้จัดทำบัญชีต้องมีความรู้ด้านบัญชีและปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ด้านธุรกิจควรมีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจนมีการควบคุมตรวจสอบอย่างเหมาะสมควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกทราบและจัดทำรายงานเสนอเพื่อการบริหารและตัดสินใจตลอดจนนำเสนอที่ประชุมใหญ่ และควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและบันทึกรายงานการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร มีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับแผนงานและมีการนำไปดำเนินการแก้ไขอย่างทันเหตุการณ์

กนกวรรณ จุลเอียด (2558: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการนำผลการประเมินการควบคุมภายในไปใช้ปรับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกระบี่ จากการศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกระบี่ จำนวน 49 สหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงสหกรณ์การเกษตรที่มีการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องจำนวน 32 สหกรณ์ พบว่า 1) สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามกิจกรรมไม่ครบทุกด้าน เนื่องจากการดำเนินธุรกิจของแต่ละสหกรณ์แตกต่างกัน โดยด้านที่สหกรณ์ไม่ปฏิบัติตามจุดควบคุมมากที่สุด คือ ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี การรายงานการเปลี่ยนแปลงในทะเบียนหุ้นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายใน 30 วันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ 2) สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกระบี่ ส่วนใหญ่มีผลการประเมินการควบคุมภายในอยู่ในระดับดี 3) การเปรียบเทียบผลการประเมินการควบคุมภายในกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกระบี่ พบว่า การควบคุมภายในที่อยู่ในระดับดีมาก เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผลการดำเนินงานของสหกรณ์มีประสิทธิภาพ แต่ไม่สามารถนำผลการควบคุมภายในเป็นตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงานที่ดีของสหกรณ์ได้เนื่องจากมีปัจจัยอื่นๆทั้งภายนอกและภายในที่มีผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ และ 4) แนวทางการนำผลการประเมินการควบคุมภายในไปใช้ปรับการดำเนินงานของ สหกรณ์ควรเน้นที่จุดอ่อนหรือข้อบกพร่องที่ค้นพบและสื่อสารแก่ผู้บริหารระดับสูงของสหกรณ์ให้รับทราบเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีการปฏิบัติตามจุดควบคุมที่กำหนดไว้มีการตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทุกฝ่ายของสหกรณ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

อนุสอน เทพสุวรรณ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาของการควบคุมภายในทางการบัญชีของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้จัดการ 9 คน พนักงานบัญชี 9 คน และพนักงานการเงิน 9 คน รวมทั้งหมด 27 คน พบว่า มีปัญหาการควบคุมภายในระดับมากในเรื่องการขาดความรู้ในการซื้อสินทรัพย์ถาวรประเภทเทคโนโลยี และมีปัญหาการควบคุมภายในระดับปานกลางในเรื่องการไม่ทบทวนความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ การบันทึกรายงานการประชุมไม่สมบูรณ์และไม่เป็นปัจจุบัน ผู้ตรวจสอบกิจการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานของสหกรณ์ได้ไม่ครบถ้วน ในการเก็บรักษาเงินสดไม่มีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดี และไม่มีการตรวจนับเงินสดคงเหลือประจำวันให้ตรงกันกับรายงานการรับเงินประจำวัน ไม่มีการทบทวนหลักทรัพย์ค้ำประกันของพนักงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับเงินสด การจัดเก็บเอกสารไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้จัดทำอย่างครบถ้วน สินค้าเสื่อมคุณภาพ และล่าสมัย การละเลยการตรวจสอบสินค้าคงคลังอย่างสม่ำเสมอ การสูญหายของสินทรัพย์ถาวร การละเลยการตรวจสอบลูกหนี้เงินให้กู้ยืมและไม่มีแผนการติดตามแก้ไขลูกหนี้ค้างชำระ ระบบการควบคุมภายในทางการบัญชีเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหาร ที่จะช่วยป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับกิจการได้เป็นอย่างดี แต่ในทางปฏิบัติแล้วยังพบปัญหาในหลายกิจกรรมทางการบัญชี ซึ่งเกิดจากพนักงานไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน และกิจการไม่มีบทลงโทษแก่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้การควบคุมภายในทางการบัญชีไม่มีประสิทธิภาพ

หทัยรัตน์ สุวรรณกุล (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ ออมทรัพย์ ภูมิศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด ผลการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด มีระบบการ ควบคุมภายในที่ไม่เป็นไปตามหลักการ COSO ในประเด็นที่สำคัญคือ 1) สภาพแวดล้อมภายใน (Control environment) การจัดโครงสร้างขององค์กรที่ไม่เหมาะสม 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective setting) ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงานย่อย 3) การระบุเหตุการณ์ (Event Identification) ไม่มีการระบุไว้เป็นแบบแผนที่ชัดเจนเพื่อให้ง่ายต่อการ นำมาประเมินและตอบสนอง 4) การประเมินความเสี่ยง (Risk assessment) ไม่มีการประเมินความเสี่ยงในระดับหน่วยงานย่อยที่เป็นระเบียบแบบแผนและชัดเจน 5) การตอบสนองต่อความเสี่ยง (Risk response) ไม่อาจตอบสนองต่อความเสี่ยงได้ทั้งหมดเพราะไม่ได้มีการระบุเหตุการณ์และประเมินความเสี่ยงที่เป็นระบบ 6) การกำหนดกิจกรรมการควบคุม (Control activities) การแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบที่ไม่เหมาะสมและอาจเอื้อต่อการทุจริต 7) การจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication) การเปิดเผยข้อมูล สารสนเทศที่ไม่เพียงพอ ในเรื่องที่มี

สาระสำคัญต่อรายงานทางการเงิน 8) การติดตามประเมินผล (Monitoring) คือไม่มีผู้ตรวจสอบ
ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากร คือ สหกรณ์บริการในเขตประเวศ ที่มีการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2559 จำนวน 4 สหกรณ์ ประกอบด้วย 1) สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด 2) สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด 3) สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด 4) สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด โดยศึกษาจากผู้บริหารสหกรณ์และผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในใช้คำถามซึ่งยึดถือตามแบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหลัก ประกอบด้วย การประเมิน ทั้งหมด จำนวน 12 ด้าน มีจุดควบคุมทั้งหมด 89 รายการ ดังนี้

ด้าน	จำนวนจุดควบคุม(รายการ)
1. การติดตามผลการปฏิบัติงาน	7
2. การจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี	13
3. งานการเงิน	8
4. การจัดทำบัญชี	5

ด้าน	จำนวนจุดควบคุม(รายการ)
5. การจัดทำงบดุล	2
6. ธุรกิจสินเชื่อ	16
7. ธุรกิจซื้อ	18
8. การจัดสวัสดิการ	7
9. อื่นๆ	2
10. การจัดทำแผน	4
11. การแก้ไขข้อบกพร่อง	2
12.การมีส่วนร่วม	5

เนื่องจากสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่มีธุรกิจขาย ธุรกิจรับฝากเงินและธุรกิจด้านการแปรรูป ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงเหลือเพียง 12 ด้านจุดควบคุม จำนวน 89 รายการ

ลักษณะของการสัมภาษณ์ตามแบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อให้ทราบว่าสหกรณ์ได้ “ปฏิบัติ” หรือ “ไม่ปฏิบัติ” หรือ “ไม่ทำรายการนี้” ตามจุดควบคุมหากรายการใดที่พบว่า “ไม่ปฏิบัติ” ถือว่าเป็นจุดอ่อนหรือข้อบกพร่อง ณ จุดควบคุมนั้นๆ

2.2 แบบเก็บข้อมูลทางการเงิน เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ ทุนดำเนินงาน รายได้ และผลกำไรขาดทุนของสหกรณ์

2.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาแนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีสัมภาษณ์จากผู้บริหารสหกรณ์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ตามแบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในทั้ง 12 ด้าน รวมทั้งใช้วิธีการสังเกตการณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ของข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์กับเอกสารของทางสหกรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ของข้อมูลแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการบันทึกข้อมูลทั้งหมดได้ในตารางกระดาษทำการอิเล็กทรอนิกส์ไมโครซอฟเอ็กเซลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขต ประเวศ กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency)

4.2 ประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์ บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าสัดส่วน (Proportion) และค่าเฉลี่ย (Average)

การประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์ บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสัดส่วนจากเครื่องมือแบบ ประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายใน ซึ่งมีทั้งหมด 12 ด้าน 89 รายการ สามารถ แบ่งผลการประเมินออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติ และไม่ได้ทำรายการนี้ นำมาคำนวณหาค่า สัดส่วนโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ค่าสัดส่วน} = \frac{\text{จำนวนรายการที่ปฏิบัติทั้งหมด}}{\text{จำนวนรายการที่เป็นจุดควบคุมทั้งหมด}}$$

ตัวอย่าง สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด แบบประเมินการควบคุมภายใน จำนวน 12 ด้านจำนวน 89 รายการ จำนวนรายการที่ปฏิบัติ 50 รายการ ไม่ปฏิบัติ 39 รายการ ดังนั้น

$$\begin{aligned} \text{ค่าสัดส่วนของการปฏิบัติ} &= 50/89 \\ &= 0.56 \\ \text{ค่าสัดส่วนของการไม่ปฏิบัติ} &= 39/89 \\ &= 0.44 \end{aligned}$$

เกณฑ์การตัดสินค่าสัดส่วนของการปฏิบัติ ณ จุดควบคุม กำหนดเป็น 5 ระดับ ผู้ศึกษา ได้พิจารณาระดับเกณฑ์โดยการเทียบเคียงเกณฑ์การจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในของกรมตรวจ บัญชีสหกรณ์ เนื่องจากแบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในเป็นเกณฑ์ที่ เหมาะสมในการวัดระดับการควบคุมภายในของสหกรณ์ และลักษณะของการสัมภาษณ์ตามแบบ ประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อให้ทราบว่า สหกรณ์ได้ “ปฏิบัติ”

หรือ “ไม่ปฏิบัติ” หรือ “ไม่ทำรายการนี้” เท่านั้น ซึ่งกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับดีมาก	คะแนน มากกว่า 0.95
ระดับดี	คะแนน มากกว่า 0.80 แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.95
ระดับพอใช้	คะแนน มากกว่า 0.60 แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.80
ระดับควรปรับปรุง	คะแนน มากกว่า 0.45 แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.60
ระดับต้องแก้ไข	คะแนน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.45

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานโดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ ความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ โดยวิเคราะห์จาก อัตรากำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม และวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนของส่วนของผู้ถือหุ้น สำหรับปีบัญชี 2556 , 2557 และ 2558 ของสหกรณ์เพื่อใช้เปรียบเทียบกับผลการประเมินคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ โดยเปรียบเทียบเฉพาะสหกรณ์ที่มีการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องจนถึง วันที่ 31 มีนาคม 2559

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอตามลำดับของวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

1. สภาพทั่วไปและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
2. คุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
3. การเปรียบเทียบผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาแนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

1. สภาพทั่วไปและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ

กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาสภาพทั่วไปและฐานะการเงินของสหกรณ์บริการที่มีสถานะดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 สหกรณ์ ได้แก่ 1) สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด 2) สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด 3) สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด 4) สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด โดยสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด ปิดบัญชีไม่ได้เป็นเวลาต่อเนื่องกันตั้งแต่ ปีบัญชี 2549 - 2558 ดังนั้น จึงแสดงข้อมูลทางการเงินเฉพาะสหกรณ์ที่ปิดบัญชีได้ จำนวน 3 สหกรณ์ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1.1 สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด

สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด จดทะเบียนสหกรณ์ เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2543

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2560 สหกรณ์มีสมาชิกจำนวน 276 คน คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 13 คน และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 1 คน

สหกรณ์สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ดำเนินธุรกิจโดยการกู้เงินจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) เพื่อนำมาให้บริการสินเชื่อแก่สมาชิกในการปลูกสิ่งก่อสร้างและสินเชื่ออื่น ๆ

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด

	ปี 2558	ปี 2557	ปี 2556
รายได้	738,764.10	670,746.53	797,199.41
ค่าใช้จ่าย	621,318.24	(689,183.65)	(1,134,859.66)
กำไร	117,355.86	1,359,930.18	1,932,059.07
สินทรัพย์	13,586,804.53	14,647,655.52	15,166,376.69
หนี้สิน	9,536,007.64	10,771,764.49	12,382,915.84
ทุน	4,050,796.89	3,875,891.03	2,783,460.85
ปริมาณธุรกิจ	1,233,119.00	3,364,856.00	2,287,470.48

หน่วย : บาท

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ตั้งแต่ปี 2556 – ปี 2558 พบว่าสหกรณ์มีค่าใช้จ่ายและทุนเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่กำไร สินทรัพย์ และหนี้สินลดลงทุกปี และสหกรณ์มีปริมาณธุรกิจลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557 และ 2556

1.2 สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด จดทะเบียนสหกรณ์เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2548

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2560 สหกรณ์มีสมาชิกจำนวน 155 คน คณะกรรมการดำเนินการจำนวน 11 คน

สหกรณ์สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด ดำเนินธุรกิจโดยการกู้เงินจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) เพื่อนำมาให้บริการสินเชื่อแก่สมาชิกในการปลูกสิ่งก่อสร้าง

1.3 สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด จดทะเบียนสหกรณ์เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2550 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2560 สหกรณ์มีสมาชิกจำนวน 130 คน คณะกรรมการดำเนินการจำนวน 7 คน

สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ดำเนินธุรกิจโดยการเก็บค่าบำรุงสหกรณ์

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด

หน่วย : บาท

	ปี 2558	ปี 2557	ปี 2556
รายได้	144,476.01	146,933.47	166,488.02
ค่าใช้จ่าย	163,367.23	116,913.20	163,455.34
กำไร	(18,891.22)	30,020.27	3,032.68
สินทรัพย์	528,191.84	529,443.06	503,562.79
หนี้สิน	164,343.23	156,103.23	164,091.60
ทุน	363,848.61	373,339.83	339,471.19
ปริมาณธุรกิจ	123,120.00	123,120.00	122,400.00

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ตั้งแต่ปี 2556 – ปี 2558 พบว่า สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายและหนี้สินเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2557 สินทรัพย์และทุนของสหกรณ์ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2557 สหกรณ์มีรายได้ลดลงทุกปีและมีผลการดำเนินงานขาดทุนในปี 2558 ในขณะที่ปริมาณธุรกิจเท่ากับปี 2557

1.4 สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด จัดทะเบียนสหกรณ์ เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2555

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2560 สหกรณ์มีสมาชิกจำนวน 49 คน คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 9 คน

สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด ดำเนินธุรกิจโดยขายสินค้าและบริการเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด

หน่วย : บาท

	ปี 2558	ปี 2557	ปี 2556
รายได้	696,361.39	856,350.29	721,552.13
ค่าใช้จ่าย	570,857.67	862,398.93	609,799.84

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

	หน่วย : บาท		
	ปี 2558	ปี 2557	ปี 2556
กำไร	125,503.72	(6,048.64)	111,752.29
สินทรัพย์	714,758.94	1,279,757.67	1,859,303.75
หนี้สิน	319,966.61	990,469.06	1,563,966.50
ทุน	394,792.33	289,288.61	295,337.25
ปริมาณธุรกิจ	540,010.00	580,185.00	559,935.00

จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ตั้งแต่ปี 2556 – ปี 2558 พบว่า สหกรณ์มีรายได้และค่าใช้จ่ายที่ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2557 และ ปี 2556 ในขณะที่สินทรัพย์และหนี้สินลดลงทุกปี สหกรณ์มีทุนดำเนินงานและกำไรเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2557 และปี 2556

2. คุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขต ประเวศ กรุงเทพมหานคร

ประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ตามแบบประเมินประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน จำนวน 12 ด้านคือ ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ด้านการจัดทำทะเบียนและรายงานประจำปี ด้านงานการเงิน ด้านการจัดทำบัญชี ด้านการจัดทำงบดุล ด้านธุรกิจสินเชื่อ ด้านธุรกิจการซื้อ ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านอื่น ๆ ด้านการจัดทำแผน ด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง และด้านการมีส่วนร่วม ปรากฏผล ดังนี้

2.1 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

2.2 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เป็นรายสหกรณ์

2.1 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม ปรากฏผลดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การควบคุมภายในด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน

ด้านการติดตามผลงาน	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
1) สหกรณ์นำคำแนะนำแนวทางการควบคุมภายในสำหรับสหกรณ์เสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและที่ประชุมมีมติให้สหกรณ์ถือปฏิบัติ	1	3	4
2) ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน	1	3	4
3) ถ้ามีปัญหาในการปฏิบัติตามแผนงานประจำปีของสหกรณ์ ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการได้มีการกำหนดมาตรการปรับปรุงแก้ไข	1	3	4
4) ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการเสนอขบทดลองหรือรายรับ-รายจ่ายของสหกรณ์ต่อที่ประชุมเป็นประจำทุกเดือน	1	3	4
5) สหกรณ์มีการบันทึกรายงานการประชุมใหญ่ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน ให้ถูกต้องสมบูรณ์	1	3	4
6) คณะกรรมการดำเนินการควบคุมให้ฝ่ายจัดการหรือคณะอนุกรรมการหรือกรรมการที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด	1	3	4
7) สหกรณ์ได้สำเนาระเบียบต่าง ๆ ที่สหกรณ์กำหนดขึ้นถือใช้ให้นายทะเบียนสหกรณ์/กรมส่งเสริมสหกรณ์/กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ทราบ	3	1	4

จากตารางที่ 4.4 การควบคุมภายในด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน มีทั้งหมด 7 รายการ พบว่าไม่มีรายการใดที่ปฏิบัติทุกสหกรณ์

รายการที่ไม่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ รายการที่ 1) สหกรณ์นำคำแนะนำแนวทางการควบคุมภายในสำหรับสหกรณ์เสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและที่ประชุมมีมติให้สหกรณ์ถือปฏิบัติ รายการที่ 2) ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการรายงานผลการ

ปฏิบัติงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน รายการที่ 3) ถ้ามีปัญหาในการปฏิบัติ ตามแผนงานประจำปีของสหกรณ์ ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการได้มีการกำหนดมาตรการ ปรับปรุงแก้ไข รายการที่ 4) ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการเสนอขบทดลองหรือ รายรับ-รายจ่ายของสหกรณ์ต่อที่ประชุมเป็นประจำทุกเดือน รายการที่ 5) สหกรณ์มีการบันทึก รายงานการประชุมใหญ่ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน ให้ถูกต้องสมบูรณ์ รายการที่ 6) คณะกรรมการ ดำเนินการควบคุมให้ฝ่ายจัดการหรือคณะอนุกรรมการหรือกรรมการที่ได้รับมอบหมายดำเนินการ เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด มีสหกรณ์ที่ไม่ปฏิบัติ จำนวน 3 สหกรณ์

รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติ ลำดับที่ 2 คือ รายการที่ 7) สหกรณ์ได้สำนาระเบียบต่าง ๆ ที่ สหกรณ์กำหนดขึ้นถือใช้ให้นายทะเบียนสหกรณ์/กรมส่งเสริมสหกรณ์/กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ทราบ มีสหกรณ์ที่ไม่ปฏิบัติ จำนวน 1 สหกรณ์

ตารางที่ 4.5 การควบคุมภายในด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี

ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
1) สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกทุกครั้งที่มีการรับ สมาชิกใหม่	4	-	4
2) สหกรณ์เก็บรักษาทะเบียนสมาชิกและทะเบียนหุ้นให้อยู่ ในที่ปลอดภัยในสำนักงานสหกรณ์	2	2	4
3) สหกรณ์มีการรายงานผลการเข้า-ออก พร้อมรายละเอียด ของสมาชิกให้คณะกรรมการดำเนินการทราบทุกครั้งที่มี การประชุมประจำเดือน	1	3	4
4) สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนหุ้นทุกครั้งที่มีการถือหุ้น/ ถอนหุ้น/โอนหุ้น	2	2	4
5) สหกรณ์มีการรายงานการเปลี่ยนแปลงในทะเบียนหุ้นต่อ นายทะเบียนสหกรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นปีทาง บัญชีของสหกรณ์	-	4	4

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
6) ในการประชุมใหญ่สหกรณ์มีการจัดทำรายงานประจำปี แสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์เสนอที่ประชุมใหญ่	2	2	4
7) สหกรณ์ได้ส่งสำเนารายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการ ประชุมใหญ่	1	3	4
8) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบเก็บรักษา เอกสารสำคัญของสหกรณ์ เช่น กฎหมายสหกรณ์ ข้อบังคับสหกรณ์ ระเบียบของสหกรณ์ ใบสำคัญรับจด ทะเบียน ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียน เอกสารสิทธิ์ที่ใช้ เป็นหลักประกันการทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์และ ลูกจ้าง	3	1	4
9) สหกรณ์ได้มีการสำเนาระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงานให้ฝ่าย/แผนก ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานนั้น ๆ ถือปฏิบัติ	1	3	4
10) สหกรณ์มีการจัดหลักประกันการทำงานของเจ้าหน้าที่ สหกรณ์ครบถ้วนทุกคน	1	3	4
11) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบดูแลรักษา ทรัพย์สินของสหกรณ์	3	1	4
12) สหกรณ์ได้จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินของสหกรณ์ให้ เป็นปัจจุบัน	3	1	4
13) สหกรณ์จัดให้มีการตรวจนับทรัพย์สินและยืนยัน ยอดจากการตรวจนับทรัพย์สินกับทะเบียนคุมทรัพย์สิน เมื่อสิ้นปีทางบัญชี	3	1	4

จากตารางที่ 4.5 การควบคุมภายในด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี มีทั้งหมด 13 รายการ พบว่า มีเพียงรายการเดียวที่ทุกสหกรณ์ปฏิบัติ ได้แก่ สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกทุกครั้งที่มีการรับสมาชิกใหม่

รายการที่ไม่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ รายการที่ 5) สหกรณ์มีการรายงานการเปลี่ยนแปลงในทะเบียนหุ้นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชีของสหกรณ์ มีสหกรณ์ที่ไม่ปฏิบัติ จำนวน 4 สหกรณ์

รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติ ลำดับที่ 2 คือ รายการที่ 3) สหกรณ์มีการรายงานผลการเข้า-ออก พร้อมรายละเอียดของสมาชิกให้คณะกรรมการดำเนินการทราบทุกครั้งที่มีการประชุมประจำเดือน รายการที่ 7) สหกรณ์ได้ส่งสำเนารายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์ให้นายทะเบียนสหกรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการประชุมใหญ่ รายการที่ 9) สหกรณ์ได้มีการสำเนาระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้ฝ่าย/แผนก ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานนั้น ๆ ถือปฏิบัติ รายการที่ 10) สหกรณ์มีการจัดหลักประกันการทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ครบถ้วนทุกคน จำนวน 3 สหกรณ์

รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติ ลำดับที่ 3 คือ รายการที่ 2) สหกรณ์เก็บรักษาทะเบียนสมาชิกและทะเบียนหุ้นให้อยู่ในที่ปลอดภัยในสำนักงานสหกรณ์ รายการที่ 4) สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนหุ้นทุกครั้งที่มีการถือหุ้น/ถอนหุ้น/โอนหุ้น รายการที่ 6) ในการประชุมใหญ่สหกรณ์มีการจัดทำรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์เสนอที่ประชุมใหญ่ จำนวน 2 สหกรณ์

ตารางที่ 4.6 การควบคุมภายในด้านงานการเงิน

ด้านงานการเงิน	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
1) สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับจ่ายและการเก็บรักษาเงิน	3	1	4
2) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบการรับเงินการจ่ายเงินการเก็บรักษาเงิน	3	1	4
3) สหกรณ์ได้แยกเจ้าหน้าที่การเงินและเจ้าหน้าที่บัญชีออกจากกัน	1	3	4

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านงานการเงิน	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
4) สหกรณ์มีเอกสารการรับเงิน-จ่ายเงิน ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นไปตามระเบียบ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย	3	1	4
5) สหกรณ์มีการตรวจนับเงินสดคงเหลือเมื่อสิ้นเวลาทำการ เพื่อยืนยันยอดกับบัญชีเงินสด	2	2	4
6) สหกรณ์มีการเก็บรักษาเงินสดในมือในแต่ละวันตาม ระเบียบที่กำหนด	1	3	4
7) สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินและมีการ ทำทะเบียนคุมเป็นปัจจุบัน	3	1	4
8) สหกรณ์จัดให้มีกรรมการและหรือผู้เกี่ยวข้องสุ่มตรวจ เงินสดในมือเพื่อสอบทานยอดกับสมุดเงินสด	1	3	4

จากตารางที่ 4.6 การควบคุมภายในด้านงานการเงิน มีทั้งหมด 8 รายการ พบว่าไม่มีรายการใดที่ปฏิบัติทุกสหกรณ์

รายการที่ไม่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ รายการที่ 3) สหกรณ์ได้แยกเจ้าหน้าที่การเงิน และเจ้าหน้าที่บัญชีออกจากกัน รายการที่ 6) สหกรณ์มีการเก็บรักษาเงินสดในมือในแต่ละวันตามระเบียบที่กำหนด รายการที่ 8) สหกรณ์จัดให้มีกรรมการและหรือผู้เกี่ยวข้องสุ่มตรวจเงินสดในมือเพื่อสอบทานยอดกับสมุดเงินสด จำนวน 3 สหกรณ์

รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติ ลำดับที่ 2 คือ 5) สหกรณ์มีการตรวจนับเงินสดคงเหลือเมื่อสิ้นเวลาทำการ เพื่อยืนยันยอดกับบัญชีเงินสด จำนวน 2 สหกรณ์

ตารางที่ 4.7 การควบคุมภายในด้านการจัดทำบัญชี

ด้านการจัดทำบัญชี	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
1) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการทำบัญชี	2	2	4
2) สหกรณ์มีการบันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับกระแสเงินสดในวันที่มีรายการเกิดขึ้น	2	2	4
3) สหกรณ์มีการบันทึกรายการบัญชีที่ไม่เกี่ยวกับกระแสเงินสดภายใน 3 วัน นับแต่วันที่รายการเกิดขึ้น	2	2	4
4) การลงบัญชีของสหกรณ์ สหกรณ์มีเอกสารประกอบการลงบัญชีถูกต้องครบถ้วน	3	1	4
5) สหกรณ์เก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ในที่ปลอดภัย	3	1	4

จากตารางที่ 4.7 การควบคุมภายในด้านการจัดทำบัญชี มีทั้งหมด 5 รายการ พบว่าไม่มีรายการใดที่ปฏิบัติทุกสหกรณ์

รายการที่ไม่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ รายการที่ 1) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการทำบัญชี 2) สหกรณ์มีการบันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับกระแสเงินสดในวันที่มีรายการเกิดขึ้น 3) สหกรณ์มีการบันทึกรายการบัญชีที่ไม่เกี่ยวกับกระแสเงินสดภายใน 3 วัน นับแต่วันที่รายการเกิดขึ้น จำนวน 2 สหกรณ์

รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติ ลำดับที่ 2 คือ 4) การลงบัญชีของสหกรณ์ สหกรณ์มีเอกสารประกอบการลงบัญชีถูกต้องครบถ้วน 5) สหกรณ์เก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ในที่ปลอดภัย จำนวน 1 สหกรณ์

ตารางที่ 4.8 การควบคุมภายในด้านการจัดหางบดุล

ด้านการจัดหางบดุล	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
1) ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติ	-	4	4
2) สหกรณ์ได้ขออนุมัติงบดุลจากที่ประชุมใหญ่ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี	-	4	4

จากตารางที่ 4.8 การควบคุมภายในด้านการจัดทำบัญชี มีทั้งหมด 2 รายการ พบว่าไม่มีรายการใดที่สหกรณ์ปฏิบัติ ได้แก่ รายการที่ 1) ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติ และรายการที่ 2) สหกรณ์ได้ขออนุมัติงบดุลจากที่ประชุมใหญ่ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี

ตารางที่ 4.9 การควบคุมภายในด้านธุรกิจสินเชื่อ

ด้านธุรกิจสินเชื่อ	จำนวนสหกรณ์			ไม่ทำรายการนี้
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม	
1) สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการให้สินเชื่อ	1	1	2	2
2) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ด้านสินเชื่อ	-	2	2	2
3) สหกรณ์ลงรายการในคำขอกู้ สัญญากู้ ครบถ้วน และถูกต้อง	2	-	2	2
4) สหกรณ์มีการจัดหลักประกันเงินกู้ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด	1	1	2	2

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ด้านธุรกิจสินเชื่อ	จำนวนสหกรณ์			ไม่ทำ รายการนี้
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม	
5) สหกรณ์ได้จัดทำทะเบียนหนังสือกู้เงินระยะสั้น – ปานกลาง ให้เป็นปัจจุบัน	1	1	2	2
6) สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนการค้ำประกันให้เป็นปัจจุบัน	1	1	2	2
7) เงินกู้ทุกสัญญาต้องผ่านการอนุมัติก่อนจ่ายเงินกู้	1	1	2	2
8) สมาชิกจะลงลายมือชื่อในใบรับเงินกู้ เมื่อรับเงินกู้เท่านั้น	2	-	2	2
9) หลักฐานการจ่ายเงินกู้มีข้อมูลถูกต้องและครบถ้วน	1	1	2	2
10) สหกรณ์จัดทำทะเบียนลูกหนี้ให้เป็นปัจจุบัน	1	1	2	2
11) สหกรณ์มีหลักฐานการรับชำระหนี้ครบถ้วน	1	1	2	2
12) สหกรณ์มีแผนปฏิบัติการเร่งรัดหนี้สิน	-	2	2	2
13) สหกรณ์เก็บรักษาเอกสารสิทธิที่ใช้ค้ำประกันเงินกู้ และหลักฐานเกี่ยวกับการให้กู้ไว้ในที่ปลอดภัยในสำนักงานสหกรณ์	2	-	2	2
14) สหกรณ์มีการแยกอายุหนี้	2	-	2	2
15) สหกรณ์มีการรายงานผลการปฏิบัติงานการให้สินเชื่อต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน	1	1	2	2
16) สหกรณ์มีการสุ่มสอบทานหนี้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	1	1	2	2

จากตารางที่ 4.9 การควบคุมภายในด้านธุรกิจสินเชื่อ มีทั้งหมด 16 รายการ พบว่าสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่ได้ทำรายการนี้จำนวน 2 สหกรณ์

รายการที่ไม่ปฏิบัติตามมากที่สุด ได้แก่ รายการที่ 2) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ด้านสินเชื่อ 12) สหกรณ์มีแผนปฏิบัติการเร่งรัดหนี้สิน

รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติ ลำดับที่ 2 คือ รายการที่ 1) สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการให้สินเชื่อ รายการที่ 4) สหกรณ์มีการจัดหลักประกันเงินกู้ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด รายการที่ 5) สหกรณ์ได้จัดทำทะเบียนหนังสือเงินระยะสั้น - ปานกลาง ให้เป็นปัจจุบัน รายการที่ 6) สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนการค้าประกันให้เป็นปัจจุบัน รายการที่ 7) เงินกู้ทุกสัญญาต้องผ่านการอนุมัติก่อนจ่ายเงินกู้ รายการที่ 9) หลักฐานการจ่ายเงินกู้มีข้อมูลถูกต้องและครบถ้วน รายการที่ 10) สหกรณ์จัดทำทะเบียนลูกหนี้ให้เป็นปัจจุบัน รายการที่ 11) สหกรณ์มีหลักฐานการรับชำระหนี้ครบถ้วน รายการที่ 15) สหกรณ์มีการรายงานผลการปฏิบัติงานการให้สินเชื่อต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน และรายการที่ 16) สหกรณ์มีการสุ่มสอบทานหนี้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ตารางที่ 4.10 การควบคุมภายในด้านธุรกิจการซื้อ

ด้านธุรกิจการซื้อ	จำนวนสหกรณ์			ไม่ทำรายการนี้
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม	
1) สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย	-	1	1	3
2) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	-	1	1	3
3) สหกรณ์มีการสำรวจความต้องการสินค้าจากสมาชิก	-	1	1	3
4) สหกรณ์มีการจัดซื้อสินค้าตามความต้องการของสมาชิก	-	1	1	3
5) สหกรณ์มีการอนุมัติก่อนการจัดซื้อสินค้า	-	1	1	3
6) สหกรณ์มีการอนุมัติก่อนการจำหน่ายสินค้าเป็นเงินเชื่อ	-	1	1	3

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ด้านธุรกิจการซื้อ	จำนวนสหกรณ์			ไม่ทำ รายการนี้
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม	
7) ผู้ทำหน้าที่ในการจัดซื้อสินค้าและผู้ทำหน้าที่ ตรวจรับสินค้าต้องไม่เป็นบุคคลคนเดียวกัน	-	1	1	3
8) สหกรณ์จัดเก็บสินค้าไว้ในที่ปลอดภัย	1	-	1	3
9) สหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมสินค้าให้เป็นปัจจุบัน	1	-	1	3
10) สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนย่อยเจ้าหน้าที่การค้า เป็นปัจจุบันและส่งชำระหนี้ตามสัญญา	-	-	-	4
11) สหกรณ์จัดทำทะเบียนย่อยลูกหนี้การค้าเป็น ปัจจุบันและติดตามการชำระหนี้ของ	1	-	1	3
12) สหกรณ์มีหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการจัดซื้อ สินค้าและจำหน่ายสินค้าถูกต้องครบถ้วน	1	-	1	3
13) สหกรณ์มีการรายงานผลการจัดหาและจำหน่าย สินค้าต่อคณะกรรมการดำเนินการ	-	1	1	3
14) สหกรณ์มีการตรวจนับสินค้าคงเหลือเป็นประจำ	1	-	1	3
15) สหกรณ์มีการรายงานผลการตรวจนับสินค้า คงเหลือต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ	-	1	1	3
16) สหกรณ์มีการสุ่มตรวจนับสินค้านับย้อนจาก การตรวจนับกับทะเบียนคุม	1	-	1	3
17) สหกรณ์มีการสำรวจสินค้าเก่าเก็บเสื่อมชำรุด เสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อขอ ลดราคาและหรือตัดจำหน่าย	1	-	1	3
18) สหกรณ์มีการสุ่มสอบทานหนี้ กรณีที่มีการซื้อ ขายเป็นเงินเชื่อ	-	-	-	4

จากตารางที่ 4.10 การควบคุมภายในด้านธุรกิจการซื้อ มีทั้งหมด 18 รายการ พบว่า สหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่ได้ทำรายการนี้ จำนวน 3 สหกรณ์ ส่วนสหกรณ์

ที่ทำรายการนี้จำนวน 1 สหกรณ์ พบว่ามีจำนวน 7 รายการ ที่สหกรณ์ปฏิบัติ ได้แก่ รายการที่ 8) สหกรณ์จัดเก็บสินค้าไว้ในที่ปลอดภัย รายการที่ 9) สหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมสินค้าให้เป็นปัจจุบัน รายการที่ 11) สหกรณ์จัดทำทะเบียนย่อยลูกหนี้การค้าเป็นปัจจุบันและติดตามการชำระหนี้ของ รายการที่ 12) สหกรณ์มีหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการจัดซื้อสินค้าและจำหน่ายสินค้าถูกต้อง ครบถ้วน รายการที่ 14) สหกรณ์มีการตรวจนับสินค้าคงเหลือเป็นประจำ รายการที่ 16) สหกรณ์มีการสุ่มตรวจนับสินค้ายื่นยื่นยอดจากการตรวจนับกับทะเบียนคุม และรายการที่ 17) สหกรณ์มีการสำรวจสินค้าเก่าเก็บเสื่อมชำรุด เสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อขอลดราคาและหรือ ตัดจำหน่าย

รายการที่ไม่ปฏิบัติ มีจำนวน 11 รายการ ได้แก่ รายการที่ 1) สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย รายการที่ 2) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย รายการที่ 3) สหกรณ์มีการสำรวจความต้องการสินค้าจากสมาชิก รายการที่ 4) สหกรณ์มีการจัดซื้อสินค้าตามความต้องการของสมาชิก รายการที่ 5) สหกรณ์มีการอนุมัติก่อนการจัดซื้อสินค้า รายการที่ 6) สหกรณ์มีการอนุมัติก่อนการจำหน่ายสินค้าเป็นเงินเชื่อ รายการที่ 7) ผู้ทำหน้าที่ในการจัดซื้อสินค้าและผู้ทำหน้าที่ตรวจรับสินค้า ต้องไม่เป็นบุคคลคนเดียวกัน รายการที่ 10) สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนย่อยเจ้าหนี้การค้าเป็นปัจจุบันและส่งชำระหนี้ตามสัญญา รายการที่ 13) สหกรณ์มีการรายงานผลการจัดหาและจำหน่ายสินค้าต่อคณะกรรมการดำเนินการ รายการที่ 15) สหกรณ์มีการรายงานผลการตรวจนับสินค้าคงเหลือต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ และรายการที่ 18) สหกรณ์มีการสุ่มสอบทานหนี้กรณีที่มีการซื้อขายเป็นเงินเชื่อ

ตารางที่ 4.11 การควบคุมภายในด้านการจัดสวัสดิการ

ด้านการจัดสวัสดิการ	จำนวนสหกรณ์			ไม่ทำรายการนี้
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม	
1) สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบการจัดสวัสดิการ	1	-	1	3
2) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบทำหน้าที่	-	1	1	3
ด้านการจัดสวัสดิการให้สมาชิก				

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ด้านการจัดสวัสดิการ	จำนวนสหกรณ์			ไม่ทำ รายการนี้
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม	
3) สหกรณ์กำหนดการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อการจัดสวัสดิการให้สมาชิกไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์	1	-	1	3
4) สหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมจำแนกตามประเภทของสวัสดิการให้เป็นปัจจุบัน	1	-	1	3
5) สหกรณ์มีหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบที่กำหนดและเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยในสำนักงานสหกรณ์	1	-	1	3
6) มีการรายงานผลการจัดสวัสดิการต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน	-	1	1	3
7) มีการสุ่มตรวจสอบการจัดสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด	-	1	1	3

จากตารางที่ 4.11 การควบคุมภายในด้านการจัดสวัสดิการ มีทั้งหมด 7 รายการ พบว่าสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่ได้ทำรายการนี้ จำนวน 3 สหกรณ์ ส่วนสหกรณ์ที่ทำรายการนี้จำนวน 1 สหกรณ์ พบว่ามีจำนวน 4 รายการ ที่สหกรณ์ปฏิบัติ ได้แก่ รายการที่ 1) สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบการจัดสวัสดิการ รายการที่ 3) สหกรณ์กำหนดการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อการจัดสวัสดิการให้สมาชิกไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ รายการที่ 4) สหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมจำแนกตามประเภทของสวัสดิการให้เป็นปัจจุบัน และรายการที่ 5) สหกรณ์มีหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบที่กำหนดและเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยในสำนักงานสหกรณ์

รายการที่ไม่ปฏิบัติ มีจำนวน 3 รายการ ได้แก่ รายการที่ 2) สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ด้านการจัดสวัสดิการให้สมาชิก รายการที่ 6) มีการรายงานผลการจัดสวัสดิการต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน และรายการที่ 7) มีการสุ่มตรวจสอบการจัดสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

ตารางที่ 4.12 การควบคุมภายในด้านอื่น ๆ

ด้านอื่น ๆ	จำนวนสหกรณ์			ไม่ทำ รายการนี้
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม	
1) สหกรณ์ได้กำหนดระเบียบ ว่าด้วยการรับฝากเงิน จากสหกรณ์อื่น ถูกต้องตามที่นายทะเบียน สหกรณ์กำหนด	-	3	3	1
2) สหกรณ์ได้กำหนดระเบียบ ว่าด้วยการให้สหกรณ์ อื่นกู้ยืมเงินได้ ถูกต้องตามที่นายทะเบียนสหกรณ์ กำหนด	-	3	3	1

จากตารางที่ 4.12 การควบคุมภายในด้านอื่น ๆ มีทั้งหมด 2 รายการ พบว่า สหกรณ์
บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่ได้ทำรายการนี้ จำนวน 1 สหกรณ์ ส่วนสหกรณ์ที่ทำ
รายการนี้จำนวน 3 สหกรณ์ พบว่าสหกรณ์ไม่ปฏิบัติทั้ง 2 รายการคือ รายการที่ 1) สหกรณ์ได้
กำหนดระเบียบ ว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น ถูกต้องตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
และรายการที่ 2) สหกรณ์ได้กำหนดระเบียบ ว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ ถูกต้องตามที่นาย
ทะเบียนสหกรณ์กำหนด

ตารางที่ 4.13 การควบคุมภายในด้านการจัดทำแผน

ด้านการจัดทำแผน	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
1) สหกรณ์มีการจัดทำแผน และหรือโครงการ เพื่อใช้เป็น แนวทางในการดำเนินงานของสหกรณ์	2	2	4
2) แผน และหรือโครงการของสหกรณ์มีการนำไปปฏิบัติ	1	3	4

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

รายการ	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
3) สหกรณ์มีการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนและหรือ โครงการ นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ประจำเดือน และที่ประชุมมีการพิจารณา กำหนดแนวทางปรับปรุง / แก้ไข หากมีปัญหาหรือ อุปสรรค	1	3	4
4) สหกรณ์ดำเนินการตามแผนและหรือโครงการที่ได้มีการ ปรับปรุง / แก้ไข	1	3	4

จากตารางที่ 4.13 การควบคุมภายในด้านการจัดทำแผน มีทั้งหมด 4 รายการ พบว่าไม่มีรายการใดที่ปฏิบัติทุกสหกรณ์

รายการที่ไม่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ รายการที่ 2) แผน และหรือโครงการของสหกรณ์มีการนำไปปฏิบัติ รายการที่ 3) สหกรณ์มีการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนและหรือโครงการ นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประจำเดือน และที่ประชุมมีการพิจารณา กำหนดแนวทางปรับปรุง / แก้ไข หากมีปัญหาหรืออุปสรรค และรายการที่ 4) สหกรณ์ดำเนินการตามแผนและหรือโครงการที่ได้มีการปรับปรุง / แก้ไข จำนวน 3 สหกรณ์

รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติ ลำดับที่ 2 คือ รายการที่ 1) สหกรณ์มีการจัดทำแผน และหรือโครงการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำนวน 2 สหกรณ์

ตารางที่ 4.14 การควบคุมภายในด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง

ด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
1) สหกรณ์นำเอกสารแจ้งเรื่องการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้ตรวจการสหกรณ์หรือผู้สอบบัญชีสหกรณ์ เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไข	2	2	4
2) สหกรณ์มีการแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อ 1) และรายงานผลการแก้ไขให้สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ทราบทุกเดือนจนกว่าจะแก้ไขแล้วเสร็จ	2	2	4

จากตารางที่ 4.14 การควบคุมภายในด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง มีทั้งหมด 2 รายการ พบว่าไม่มีรายการใดที่ปฏิบัติทุกสหกรณ์

รายการที่ไม่ปฏิบัติ ได้แก่ รายการที่ 1) สหกรณ์นำเอกสารแจ้งเรื่องการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้ตรวจการสหกรณ์หรือผู้สอบบัญชีสหกรณ์ เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไข และ รายการที่ 2) สหกรณ์มีการแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อ 1) และรายงานผลการแก้ไขให้สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ทราบทุกเดือนจนกว่าจะแก้ไขแล้วเสร็จ จำนวน 2 สหกรณ์

ตารางที่ 4.15 การควบคุมภายในด้านการมีส่วนร่วม

ด้านการมีส่วนร่วม	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
1) สหกรณ์ให้การสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มสมาชิก เช่น กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มเยาวชนสหกรณ์ และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น	3	1	4

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วม	จำนวนสหกรณ์		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	รวม
2) ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์เฉลี่ยต่อเดือน ในปีปัจจุบัน เทียบกับปีก่อน	1	3	4
3) จำนวนกรรมการของสหกรณ์ที่มาประชุมเฉลี่ยต่อเดือน ในปีปัจจุบันเทียบกับปีก่อน	1	3	4
4) การกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์ คณะกรรมการและฝ่ายจัดการร่วมกันกำหนดแผน	1	3	4
5) ในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือนของ สหกรณ์ คณะกรรมการและฝ่ายจัดการมีการแสดงความคิดเห็น	1	3	4

จากตารางที่ 4.15 การควบคุมภายในด้านการมีส่วนร่วม มีทั้งหมด 5 รายการ พบว่าไม่มีรายการใดที่ปฏิบัติทุกสหกรณ์

รายการที่ไม่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ รายการที่ 2) ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์เฉลี่ยต่อเดือน ในปีปัจจุบันเทียบกับปีก่อน รายการที่ 3) จำนวนกรรมการของสหกรณ์ที่มาประชุมเฉลี่ยต่อเดือน ในปีปัจจุบันเทียบกับปีก่อน รายการที่ 4) การกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์ คณะกรรมการและฝ่ายจัดการร่วมกันกำหนดแผน รายการที่ 5) ในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือนของสหกรณ์ คณะกรรมการและฝ่ายจัดการมีการแสดงความคิดเห็น จำนวน 3 สหกรณ์

รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติ ลำดับที่ 2 คือ 1) สหกรณ์ให้การสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มสมาชิก เช่น กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มเยาวชนสหกรณ์ และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น จำนวน 1 สหกรณ์

2.2 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เป็นรายสหกรณ์ โดยพิจารณาจากจำนวนรายการที่ปฏิบัติ ที่ไม่ปฏิบัติ ที่ไม่ทำรายการ และค่าสัดส่วนของการปฏิบัติในแต่ละด้านของแต่ละสหกรณ์ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ปรากฏผลดังตารางที่ 4.16 – 4.19 ดังต่อไปนี้

1) ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ตามตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด

ด้าน	จำนวนรายการ			รวม	ค่าสัดส่วนของการปฏิบัติ ณ จุดควบคุม
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ไม่ทำรายการนี้		
1. การติดตามผลการปฏิบัติงาน	7	-	-	7	1.00
2. การจัดทำทะเบียนและการจัดทำ รายงานประจำปี	12	1	-	13	0.92
3. งานการเงิน	7	1	-	8	0.88
4. การจัดทำบัญชี	4	1	-	5	0.80
5. การจัดทำงบดุล	-	2	-	2	0.00
6. ธุรกิจสินเชื่อ	14	2	-	16	0.88
7. ธุรกิจซื้อ	-	-	18	18	-
8. การจัดสวัสดิการ	-	-	7	7	-
9. อื่น ๆ	-	-	2	2	-
10. การจัดทำแผน	4	-	-	4	1.00
11. การแก้ไขข้อบกพร่อง	2	-	-	2	1.00
12. การมีส่วนร่วม	4	1	-	5	0.80
รวม	54	8	27	89	-
รวม รายการที่เป็นจุดควบคุม	54	8	-	62	0.87

จากตารางที่ 4.16 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด สหกรณ์ไม่ทำรายการ 3 ด้าน คือด้านธุรกิจซื้อ 18 รายการ ด้านการจัดสวัสดิการ 7 รายการ และด้านอื่น ๆ 2 รายการ จึงเหลือรายการที่เป็นจุดควบคุมที่ต้องปฏิบัติทั้งหมด เท่ากับ $89 - 27 = 62$ รายการ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านปรากฏว่า ด้านที่มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติมากที่สุด มี 3 ด้าน คือ การติดตามผลการปฏิบัติงาน ด้านการจัดทำแผน และ

ด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง ส่วนด้านที่มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติน้อยที่สุด มี 2 ด้าน คือ ด้านการจัดทำบัญชี ซึ่งสหกรณ์ไม่มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการทำบัญชี และด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งสหกรณ์มีปริมาณธุรกิจของสหกรณ์เฉลี่ยต่อเดือน ในปีปัจจุบันต่ำกว่าเมื่อเทียบกับปีก่อน รวมรายการที่ปฏิบัติทั้งหมด จำนวน 54 รายการ ค่าสัดส่วนของการปฏิบัติโดยรวมเท่ากับ 0.87 ดังนั้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด สหกรณ์มีผลการควบคุมภายในระดับดี

2) ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด ตามตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด

ด้าน	จำนวนรายการ			รวม	ค่าสัดส่วน ของ การปฏิบัติ ณ จุดควบคุม
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ไม่ทำ รายการ นี้		
1. การติดตามผลการปฏิบัติงาน	-	7	-	7	0.00
2. การจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี	1	12	-	13	0.08
3. งานการเงิน	-	8	-	8	0.00
4. การจัดทำบัญชี	-	5	-	5	0.00
5. การจัดทำงบดุล	-	2	-	2	0.00
6. ธุรกิจสินเชื่อ	5	11	-	16	0.31
7. ธุรกิจซื้อ	-	-	18	18	-
8. การจัดสวัสดิการ	-	7	-	7	0.00
9. อื่น ๆ	-	2	-	2	0.00
10. การจัดทำแผน	-	4	-	4	0.00
11. การแก้ไขข้อบกพร่อง	-	2	-	2	0.00

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ด้าน	จำนวนรายการ			รวม	ค่าสัดส่วนของ การปฏิบัติ ณ จุดควบคุม
	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	ไม่ทำ รายการนี้		
12. การมีส่วนร่วม	-	5	-	5	0.00
รวม	6	65	18	89	-
รวม รายการที่เป็นจุดควบคุม	6	65	-	71	0.08

จากตารางที่ 4.17 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด สหกรณ์ไม่ทำรายการ 1 ด้าน คือ ด้านธุรกิจซื้อ 18 รายการ จึงเหลือรายการที่เป็นจุดควบคุมที่ต้องปฏิบัติทั้งหมด เท่ากับ $89 - 18 = 71$ รายการ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านปรากฏว่า ด้านที่มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติมากที่สุด มี 1 ด้าน คือ ด้านธุรกิจสินเชื่อ ส่วนด้านที่มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติน้อยที่สุด มี 9 ด้าน ซึ่งสหกรณ์ไม่ได้ปฏิบัติทุกรายการ คือ ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ด้านงานการเงิน ด้านการจัดทำบัญชี ด้านการจัดทำบัญชี ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านอื่น ๆ ด้านการจัดทำแผน ด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง และด้านการมีส่วนร่วม รวมรายการที่ปฏิบัติทั้งหมด จำนวน 6 รายการ ค่าสัดส่วนของการปฏิบัติโดยรวมเท่ากับ 0.08 ดังนั้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด สหกรณ์มีผลการควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

3) ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ตามตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด

ด้าน	จำนวนรายการ			รวม	ค่าสัดส่วนของ การปฏิบัติ ณ จุดควบคุม
	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	ไม่ทำ รายการนี้		
1. การติดตามผลการปฏิบัติงาน	1	6	-	7	0.14
2. การจัดทำทะเบียนและการจัดทำ รายงานประจำปี	6	7	-	13	0.46

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ด้าน	จำนวนรายการ			รวม	ค่าสัดส่วนของ การปฏิบัติ ณ จุดควบคุม
	ปฏิบัติ	ไม่ ปฏิบัติ	ไม่ทำ รายการนี้		
3. งานการเงิน	5	3	-	8	0.62
4. การจัดทำบัญชี	3	2	-	5	0.60
5. การจัดทำงบดุล	-	2	-	2	0.00
6. ธุรกิจสินเชื่อ	-	-	16	16	-
7. ธุรกิจซื้อ	-	-	18	18	-
8. การจัดสวัสดิการ	4	3	-	7	0.57
9. อื่น ๆ	-	2	-	2	0.00
10. การจัดทำแผน	1	3	-	4	0.25
11. การแก้ไขข้อบกพร่อง	-	2	-	2	0.00
12. การมีส่วนร่วม	2	3	-	5	0.40
รวม	22	33	34	89	-
รวม รายการที่เป็นจุดควบคุม	22	33	-	55	0.40

จากตารางที่ 4.18 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด สหกรณ์ไม่ทำรายการ 2 ด้าน คือ ด้านธุรกิจสินเชื่อ 16 รายการ และด้านธุรกิจซื้อ 18 รายการ จึงเหลือรายการที่เป็นจุดควบคุมที่ต้องปฏิบัติทั้งหมด เท่ากับ $89 - 34 = 55$ รายการ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านปรากฏว่า ด้านที่มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติมากที่สุด มี 1 ด้าน คือ ด้านงานการเงิน ส่วนด้านที่มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติน้อยที่สุด มี 3 ด้าน ซึ่งสหกรณ์ไม่ได้ปฏิบัติทุกรายการ คือ ด้านการจัดทำงบดุล ด้านอื่น ๆ และด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง รวมรายการที่ปฏิบัติทั้งหมด จำนวน 22 รายการ ค่าสัดส่วนของการปฏิบัติโดยรวมเท่ากับ 0.40 ดังนั้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด สหกรณ์มีผลการควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

4) ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด ตามตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด

ด้าน	จำนวนรายการ			รวม	ค่าสัดส่วนของการปฏิบัติ ณ จุดควบคุม
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	ไม่ทำรายการนี้		
1. การติดตามผลการปฏิบัติงาน	1	6	-	7	0.14
2. การจัดทำทะเบียนและการจัดทำ รายงานประจำปี	7	6	-	13	0.54
3. งานการเงิน	5	3	-	8	0.62
4. การจัดทำบัญชี	5	-	-	5	1.00
5. การจัดทำงบดุล	-	2	-	2	0.00
6. ธุรกิจสินเชื่อ	-	-	16	16	-
7. ธุรกิจซื้อ	7	9	2	18	0.39
8. การจัดสวัสดิการ	-	-	7	7	-
9. อื่น ๆ	-	2	-	2	0.00
10. การจัดทำแผน	-	4	-	4	0.00
11. การแก้ไขข้อบกพร่อง	2	-	-	2	1.00
12. การมีส่วนร่วม	1	4	-	5	0.20
รวม	28	36	25	89	-
รวม รายการที่เป็นจุดควบคุม	28	36	-	64	0.44

จากตารางที่ 4.19 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด สหกรณ์ไม่ทำรายการ 3 ด้าน คือ ด้านธุรกิจสินเชื่อ 16 รายการ ด้านธุรกิจซื้อ 2 รายการ และธุรกิจสวัสดิการ 2 รายการ จึงเหลือรายการที่เป็นจุดควบคุมที่ต้องปฏิบัติทั้งหมด เท่ากับ $89 - 25 = 64$ รายการ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านปรากฏว่า ด้านที่มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติมากที่สุด มี 1 ด้าน คือ ด้านงานการเงิน ส่วนด้านที่มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติน้อย

ที่สุด มี 3 ด้าน คือ ด้านการจัดทำบุคคล ด้านอื่น ๆ และด้านการจัดทำแผน รวมรายการที่ปฏิบัติทั้งหมด จำนวน 28 รายการ ค่าสัดส่วนของการปฏิบัติโดยรวมเท่ากับ 0.44 ดังนั้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด สหกรณ์มีผลการควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

การเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยใช้เกณฑ์ค่าสัดส่วนของการปฏิบัติของแต่ละสหกรณ์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.20 ค่าสัดส่วนของรายการที่ปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ด้าน	สหกรณ์เคหสถาน ประเวศพัฒนา จำกัด	สหกรณ์เคหสถาน ชุมชนบัวหลวง จำกัด	สหกรณ์บางกอก แท็กซี่ จำกัด	สหกรณ์แท็กซี่ อ่อนนุช 55 จำกัด
1. การติดตามผลการปฏิบัติงาน	1.00	0.00	0.14	0.14
2. การจัดทำทะเบียนและการ จัดทำรายงานประจำปี	0.92	0.08	0.46	0.54
3. งานการเงิน	0.88	0.00	0.62	0.62
4. การจัดทำบัญชี	0.80	0.00	0.60	1.00
5. การจัดทำบุคคล	0.00	0.00	0.00	0.00
6. ธุรกิจสินเชื่อ	0.88	0.31	-	-
7. ธุรกิจซื้อ	-	-	-	0.39
8. การจัดสวัสดิการ	-	0.00	0.57	-
9. อื่น ๆ	-	0.00	0.00	0.00
10. การจัดทำแผน	1.00	0.00	0.25	0.00
11. การแก้ไขข้อบกพร่อง	1.00	0.00	0.00	1.00
12. การมีส่วนร่วม	0.80	0.00	0.40	0.20
ค่าสัดส่วนการปฏิบัติ	0.87	0.08	0.40	0.44
ณ จุดควบคุม				
สรุปผลการประเมิน	ดี	ต้องแก้ไข	ต้องแก้ไข	ต้องแก้ไข
ค่าเฉลี่ยของสัดส่วนการปฏิบัติ ณ จุดควบคุม ของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กทม. เท่ากับ 0.45				

จากตารางที่ 4.20 สามารถประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ค่าสัดส่วนของการปฏิบัติตามจุดควบคุมเป็นดังนี้

สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด มีค่าสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในมากที่สุดเท่ากับ 0.87 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในในระดับดี

สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด มีค่าสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในมากเป็นลำดับที่ 2 เท่ากับ 0.44 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในในระดับต้องแก้ไข

สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด มีค่าสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในมากเป็นลำดับที่ 3 เท่ากับ 0.40 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในในระดับต้องแก้ไข

สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด มีค่าสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในน้อยที่สุด เท่ากับ 0.08 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในในระดับต้องแก้ไข

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยของสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้าน

(รวมทั้ง 4 สหกรณ์)

ด้าน	ค่าเฉลี่ยสัดส่วนรายการที่ปฏิบัติ ณ จุดควบคุม
1. การติดตามผลการปฏิบัติงาน	0.32
2. การจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี	0.50
3. งานการเงิน	0.53
4. การจัดทำบัญชี	0.60
5. การจัดทำงบดุล	0.00
6. ธุรกิจสินเชื่อ	0.60
7. ธุรกิจซื้อ	0.39
8. การจัดสวัสดิการ	0.29

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

(รวมทั้ง 4 สหกรณ์)

ด้าน	ค่าเฉลี่ยสัดส่วนรายการที่ปฏิบัติ ณ จุดควบคุม
9. อื่น ๆ	0.00
10. การจัดทำแผน	0.31
11. การแก้ไขข้อบกพร่อง	0.50
12. การมีส่วนร่วม	0.35

จากตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยของสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานครในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของสัดส่วนการปฏิบัติมากที่สุดเท่ากับ 0.60 คือ ด้านการจัดทำบัญชีและด้านธุรกิจสินเชื่อ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของสัดส่วนการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 2 เท่ากับ 0.53 คือ ด้านงานการเงิน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของสัดส่วนการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 3 เท่ากับ 0.50 คือ การจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี และการแก้ไขข้อบกพร่อง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของสัดส่วนการปฏิบัติน้อยที่สุดเท่ากับ 0.00 คือ ด้านการจัดทำงบดุล และด้านอื่น ๆ

3. การเปรียบเทียบผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยใช้อัตรากำไรและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม และวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนของส่วนของผู้ถือหุ้นหรือผู้ถือหุ้นสำหรับปีบัญชี 2556 ถึง 2558 ของสหกรณ์เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์ ยกเว้นสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด เนื่องจากไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ ปีบัญชี 2549 - 2558 ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.22 - 4.24 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับ
ผลการวิเคราะห์อัตรากำไรของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

สหกรณ์	ผลการ ควบคุม ภายใน	ระดับคุณภาพ การควบคุม ภายใน	อัตรากำไร			ค่า เฉลี่ย $\bar{x}$
			ปี	ปี	ปี	
			2558	2557	2556	
สหกรณ์เคหสถานประเวศ พัฒนา จำกัด	0.87	ดี	18.16	210.20	255.75	161.37
สหกรณ์เคหสถานชุมชน บัวหลวง จำกัด	0.08	ต้องแก้ไข	-	-	-	-
สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด	0.40	ต้องแก้ไข	(15.34)	24.38	2.48	3.84
สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด	0.44	ต้องแก้ไข	23.24	(1.04)	19.96	14.05

จากตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้าน
ควบคุมภายในกับผลการวิเคราะห์อัตรากำไรของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์อัตรากำไร เมื่อพิจารณาในปี 2556 – 2558 พบว่า สหกรณ์ที่มีอัตรากำไรสูงสุด มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 18.16 – 255.75 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 161.37 คือสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับดี สหกรณ์ที่มีอัตรากำไรสูง เป็นลำดับที่ 2 เท่ากับ ร้อยละ (1.04) – 23.24 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 14.05 คือ สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์ที่มีอัตรากำไรต่ำที่สุด เท่ากับ (15.34) – 24.38 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 3.84 คือ สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

ส่วนสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข ปีบัญชีไม่ได้ตั้งแต่ปีบัญชี 2549 – 2558 จึงไม่ได้วิเคราะห์อัตรากำไร

ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

สหกรณ์	ผลการควบคุมภายใน	ระดับคุณภาพการควบคุมภายใน	ROA			ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$
			ปี	ปี	ปี	
			2558	2557	2556	
สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด	0.87	ดี	0.86	9.28	12.73	7.6
สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด	0.08	ต้องแก้ไข	-	-	-	-
สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด	0.40	ต้องแก้ไข	(3.58)	5.67	0.60	0.90
สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด	0.44	ต้องแก้ไข	17.56	(0.47)	6.01	7.7

จากตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม เมื่อพิจารณาในปี 2556 – 2558 พบว่าสหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงที่สุด เท่ากับ ร้อยละ (0.47) – 17.56 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 7.7 คือ สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงเป็น ลำดับที่ 2 เท่ากับ ร้อยละ 0.86 – 12.73 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 7.6 คือ สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับดี สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมต่ำที่สุด เท่ากับ ร้อยละ (3.58) – 5.67 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 0.90 คือ สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

ส่วนสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข ปีบัญชีไม่ได้ตั้งแต่ปีบัญชี 2549 – 2558 จึงไม่ได้วิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม

ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

สหกรณ์	ผลการควบคุมภายใน	ระดับคุณภาพการควบคุมภายใน	ROE			ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$
			ปี 2558	ปี 2557	ปี 2556	
สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด	0.87	ดี	2.90	35.09	69.41	35.80
สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด	0.08	ต้องแก้ไข	-	-	-	-
สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด	0.40	ต้องแก้ไข	(5.20)	8.04	0.90	1.51
สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด	0.44	ต้องแก้ไข	31.79	(2.09)	37.84	22.51

จากตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเมื่อพิจารณาในปี 2556 – 2558 พบว่า สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงที่สุด เท่ากับ ร้อยละ 2.90 – 69.41 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 35.80 คือ สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับดี สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูง เป็นลำดับที่ 2 เท่ากับ ร้อยละ (2.09) – 37.84 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 22.51 สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัดซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำที่สุด

เท่ากับ ร้อยละ (5.20) – 8.04 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 1.15 คือ สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

ส่วนสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข ปีบัญชีไม่ได้ตั้งแต่ปีบัญชี 2549 – 2558 จึงไม่ได้วิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเทศ กรุงเทพมหานคร ดังนี้

สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด มีค่าสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในมากที่สุดเท่ากับ 0.87 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับดี สหกรณ์มีผลการวิเคราะห์อัตรากำไรสูงสุด คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 161.37 ผลวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงเป็น ลำดับที่ 2 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 7.6 และผลวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงที่สุด คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 35.80

สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด มีค่าสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในมากเป็นลำดับที่ 2 เท่ากับ 0.44 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์มีผลการวิเคราะห์อัตรากำไรสูงเป็นลำดับที่ 2 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 14.05 ผลวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงที่สุด คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 7.7 และผลวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูง เป็น ลำดับที่ 2 คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 22.51

สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด มีค่าสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในมากเป็นลำดับที่ 3 เท่ากับ 0.40 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์มีผลการวิเคราะห์อัตรากำไรต่ำที่สุด คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 3.84 ผลวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมต่ำที่สุด คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 0.90 และผลวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำที่สุด คิดอัตราเฉลี่ย 3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 1.15

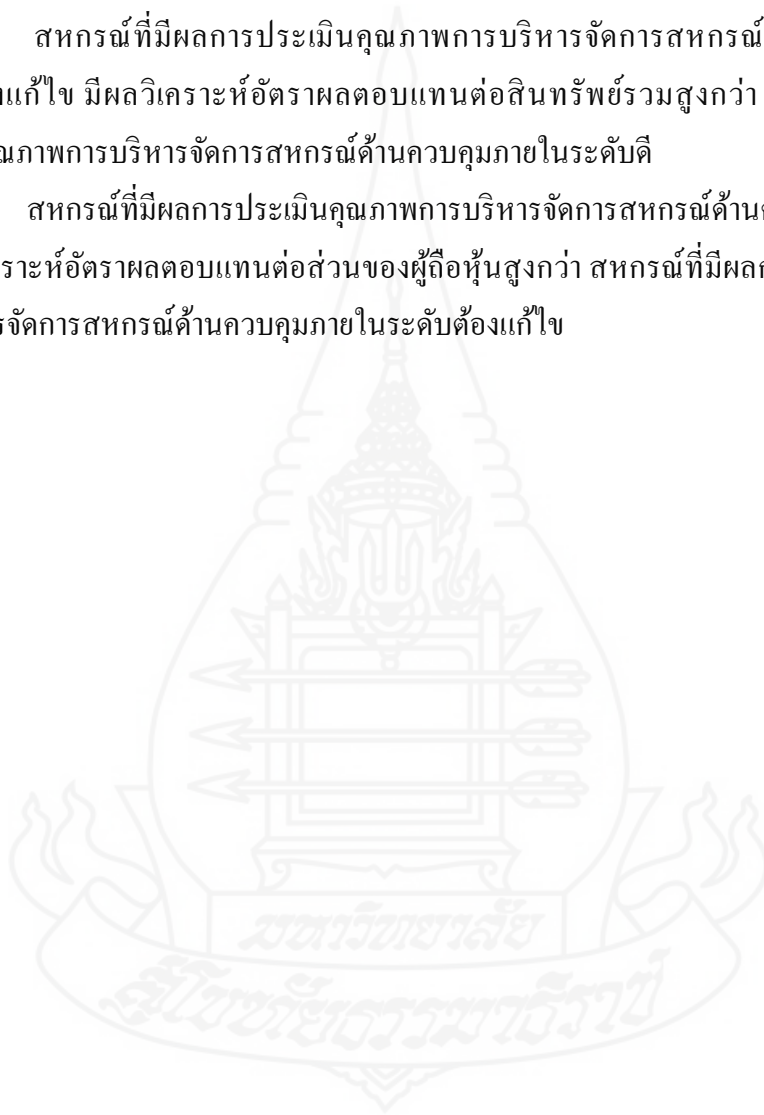
สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด มีค่าสัดส่วนการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในน้อยที่สุด เท่ากับ 0.08 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์ไม่สามารถปีบัญชีได้ตั้งแต่ปีบัญชี 2549 – 2558 จึงไม่ได้วิเคราะห์อัตรากำไร อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้าน
ควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเทศ กรุงเทพมหานคร พบว่า

สหกรณ์ที่มีผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับ
ดี มีผลการวิเคราะห์อัตราค่าไรสูงกว่า สหกรณ์ที่มีผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์
ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

สหกรณ์ที่มีผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน
ระดับต้องแก้ไข มีผลวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่า สหกรณ์ที่มีผลการ
ประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับดี

สหกรณ์ที่มีผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับ
ดี มีผลวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงกว่า สหกรณ์ที่มีผลการประเมินคุณภาพ
การบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

4. แนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

แนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์แก่ผู้แทนคณะกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ดังนี้

4.1 สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด

ตารางที่ 4.24 ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด และแนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์

ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์	แนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์
1) สหกรณ์ไม่ได้แยกเจ้าหน้าที่การเงิน และเจ้าหน้าที่บัญชีออกจากกัน และไม่มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการทำบัญชี	1) คณะกรรมการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางเพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน
2) สหกรณ์ไม่สามารถจัดทำงบแสดงฐานะการเงินเพื่อให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติและขออนุมัติงบแสดงฐานะการเงินจากที่ประชุมใหญ่ ภายใน 150 วันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีได้	2) แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีอยู่เพื่อมาทำหน้าที่บัญชีของสหกรณ์โดยจัดทำเป็นคำสั่ง หรือจัดจ้างเจ้าหน้าที่บัญชี
	3) สหกรณ์ส่งผู้จัดทำบัญชี – การเงิน เข้ารับการอบรมเพื่อให้การจัดทำเอกสารการเงินและการบันทึกบัญชีเป็นไปตามแนวทางของกรมตรวจบัญชี

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ปัญหาในการควบคุมภายใน ของสหกรณ์	แนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์
3) สหกรณ์ไม่ได้จัดทำแผนปฏิบัติการเร่งรัด หนี้สิน	4) สหกรณ์จัดทำแผนปฏิบัติการเร่งรัดหนี้สิน และมีการนำแผนงานเปรียบเทียบกับผลการ ปฏิบัติในที่ประชุมคณะกรรมการทุกเดือน เพื่อหาทางแก้ไขในกรณีที่ผลงานไม่เป็นไป ตามแผน

4.2 สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด

ตารางที่ 4.25 ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด และแนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์

ปัญหาในการควบคุมภายใน ของสหกรณ์	แนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์
1) สหกรณ์ไม่ได้มีการประชุมคณะกรรมการ ประจำเดือน จึงส่งผลให้สหกรณ์ไม่มีการ ติดตามผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ ไม่ได้้นำคำแนะนำแนวทางการควบคุมภายใน สำหรับสหกรณ์เสนอที่ประชุมคณะกรรมการ ดำเนินการและที่ประชุมมีมติให้สหกรณ์ถือ ปฏิบัติ ไม่มีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อที่ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน ไม่มีการเสนอขบทดลองหรือรายรับ-รายจ่าย ของสหกรณ์ต่อที่ประชุมเป็นประจำทุกเดือน	1) สหกรณ์จัดการประชุมคณะกรรมการ ประจำเดือน และเชิญเจ้าหน้าที่จากกรม ส่งเสริมสหกรณ์เข้าชี้แจงคำแนะนำแนว ทางการควบคุมภายในสำหรับสหกรณ์เสนอที่ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อให้ สหกรณ์เห็นความสำคัญและนำไปปรับใช้

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ปัญหาในการควบคุมภายใน ของสหกรณ์	แนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์
2) สหกรณ์ไม่ได้จัดทำทะเบียนและรายงานประจำปี ทะเบียนต่าง ๆ เช่น ทะเบียนหุ้น ทะเบียนสมาชิก ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่ได้มีการประชุมใหญ่เป็นเวลาหลายปีจึงไม่มีการจัดทำรายงานประจำปี	2) จัดทำทะเบียนต่าง ๆ เช่น ทะเบียนหุ้น ทะเบียนสมาชิกให้เป็นปัจจุบัน 3) ด้านการเงิน – บัญชี เนื่องจากสหกรณ์ปิดบัญชีไม่ได้เป็นระยะเวลาหลายปี จึงต้องขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ถึงวิธีการแก้ไข
3) สหกรณ์ไม่ได้จัดจ้างเจ้าหน้าที่การเงิน – บัญชี และคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ปีสิ้นสุดทางบัญชี กันยายน 2549 เนื่องจากไม่มีเอกสารการรับ – จ่ายเงินที่ถูกต้อง เพื่อนำมาบันทึกบัญชี	4) สหกรณ์จัดให้มีการจัดทำแผนงานเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องขึ้น โดยกำหนดหัวระยะเวลาการแก้ไข และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน
4) สหกรณ์ไม่ได้จัดทำแผน เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางของสหกรณ์ และไม่ได้มีการนำข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นเสนอต่อที่ประชุมเนื่องจากไม่มีการประชุมคณะกรรมการในแต่ละเดือน	

4.3 สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด

ตารางที่ 4.26 ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด และแนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์

ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์	แนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์
1) สหกรณ์ไม่ได้มีการประชุมคณะกรรมการประจำเดือน จึงส่งผลให้สหกรณ์ไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ไม่มีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน ไม่มีการเสนองบทดลองหรือรายรับ-รายจ่ายของสหกรณ์ต่อที่ประชุมเป็นประจำทุกเดือน	1) สหกรณ์จัดการประชุมคณะกรรมการเมื่อมีวาระที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน และติดตามงานให้เป็นไปตามแผนประจำปีที่ตั้งไว้ 2) จัดทำทะเบียนสมาชิกและทะเบียนหุ้นให้เป็นปัจจุบัน 3) ให้กรรมการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสุ่มตรวจเงินสดในมือเพื่อสอบทานยอดกับสมุดเงินสดเป็นครั้งคราว
2) สหกรณ์ไม่ได้จัดทำทะเบียนสมาชิกและทะเบียนหุ้นให้เป็นปัจจุบัน	4) แต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ด้านบัญชีเพื่อบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบัน
3) สหกรณ์ไม่ได้จัดให้มีกรรมการและหรือผู้เกี่ยวข้องสุ่มตรวจเงินสดในมือเพื่อสอบทานยอดกับสมุดเงินสด	5) นำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติและควบคุมให้เป็นไปตามแผน
4) สหกรณ์จ้างเจ้าหน้าที่เพื่อให้ทำการปิดบัญชีปีละ 1 ครั้ง การบันทึกบัญชีจึงไม่เป็นปัจจุบันและไม่สามารถจัดทำงบแสดงฐานะการเงินเพื่อให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติและขออนุมัติงบแสดงฐานะการเงินจากที่ประชุมใหญ่ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีได้	
5) สหกรณ์ไม่ได้นำแผนหรือโครงการของสหกรณ์ไปปฏิบัติ	

4.4 สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด

ตารางที่ 4.26 ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด และแนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์

ปัญหาในการควบคุมภายในของสหกรณ์	แนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์
1) สหกรณ์ไม่ได้มีการประชุมคณะกรรมการประจำเดือน จึงส่งผลให้สหกรณ์ไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ไม่มีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน ไม่มีการเสนองบทดลองหรือรายรับ-รายจ่ายของสหกรณ์ต่อที่ประชุมเป็นประจำทุกเดือน	1) สหกรณ์จัดการประชุมคณะกรรมการเมื่อมีวาระที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน และติดตามงานให้เป็นไปตามแผนประจำปีที่ตั้งไว้ 2) แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีอยู่เพื่อมาทำหน้าที่การเงิน – บัญชีของสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน
2) สหกรณ์ไม่ได้แยกเจ้าหน้าที่การเงิน – บัญชีออกจากกัน และไม่สามารถจัดทำงบแสดงฐานะการเงินเพื่อให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติและขออนุมัติงบแสดงฐานะการเงินจากที่ประชุมใหญ่ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีได้	3) จัดให้มีการสำรวจความต้องการของสมาชิกก่อนนำสินค้ามาจำหน่าย 4) นำแผนหรือโครงการที่วางไว้ไปปฏิบัติ และตรวจสอบเพื่อให้เป็นไปตามแผน
3) สหกรณ์ไม่ได้สำรวจความต้องการของสมาชิกก่อนซื้อสินค้ามาจำหน่าย และไม่ได้ผ่านการอนุมัติจากที่ประชุมคณะกรรมการ	
4) สหกรณ์ไม่ได้นำแผนหรือโครงการของสหกรณ์ไปปฏิบัติ	

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 2) ประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 3) เปรียบเทียบผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 4) ศึกษาแนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

ประชากรในการศึกษา คือ สหกรณ์บริการในเขตประเวศ ที่มี การดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องจนถึง วันที่ 31 มีนาคม 2559 จำนวน 4 สหกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) แบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายใน ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยประเมินทั้งหมด 12 ด้าน 89 รายการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ผู้แทนคณะกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของสหกรณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าสัดส่วน 2) แบบเก็บข้อมูลทางการเงินเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ รายได้ กำไร สินทรัพย์ หนี้สิน และทุนดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของแต่ละสหกรณ์ ได้แก่ อัตรากำไร อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม และผลตอบแทนจากการลงทุนของส่วนของผู้ถือหุ้นหรือผู้ถือหุ้น 3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสรุปแนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 สภาพทั่วไปและผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ

กรุงเทพมหานคร

สหกรณ์บริการที่มีสถานะดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 สหกรณ์ ได้แก่ 1) สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด 2) สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด 3) สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด 4) สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด จำนวนปีที่ดำเนินงานมากที่สุดคือ 17 ปี รองลงมา 12 ปี และน้อยที่สุด 5 ปี จำนวนสมาชิกของสหกรณ์มากที่สุดคือ 276 คน รองลงมา 155 คนและน้อยที่สุดคือ 49 คน คณะกรรมการสหกรณ์มากที่สุด 13 คน รองลงมา 11 คนและน้อยที่สุดคือ 7 คน สหกรณ์มีเจ้าหน้าที่เพียง 1 สหกรณ์ที่เหลืออีก 3 สหกรณ์ไม่ได้จัดจ้างเจ้าหน้าที่ สหกรณ์ส่วนใหญ่มีทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้น ยกเว้นสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้เนื่องจากไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ปี 2549 – 2558 โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สหกรณ์เคหสถาน ให้บริการธุรกิจด้านสินเชื่อ และสหกรณ์แท็กซี่ ให้บริการธุรกิจโดยการเก็บค่าบำรุงสหกรณ์ ขยายสินค้าและบริการเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง

1.2 การประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

1.2.1 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์ในภาพรวม สามารถสรุปได้ดังนี้

สหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ไม่มีการปฏิบัติตามแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในในบางด้าน ในแต่ละด้านมีรายการที่ไม่ปฏิบัติตามมากที่สุดหรือมีปัญหา สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติตามมากที่สุด คือ สหกรณ์นำคำแนะนำแนวทางการควบคุมภายในสำหรับสหกรณ์เสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและที่ประชุมมีมติให้สหกรณ์ถือปฏิบัติ ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน ถ้ามีปัญหาในการปฏิบัติตามแผนงานประจำปีของสหกรณ์ ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการได้มีการกำหนดมาตรการปรับปรุงแก้ไข ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการเสนอขบทดลองหรือรายรับ-รายจ่ายของสหกรณ์ต่อที่ประชุมเป็นประจำทุกเดือน สหกรณ์มีการบันทึกรายงานการประชุมใหญ่ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน ให้ถูกต้องสมบูรณ์ และคณะกรรมการดำเนินการควบคุมให้ฝ่ายจัดการหรือคณะกรรมการหรือกรรมการที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

2) ด้านการจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี รายการที่ไม่ปฏิบัติมากที่สุด คือ สหกรณ์มีการรายงานการเปลี่ยนแปลงในทะเบียนหุ้นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์

3) ด้านงานการเงิน รายการที่ไม่ปฏิบัติมากที่สุด คือ สหกรณ์ได้แยกเจ้าหน้าที่การเงิน และเจ้าหน้าที่บัญชีออกจากกัน สหกรณ์มีการเก็บรักษาเงินสดในมือในแต่ละวันตามระเบียบที่กำหนด และสหกรณ์จัดให้มีกรรมการและหรือผู้เกี่ยวข้องสุ่มตรวจเงินสดในมือเพื่อสอบทานยอดกับสมุดเงินสด

4) ด้านการจัดทำบัญชี รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการทำบัญชี สหกรณ์มีการบันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับกระแสเงินสดในวันที่มีรายการเกิดขึ้น และสหกรณ์มีการบันทึกรายการบัญชีที่ไม่เกี่ยวกับกระแสเงินสดภายใน 3 วัน นับแต่วันที่มีรายการเกิดขึ้น

5) ด้านการจัดทำงบดุล รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติ และสหกรณ์ได้ขออนุมัติงบดุลจากที่ประชุมใหญ่ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี

6) ด้านธุรกิจสินเชื่อ รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ด้านสินเชื่อ และสหกรณ์มีแผนปฏิบัติการเร่งรัดหนี้สิน

7) ด้านธุรกิจการซื้อ รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย สหกรณ์มีการสำรวจความต้องการสินค้าจากสมาชิก สหกรณ์มีการจัดซื้อสินค้าตามความต้องการของสมาชิก สหกรณ์มีการอนุมัติก่อนการจัดซื้อสินค้า สหกรณ์มีการอนุมัติก่อนการจำหน่ายสินค้าเป็นเงินเชื่อ ผู้ทำหน้าที่ในการจัดซื้อสินค้าและผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจรับสินค้าต้องไม่เป็นบุคคลคนเดียวกัน สหกรณ์มีการรายงานผลการจัดหาและจำหน่ายสินค้าต่อคณะกรรมการดำเนินการ และสหกรณ์มีการรายงานผลการตรวจนับสินค้าคงเหลือต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ

8) ด้านการจัดสวัสดิการ รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ด้านการจัดสวัสดิการให้สมาชิก มีการรายงานผลการจัดสวัสดิการต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน และมีการสุ่มตรวจสอบการจัดสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

9) ด้านอื่น ๆ รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ สหกรณ์ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น ถูกต้องตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด และสหกรณ์ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ ถูกต้องตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

10) ด้านการจัดทำแผน รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ แผน และหรือโครงการของสหกรณ์มีการนำไปปฏิบัติ สหกรณ์มีการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนและหรือโครงการ นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประจำเดือน และที่ประชุมมีการพิจารณากำหนดแนวทางปรับปรุง / แก้ไข หากมีปัญหาหรืออุปสรรค และสหกรณ์ดำเนินการตามแผนและหรือโครงการที่ได้มีการปรับปรุง / แก้ไข

11) ด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ สหกรณ์นำเอกสารแจ้งเรื่องการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้ตรวจการสหกรณ์หรือผู้สอบบัญชีสหกรณ์ เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไข และสหกรณ์มีการแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อ 1.1 และรายงานผลการแก้ไขให้สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ทราบทุกเดือนจนกว่าจะแก้ไขแล้วเสร็จ

12) ด้านการมีส่วนร่วม รายการที่ไม่ได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์เฉลี่ยต่อเดือน ในปีปัจจุบันเทียบกับปีก่อน จำนวนกรรมการของสหกรณ์ที่มาประชุมเฉลี่ยต่อเดือน ในปีปัจจุบันเทียบกับปีก่อน การกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์ คณะกรรมการและฝ่ายจัดการร่วมกันกำหนดแผน และในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือนของสหกรณ์ คณะกรรมการและฝ่ายจัดการมีการแสดงความคิดเห็น

1.2.2 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์ เป็นรายสหกรณ์

1) สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในระดับดี สหกรณ์มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติน้อยที่สุดในด้านการจัดทำบดุล

2) สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด คุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติน้อยที่สุดในด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ด้านงานการเงิน ด้านการจัดทำบัญชี ด้านการจัดทำบดุล ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านอื่น ๆ ด้านการจัดทำแผน ด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง และด้านการมีส่วนร่วม

3) สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด คุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติน้อยที่สุดในด้านการจัดทำบดุล ด้านอื่น ๆ และด้านการแก้ไขข้อบกพร่อง

4) สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด คุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์มีค่าสัดส่วนของการปฏิบัติน้อยที่สุดในด้านการจัดทำงบดุล ด้านอื่น ๆ และด้านการจัดทำแผน

1.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์อัตรากำไร เมื่อพิจารณาในปี 2556 – 2558 พบว่า สหกรณ์ที่มีอัตรากำไรสูงสุด คือสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับดี สหกรณ์ที่มีอัตรากำไรสูง เป็นลำดับที่ 2 คือ สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์ที่มีอัตรากำไรต่ำที่สุด คือ สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม เมื่อพิจารณาในปี 2556 – 2558 พบว่า สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงที่สุด คือ สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงเป็น ลำดับที่ 2 คือ สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับดี สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมต่ำที่สุด คือ สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

ผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเมื่อพิจารณาในปี 2556 – 2558 พบว่า สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงที่สุด คือ สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับดี สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูง เป็นลำดับที่ 2 คือ สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัดซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำที่สุด คือ สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

ส่วนสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข ปิดบัญชีไม่ได้ตั้งแต่ปีบัญชี 2549 – 2558 จึงไม่ได้วิเคราะห์อัตรากำไร อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

1.4 แนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไป ปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเทศ กรุงเทพมหานคร

สำหรับสหกรณ์บริการโดยภาพรวมจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์บริการในเขตประเทศ กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลที่ได้รับเป็นแนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเทศ กรุงเทพมหานคร พบว่า

- สหกรณ์บริการในเขตประเทศ กรุงเทพมหานคร มีปัญหาในการควบคุมภายในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) สหกรณ์ไม่ได้แยกเจ้าหน้าที่การเงิน และเจ้าหน้าที่บัญชีออกจากกัน
- 2) สหกรณ์ไม่สามารถจัดทำงบแสดงฐานะการเงินเพื่อให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติและขออนุมัติงบแสดงฐานะการเงินจากที่ประชุมใหญ่ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีได้
- 3) สหกรณ์ไม่ได้มีการประชุมคณะกรรมการประจำเดือน จึงส่งผลให้สหกรณ์ไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ
- 4) สหกรณ์ไม่ได้จัดทำทะเบียนต่าง ๆ และรายงานประจำปี
- 5) สหกรณ์ไม่ได้จัดทำแผน และไม่ได้นำแผนหรือโครงการของสหกรณ์ไปปฏิบัติ

- แนวทางการนำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- 1) แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีอยู่เพื่อมาทำหน้าที่การเงิน – บัญชี เพื่อให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติและขออนุมัติงบแสดงฐานะการเงินจากที่ประชุมใหญ่ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีได้
- 2) คณะกรรมการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางเพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน และเพื่อให้มีการติดตามงานให้เป็นไปตามแผนประจำปี ที่วางไว้
- 3) สหกรณ์จัดทำทะเบียนต่าง ๆ และรายงานประจำปี
- 4) สหกรณ์จัดทำแผน นำไปปฏิบัติและติดตามผล

2. อภิปรายผล

จากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 สหกรณ์ ทั้งหมด 12 ด้าน 89 รายการ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ผล ดังนี้

2.1 ด้านที่มีสัดส่วนของการปฏิบัติตามจุดการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายในน้อยที่สุด จากการศึกษาการควบคุมภายในโดยรวมทั้ง 12 ด้าน พบว่า สหกรณ์บริการในเขตประเวศส่วนใหญ่มีการปฏิบัติไม่ครบทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสัดส่วนของการปฏิบัติ ณ จุดควบคุมน้อยที่สุด เท่ากับ 0.00 ด้านการจัดทำงบดุล คือ สหกรณ์ไม่ได้จัดทำงบการเงินให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติงบดุลจากที่ประชุมใหญ่ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี เนื่องจากสหกรณ์ไม่มีเจ้าหน้าที่บัญชีจึงไม่สามารถบันทึกบัญชีให้เป็นปัจจุบัน หรือการบันทึกบัญชีและการจัดทำเอกสารไม่เป็นไปตามหลักการของกรมตรวจบัญชีจึงทำให้เกิดความล่าช้า และด้านอื่น ๆ คือ สหกรณ์ไม่ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น และระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เนื่องจากสหกรณ์ไม่ได้รับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น และไม่ได้ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน แต่หากในข้อบังคับของสหกรณ์ได้ระบุให้จัดทำระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น และระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน สหกรณ์ก็จะต้องกำหนดทั้ง 2 ระเบียบ แม้ว่าอาจจะไม่ได้รับฝากเงินจากสหกรณ์อื่นหรือไม่ได้ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐสิมา ศักดิ์สวัสดิ์ ที่ได้ศึกษา “เรื่องการประเมินคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดยะลา” (2556) พบว่า ด้านที่มีสัดส่วนของการปฏิบัติตามจุดควบคุมภายในน้อยที่สุด คือ สหกรณ์ไม่ได้จัดทำงบการเงินเมื่อสิ้นปีทางบัญชีเพื่อเสนอให้ผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนที่จะเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติ ภายใน 150 วัน

2.2 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในโดยรวมอยู่ในระดับต้องแก้ไข จากผลการศึกษา พบว่า สหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับต้องแก้ไข โดยมีค่าสัดส่วนการปฏิบัติโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.45 เนื่องจากสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ไม่ได้นำหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จึงส่งผลให้การประเมินหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

2.3 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในเป็นรายสหกรณ์ จากผลการศึกษาคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของแต่ละสหกรณ์มีการปฏิบัติตามจุดควบคุมเป็นดังนี้

สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด มีค่าสัดส่วนในการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในมากที่สุด เท่ากับ 0.87 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในในระดับดี

สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด มีค่าสัดส่วนในการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน เป็นลำดับที่ 2 เท่ากับ 0.44 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในในระดับต้องปรับปรุง

สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด มีค่าสัดส่วนในการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน เป็นลำดับที่ 3 เท่ากับ 0.40 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในในระดับต้องปรับปรุง

สหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด มีค่าสัดส่วนในการปฏิบัติในการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในน้อยที่สุด เท่ากับ 0.08 ผลการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในในระดับต้องปรับปรุง

2.4 การเปรียบเทียบผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยใช้อัตรากำไร อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม และผลตอบแทนจากการลงทุนของเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น ผลการวิเคราะห์ พบว่า

ผลการวิเคราะห์อัตรากำไร พบว่า สหกรณ์ที่มีอัตรากำไรสูงสุด คือสหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในในระดับดี สหกรณ์ที่มีอัตรากำไรต่ำที่สุด คือ สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม พบว่า สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมสูงที่สุด คือ สหกรณ์แท็กซี่อ่อนนุช 55 จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมต่ำที่สุด คือ สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

ผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่า สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงที่สุด คือ สหกรณ์เคหสถานประเวศพัฒนา จำกัด ซึ่งเป็น

สหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับดี สหกรณ์ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำที่สุด คือ สหกรณ์บางกอกแท็กซี จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข

ส่วนสหกรณ์เคหสถานชุมชนบัวหลวง จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่มีคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในระดับต้องแก้ไข ปีบัญชีไม่ได้ตั้งแต่ปีบัญชี 2549 – 2558 จึงไม่ได้วิเคราะห์อัตรากำไร อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

2.5 แนวทางการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร

สำหรับแนวทางในการนำผลการประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในไปปรับใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์บริการในเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ควรเริ่มจากการประชุมคณะกรรมการเพื่อให้ได้รับทราบปัญหาเรื่องการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านการควบคุมภายใน รวมทั้งมีการอบรมเพื่อให้ความรู้ด้านหลักการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสหกรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ จุลเอียด ที่ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการนำผลประเมินการควบคุมภายในไปใช้ปรับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกระบี่” (2557) ผลการศึกษาพบว่าสหกรณ์ควรเน้นที่จุดอ่อนหรือข้อบกพร่องที่ค้นพบ และสื่อสารแก่ผู้บริหารระดับสูงของสหกรณ์ให้รับทราบเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีการปฏิบัติตามจุดควบคุมที่กำหนดไว้ มีการตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการอบรมให้ความรู้ให้แก่มูลนิธิทุกฝ่ายของสหกรณ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

3.1.1 สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 2 สามารถนำข้อมูลผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์โดยการแนะนำให้สหกรณ์เห็นจุดบกพร่องของการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายใน โดยเน้นในเรื่องที่ไม่มีการปฏิบัติและมีความสำคัญ เช่น สหกรณ์ไม่ได้จัดทำงบการเงินให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติงบดุลจากที่ประชุมใหญ่ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี เพื่อให้สหกรณ์ปฏิบัติแล้วติดตามการแก้ไขให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

3.1.2 กรมส่งเสริมสหกรณ์ สามารถนำข้อมูลผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์โดยสามารถนำไปปรับเกณฑ์ให้เหมาะสมกับบริบทของสหกรณ์แต่ละประเภท อาจทำให้สหกรณ์ผ่านเกณฑ์การบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในมากขึ้น เช่น สหกรณ์ไม่ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น และระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เนื่องจากสหกรณ์ไม่ได้รับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น และไม่ได้ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน แต่หากในข้อบังคับของสหกรณ์ได้ระบุให้จัดทำระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น และระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน สหกรณ์ก็ต้องกำหนดทั้ง 2 ระเบียบ แม้ว่าจะไม่ได้รับฝากเงินจากสหกรณ์อื่นหรือไม่ได้ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินก็ตาม จึงทำให้สหกรณ์ไม่ผ่านเกณฑ์ในข้อนี้

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในของสหกรณ์ทั้งหมดในสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ 2 และเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์แต่ละประเภท

3.2.2 ควรมีการศึกษาเกณฑ์การประเมินคุณภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ด้านควบคุมภายในที่เหมาะสมต่อบริบทของแต่ละสหกรณ์ตามกรอบแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO ซึ่งมีองค์ประกอบการควบคุมภายใน 5 ประการที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ สภาพแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามผล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2549). คู่มือการปฏิบัติงานสอบบัญชีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเรื่องการประเมินความเสี่ยงและการจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน. สืบค้นวันที่ 19 เมษายน 2560. จาก http://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/statistic/main.php?filename=levelq_info
- กนกวรรณ จุลเอียด. (2557). แนวทางการนำผลการประเมินการควบคุมภายในไปใช้ปรับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดกระบี่. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- กรมบัญชีกลาง. (2551). แนวปฏิบัติการควบคุมภายในภาครัฐราชการ. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2560. จาก http://www.cgd.go.th/cs/internet/internet/สพด-ระเบียบบ.html?Page_locale=th_TH
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2548). คู่มือการปฏิบัติงานตรวจแนะนำการดำเนินงานของสหกรณ์ สำหรับหน่วยส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์
- กฤฎี อุทัยรัตน์. (2545). คัมภีร์ “ ห่วงบริหาร ” ยอดคน ยอดบริหาร. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริม เทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ. (2552). ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คนละความหมาย. สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2560. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/321886>
- ฉายา บุญเสริม. (2550). การควบคุมภายในของสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดกระบี่. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- ณัฐสิมา ศักดิ์สวัสดิ์. (2556). การประเมินคุณภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดยะลา.(การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี
- ตะวัน สาดแสง. (2548). สร้างคน สร้างองค์กร : คัมภีร์เพิ่มทักษะการบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 2 ปทุมธานี ส.เอเชียเพรส
- ธัญญ์รัศม์ วรวรรณวัฒน์. (2552). การควบคุมภายในสำหรับสหกรณ์. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการงานกิจและบัญชีสหกรณ์เพื่อการจัดการ* หน่วยที่ 7 สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- ปัญญา หิรัญรัมย์ และสงเสริม หอมกลิ่น. (2551). *การวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์*. ใน ประมวลสารระชูดวิชาการศึกษาบัญชีและการเงินสหกรณ์เพื่อบริหารหน่วยที่ 3 สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.
- เมตตา ศรีโพธิ์ชัย. (2547). *การสอบบัญชี*. กรุงเทพมหานคร: ทีพีเอ็นเพรส
- เมธา สุวรรณสาร. (2556). *องค์ประกอบของการควบคุมภายในของ COSO*. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2560. จาก <http://www.itgthailand.com/tag/องค์ประกอบของการควบคุม/>
- รัตนากรณี ชัยรัตนวงศ์. (2556). *แนวทางการพัฒนาการควบคุมภายในของสหกรณ์ในโครงการบ้านมั่นคง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต "ไม่ได้ตีพิมพ์"). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี
- สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2552). *แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายใน*. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2560. จาก <http://www.oag.go.th/th/แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายใน>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

คำชี้แจงแบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์

แบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์ มี 15 หมวด 126 รายการ

หมวด 1. การติดตามผลการปฏิบัติงาน	มี	7	รายการ
หมวด 2. การจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี	มี	13	รายการ
หมวด 3. งานการเงิน	มี	8	รายการ
หมวด 4. การจัดทำบัญชี	มี	5	รายการ
หมวด 5. การจัดทำบัญชี	มี	2	รายการ
หมวด 6. ธุรกิจสินเชื่อ	มี	16	รายการ
หมวด 7. ธุรกิจการซื้อ	มี	18	รายการ
หมวด 8. ธุรกิจการขาย	มี	13	รายการ
หมวด 9. ธุรกิจการรับฝากเงิน	มี	12	รายการ
หมวด 10. ธุรกิจแปรรูป	มี	12	รายการ
หมวด 11. การจัดสวัสดิการ	มี	7	รายการ
หมวด 12. อื่น ๆ	มี	2	รายการ
หมวด 13. การจัดทำแผน	มี	4	รายการ
หมวด 14. การแก้ไขข้อบกพร่อง	มี	2	รายการ
หมวด 15. การมีส่วนร่วม	มี	5	รายการ
รวม		<u>126</u>	รายการ

เพื่อให้การประเมินผลการบริหารจัดการสหกรณ์เป็นมาตรฐานเดียวกัน กลุ่มวิเคราะห์โครงสร้างและการจัดองค์กรจึงได้จัดทำคำอธิบายความหมายของแต่ละรายการ ดังนี้

หมวด 1. การติดตามผลการปฏิบัติงาน

- รายการ 1.1 หมายถึง สหกรณ์นำเอกสารคำแนะนำแนวทางการควบคุมภายในสำหรับสหกรณ์เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แล้ว และที่ประชุมมีมติให้สหกรณ์ถือปฏิบัติ และบันทึกไว้ในสมุดรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ
- รายการ 1.2 หมายถึง สหกรณ์จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานในระหว่างเดือนเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเป็นประจำทุกเดือน และมีการนำผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนงานประจำปีที่สหกรณ์กำหนดไว้

- รายการ 1.3 หมายถึง ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการกำหนดแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหา กรณีที่สหกรณ์ไม่สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานประจำปีที่กำหนด และบันทึกแนวทางการแก้ไขไว้ในสมุดรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ
- รายการ 1.4 หมายถึง สหกรณ์จัดทำบตดลอง หรือรายรับ – รายจ่ายที่เกิดขึ้น ในระหว่างเดือน และนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเป็นประจำทุกเดือน
- รายการ 1.5 หมายถึง สหกรณ์บันทึกรายงานการประชุมใหญ่แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการประชุมใหญ่ โดยมีลายมือชื่อสมาชิก ผู้เข้าประชุม ประธานในที่ประชุม และผู้จดบันทึกรายงานการประชุมครบถ้วนสมบูรณ์ และได้จัดทำสำเนารายงานการประชุมใหญ่เก็บไว้ที่สำนักงานสหกรณ์เพื่อให้สมาชิกตรวจสอบหรือขอดู
- รายการ 1.6 หมายถึง รายการนี้ตรวจสอบได้จากสมุดรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน ว่ามีการรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการหรือไม่
- รายการ 1.7 หมายถึง สหกรณ์มีหนังสือนำเสนอสำเนาระเบียบที่สหกรณ์กำหนดขึ้นถือใช้ให้นายทะเบียนสหกรณ์ / กรมส่งเสริมสหกรณ์ / กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ทราบทุกครั้ง

หมวด 2. การจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี

- รายการ 2.1 หมายถึง สหกรณ์มีการบันทึกรายการและให้สมาชิกและพยาน ลงลายมือชื่อในทะเบียนสมาชิก ให้ถูกต้องครบถ้วนทุกครั้งที่มีการรับสมาชิกใหม่
- รายการ 2.2 หมายถึง สหกรณ์จัดเก็บทะเบียนสมาชิกและทะเบียนหุ้นไว้ในตู้เก็บเอกสารภายในสำนักงานสหกรณ์ และใส่กุญแจเมื่อสิ้นเวลาทำการ
- รายการ 2.3 หมายถึง ในกรณีที่มีสมาชิกเข้า – ออก สหกรณ์แจ้งรายชื่อพร้อมรายละเอียดของสมาชิกที่เข้าใหม่หรือขอลาออกต่อที่ประชุม

รายการ 2.4	หมายถึง	คณะกรรมการดำเนินการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุมัติ ทุกครั้ง ตรวจสอบได้จากรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ต้องบันทึกรายการในทะเบียนหุ้นของสมาชิกทุกครั้ง เมื่อสมาชิกมา ถือหุ้น / โอนหุ้น / ถอนหุ้น ให้ถูกต้องและเป็น ปัจจุบัน
รายการ 2.5	หมายถึง	สหกรณ์มีหนังสือนำเสนอส่งรายงานผลการเปลี่ยนแปลงในทะเบียน หุ้นที่เกิดขึ้นในระหว่างปีที่ผ่านมา ให้นายทะเบียนสหกรณ์ทราบ ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์
รายการ 2.6	หมายถึง	สหกรณ์มีการจัดทำรายงานกิจการประจำปีแสดงผลการ ดำเนินงาน ของสหกรณ์ในรอบปีที่ผ่านมาเสนอต่อที่ประชุม ใหญ่
รายการ 2.7	หมายถึง	สหกรณ์มีหนังสือนำเสนอส่งสำเนารายงานกิจการประจำปีของ สหกรณ์ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการ ประชุมใหญ่
รายการ 2.8	หมายถึง	สหกรณ์มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ ในการเก็บรักษาเอกสารสำคัญของสหกรณ์ และผู้ได้รับ มอบหมายลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง
รายการ 2.9	หมายถึง	สหกรณ์ส่งสำเนาระเบียบที่กำหนดขึ้นถือใช้ให้ฝ่าย / แผนกที่ เกี่ยวข้องทราบทุกครั้งที่มีการกำหนดหรือแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบ เช่น ส่งสำเนาระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สมาชิกให้กับฝ่าย / แผนกสินเชื่อ เป็นต้น
รายการ 2.10	หมายถึง	สหกรณ์มีการจัดหลักประกันการทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่ง โดยมี เอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการจัดจ้างถูกต้องสมบูรณ์และครบถ้วน เช่น สัญญาจ้าง หนังสือการค้าประกัน และสัญญาจ้างเอง เป็น ต้น
รายการ 2.11	หมายถึง	สหกรณ์มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของสหกรณ์ และผู้ได้รับมอบหมายลง ลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง

- รายการ 2.12 หมายถึง สหกรณ์มีการบันทึกรายการทรัพย์สินของสหกรณ์ในทะเบียนคุมทรัพย์สินถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
- รายการ 2.13 หมายถึง ผู้ได้รับมอบหมายให้ตรวจนับทรัพย์สินของสหกรณ์ทำการตรวจนับทรัพย์สินเมื่อสิ้นปีทางบัญชี และนำผลการตรวจนับมาเทียบกับทะเบียนคุมทรัพย์สินเพื่อยืนยันยอด และบันทึกผลการตรวจนับไว้เป็นหลักฐาน
- หมวด 3. งานการเงิน**
- รายการ 3.1 หมายถึง สหกรณ์กำหนดระเบียบ ว่าด้วยการรับจ่ายและการเก็บรักษาเงินขึ้นถือใช้
- รายการ 3.2 หมายถึง สหกรณ์มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการรับเงินจ่ายเงินและเก็บรักษาเงิน และผู้ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง
- รายการ 3.3 หมายถึง คำสั่งของสหกรณ์หรือมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการต้องไม่มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบด้านการเงินและด้านการบัญชี เป็นบุคคลคนเดียวกัน
- รายการ 3.4 หมายถึง สหกรณ์มีเอกสารการรับเงิน – จ่ายเงิน ครบถ้วนและถูกต้อง เช่น ใบสำคัญรับ ใบสำคัญจ่าย และใบเสร็จรับเงิน เป็นต้น โดยในเอกสารดังกล่าวต้องมี ลายมือชื่อผู้รับ – จ่ายเงิน ผู้ตรวจ ผู้อนุมัติ ครบถ้วนสมบูรณ์ มีการจัดเก็บเอกสารไว้ในตู้เก็บเอกสารภายในสำนักงานสหกรณ์ และใส่กุญแจเมื่อสิ้นเวลาทำการ
- รายการ 3.5 หมายถึง ผู้ทำหน้าที่การเงินมีการตรวจนับเงินสดคงเหลือประจำวัน และบันทึกผลการตรวจนับในใบสรุปเงินสดคงเหลือประจำวันเสนอต่อผู้จัดการหรือผู้ได้รับมอบหมาย และมีการตรวจสอบความถูกต้องกับสมุดเงินสด
- รายการ 3.6 หมายถึง สหกรณ์เก็บรักษาเงินสดคงเหลือประจำวันไว้ไม่เกินกว่าระเบียบสหกรณ์ ว่าด้วยการรับจ่ายและเก็บรักษาเงิน ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากใบสรุปเงินสดคงเหลือประจำวันและสมุดเงินสด กรณีมีความจำเป็นต้องเก็บเงินเกินกว่าที่ระเบียบกำหนด ต้อง

มีการชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในสมุดเงินสดไว้เป็น
หลักฐานด้วย

- รายการ 3.7 หมายถึง สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงินถูกต้องเป็น
ปัจจุบัน มีหลักฐานการรับและจ่ายใบเสร็จถูกต้องครบถ้วน และ
มีการจ่ายเรียงตามลำดับเล่มที่
- รายการ 3.8 หมายถึง กรรมการหรือผู้ได้รับมอบหมายให้สุ่มตรวจเงินสด ทำการสุ่ม
ตรวจนับเงินสดคงเหลือประจำวัน แล้วนำยอดเงินที่ตรวจนับได้
ไปเปรียบเทียบกับสมุดเงินสดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และ
รายงานผลการสุ่มตรวจต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุก
ครั้งที่มีการสุ่มตรวจ

หมวด 4. การจัดทำบัญชี

- รายการ 4.1 หมายถึง สหกรณ์มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ
ด้านการจัดทำบัญชี และผู้ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อรับทราบ
คำสั่ง
- รายการ 4.2 หมายถึง ผู้รับผิดชอบด้านบัญชีมีการบันทึกรายการรับ – จ่ายเงินสดที่
เกิดขึ้นให้แล้วเสร็จภายในวันที่มีรายการเกิดขึ้น
- รายการ 4.3 หมายถึง ผู้รับผิดชอบด้านบัญชีมีการบันทึกรายการที่ไม่เกี่ยวกับการรับ –
จ่ายเงินสด ให้แล้วเสร็จภายใน 3 วัน นับแต่วันที่มียาการเกิดขึ้น
- รายการ 4.4 หมายถึง สหกรณ์ มีเอกสารประกอบการลงบัญชีครบถ้วน เช่น
ใบเสร็จรับเงิน ใบโอนเงิน ใบสำคัญจ่าย เป็นต้น โดยเอกสาร
ดังกล่าวต้องมีลายมือชื่อผู้จ่ายเงิน ผู้รับเงิน ผู้ตรวจ ผู้อนุมัติ
ครบถ้วนสมบูรณ์
- รายการ 4.5 หมายถึง สหกรณ์เก็บรักษาสมุดบัญชี และเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้
ในตู้ เก็บเอกสารภายในสำนักงานสหกรณ์ และใส่กุญแจเมื่อ
สิ้นเวลาทำการ

หมวด 5. การจัดทำงบดุล

- รายการ 5.1 หมายถึง งบการเงินที่สหกรณ์จะเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ได้ผ่านการ
ตรวจสอบและรับรองจากผู้สอบบัญชีที่นายทะเบียนสหกรณ์
แต่งตั้ง

รายการ 5.2	หมายถึง	สหกรณ์สามารถเสนอวงบุคคลและขออนุมัติวงบุคคลต่อที่ประชุมใหญ่สหกรณ์ได้ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์
หมวด 6. ธุรกรรมสินเชื่อ		
รายการ 6.1	หมายถึง	สหกรณ์กำหนดระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้และดอกเบี้ยเงินกู้ซึ่งถือใช้
รายการ 6.2	หมายถึง	สหกรณ์มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบด้านสินเชื่อ และผู้ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง
รายการ 6.3	หมายถึง	ผู้รับผิดชอบด้านสินเชื่อบันทึกและตรวจสอบรายการในเอกสารการขอกู้เงิน รวมทั้งดูแลให้ผู้เกี่ยวข้องลงลายมือชื่อในเอกสารต่าง ๆ เช่น คำขอกู้ สัญญากู้ หนังสือค้ำประกัน และสัญญาจำนอง ครบถ้วนสมบูรณ์
รายการ 6.4	หมายถึง	สหกรณ์จัดหลักประกันเงินกู้ที่เหมาะสมและถูกต้องตามระเบียบสหกรณ์ที่กำหนด และมีการทบทวนความเหมาะสมของหลักประกันทุกปี
รายการ 6.5	หมายถึง	สหกรณ์บันทึกรายการในทะเบียนหนังสือกู้เงินระยะสั้น – ปานกลางถูกต้องเป็นปัจจุบัน
รายการ 6.6	หมายถึง	สหกรณ์บันทึกรายการในทะเบียนการค้ำประกันของสมาชิกถูกต้องเป็นปัจจุบัน
รายการ 6.7	หมายถึง	สหกรณ์นำคำขอกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ทุกรายเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หรืออนุกรรมการเงินกู้เพื่อพิจารณาอนุมัติ และมีการบันทึกผลการอนุมัติเงินกู้ไว้เป็นหลักฐาน
รายการ 6.8	หมายถึง	สหกรณ์ให้สมาชิกผู้กู้เงินลงลายมือชื่อในใบรับเงินกู้ในวันที่สมาชิกมารับ เงินกู้เท่านั้น
รายการ 6.9	หมายถึง	สหกรณ์มีใบรับเงินกู้ซึ่งมีลายมือชื่อผู้รับเงินและมีการลงรายการครบถ้วนและถูกต้อง
รายการ 6.10	หมายถึง	สหกรณ์บันทึกรายการในทะเบียนลูกหนี้เงินกู้อย่างถูกต้องเป็น

		ปัจจุบัน
รายการ 6.11	หมายถึง	สหกรณ์เก็บสำเนาใบเสร็จรับเงินไว้เป็นหลักฐานทุกครั้งที่ได้รับชำระหนี้จากสมาชิก
รายการ 6.12	หมายถึง	สหกรณ์มีการกำหนดกิจกรรมการเร่งรัดหนี้สินไว้ชัดเจน เช่น กำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุมกลุ่ม เพื่อเร่งรัดหนี้สิน หรือ กำหนดระยะเวลาการส่งใบเตือนให้สมาชิกมาชำระหนี้ เป็นต้น
รายการ 6.13	หมายถึง	สหกรณ์เก็บรักษาหนังสือสำคัญ เช่น คำขอกู้ สัญญากู้ หนังสือกู้ สัญญาค้ำประกัน สัญญาจ้าง และเอกสารสิทธิต่าง ๆ ไว้ในตู้ นิรภัยหรือตู้เก็บเอกสารภายในสำนักงานสหกรณ์ และใส่กุญแจ ทันทีที่ใช้งานเสร็จ หรืออาจนำฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์
รายการ 6.14	หมายถึง	สหกรณ์มีการคัดแยกหนี้ตามอายุการเป็นหนี้โดยแยกตาม ประเภทและระยะเวลาการชำระหนี้ เช่น ลูกหนี้การค้า ลูกหนี้ เงินกู้ระยะสั้น ระยะปานกลางและระยะยาว เป็นต้น
รายการ 6.15	หมายถึง	สหกรณ์จัดทำรายงานสรุปผลการจ่ายเงินกู้ และรับชำระหนี้ ระหว่างเดือนเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเป็นประจำทุกเดือน
รายการ 6.16	หมายถึง	คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ผู้ตรวจสอบกิจการหรือ กรรมการทำการสุ่มสอบทานหนี้เงินกู้ของสมาชิกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยอาจกระทำผ่านที่ประชุมกลุ่มหรือทำหนังสือถึง สมาชิกเฉพาะรายที่ต้องการสุ่มตรวจ
หมวด 7. ธุรกิจการซื้อ		
รายการ 7.1	หมายถึง	สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดหาสิ่งของที่สมาชิก ต้องการมาจำหน่ายขึ้นถือใช้
รายการ 7.2	หมายถึง	สหกรณ์มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ ด้านการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายชัดเจน และผู้ได้รับมอบหมายลง ลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง
รายการ 7.3	หมายถึง	สหกรณ์มีข้อมูลความต้องการซื้อสินค้าของสมาชิกสหกรณ์ซึ่ง อาจสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม หรือถ้าสำรวจผ่านที่ประชุม กลุ่มต้องมีการบันทึกไว้ในสมุดประชุมกลุ่มสมาชิก

รายการ 7.4	หมายถึง	สหกรณ์จัดซื้อสินค้าตามปริมาณและระยะเวลาที่สอดคล้องกับความต้องการซื้อสินค้าของสมาชิก
รายการ 7.5	หมายถึง	สหกรณ์มีการจัดทำใบสั่งซื้อสินค้าเสนอต่อผู้มีอำนาจอนุมัติก่อนสั่งซื้อสินค้า ทุกครั้งและจัดเก็บใบสั่งซื้อสินค้าไว้เป็นหลักฐาน
รายการ 7.6	หมายถึง	สหกรณ์จัดทำเอกสารพร้อมรายละเอียดการขอจำหน่ายสินค้าเป็นเงินเชื่อ และหลักประกันตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนดเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการหรือผู้มีอำนาจอนุมัติทุกครั้งเมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจำหน่ายสินค้าเป็นเงินเชื่อ
รายการ 7.7	หมายถึง	คำสั่งของสหกรณ์หรือมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการต้องไม่มอบหมายให้ผู้จัดซื้อและผู้ตรวจรับสินค้าเป็นบุคคลคนเดียวกัน
รายการ 7.8	หมายถึง	สหกรณ์มีการจัดเก็บสินค้าไว้ในสถานที่ที่เหมาะสมปลอดภัยและใส่กุญแจเมื่อใช้งานเสร็จหรือเมื่อสิ้นเวลาทำการ
รายการ 7.9	หมายถึง	สหกรณ์มีการบันทึกรายการซื้อและจำหน่ายสินค้าในทะเบียนคุมสินค้าถูกต้องเป็นปัจจุบัน
รายการ 7.10	หมายถึง	สหกรณ์มีการบันทึกรายการซื้อสินค้าเงินเชื่อในทะเบียนเจ้าหนี้การค้าถูกต้องเป็นปัจจุบัน และชำระเงินค่าสินค้าภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยตรวจสอบได้จากใบเสร็จรับเงินและสัญญาซื้อสินค้าเงินเชื่อ
รายการ 7.11	หมายถึง	สหกรณ์มีการบันทึกรายการจำหน่ายสินค้าเป็นเงินเชื่อในทะเบียนลูกหนี้การค้าถูกต้องเป็นปัจจุบัน และมีการติดตามหรือมีหนังสือเตือนให้ลูกหนี้การค้ามาชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด
รายการ 7.12	หมายถึง	สหกรณ์มีเอกสารหลักฐานซึ่งมีลายมือชื่อของผู้เกี่ยวข้องกับการสั่งซื้อสินค้าและจำหน่ายสินค้าครบถ้วนถูกต้อง เช่น ใบสั่งซื้อสินค้า ใบส่งสินค้า / ใบกำกับภาษี ใบเสร็จรับเงิน ใบตรวจรับสินค้า เป็นต้น และจัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน
รายการ 7.13	หมายถึง	สหกรณ์จัดทำรายงานสรุปผลการจัดซื้อและจำหน่ายสินค้าระหว่างเดือนเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเป็น

- ประจำทุกเดือน ตรวจสอบได้จากรายงานการประชุม คณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน
- รายการ 7.14 หมายถึง ผู้ได้รับมอบหมายให้ตรวจนับสินค้าทำการตรวจนับสินค้าคงเหลืออย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และรายงานผลการตรวจนับต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่ทำการตรวจนับ
- รายการ 7.15 หมายถึง ผู้ตรวจนับสินค้าจัดทำและรายงานผลการตรวจนับสินค้าคงเหลือต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่มีการตรวจนับ
- รายการ 7.16 หมายถึง ผู้ได้รับมอบหมายให้สุ่มตรวจนับสินค้าทำการสุ่มตรวจนับสินค้าคงเหลืออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง แล้วนำผลการสุ่มตรวจเทียบกับทะเบียนคุมสินค้าและรายงานผลการสุ่มตรวจเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่มีการสุ่มตรวจ
- รายการ 7.17 หมายถึง ผู้ได้รับมอบหมายให้สำรวจสินค้าค้างนาน ล้าสมัย และเสื่อมชำรุด ทำการสำรวจสินค้าค้างนาน ล้าสมัย เสื่อมชำรุด แล้วนำผลการสำรวจเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อขอลดราคาหรือตัดจำหน่าย และบันทึกผลการพิจารณาของคณะกรรมการดำเนินการในสมุดรายงานการประชุม คณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน
- รายการ 7.18 หมายถึง ผู้ได้รับมอบหมายให้สุ่มสอบทานหนี้ ทำการสุ่มตรวจรายการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อกับทะเบียนเจ้าหนี้การค้าและสุ่มตรวจรายการจำหน่ายสินค้าเป็นเงินเชื่อกับทะเบียนลูกหนี้การค้า และรายงานผลการสุ่มตรวจเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่มีการสุ่มตรวจ

หมวด 8. ธุรกิจการขาย

- รายการ 8.1 หมายถึง สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการรวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิกขึ้นถือใช้
- รายการ 8.2 หมายถึง สหกรณ์มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบด้านการรวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์จากสมาชิก และผู้ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง

- รายการ 8.3 หมายถึง สหกรณ์มีข้อมูลความต้องการขายผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิกให้แก่สหกรณ์ ซึ่งอาจสำรวจโดยใช้แบบสอบถามหรือสำรวจผ่านที่ประชุมกลุ่มและมีการบันทึกไว้ในสมุดประชุมกลุ่มสมาชิก
- รายการ 8.4 หมายถึง สหกรณ์กำหนดแผนการรับซื้อ และจำหน่ายผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิกโดยมีรายละเอียดปริมาณผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ ช่วงเวลารับซื้อและจำหน่ายไว้ชัดเจน
- รายการ 8.5 หมายถึง สหกรณ์มีการตรวจสอบคุณภาพผลิตผลที่รับซื้อหรือที่รวบรวมทุกครั้งและบันทึกผลการตรวจสอบคุณภาพผลิตผลไว้ในเอกสารของสหกรณ์ เช่น บันทึกความขึ้นของข้าวเปลือกไว้ในใบตรวจสอบคุณภาพ หรือใบชั่งน้ำหนัก เป็นต้น
- รายการ 8.6 หมายถึง สหกรณ์มีการจัดทำเอกสารพร้อมรายละเอียดผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ ที่ขอจำหน่ายเป็นเงินเชื่อ และหลักประกันตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนด เสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการ หรือผู้มีอำนาจอนุมัติเมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจำหน่ายเป็นเงินเชื่อ
- รายการ 8.7 หมายถึง สหกรณ์บันทึกการขายการซื้อและจำหน่ายผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ในทะเบียนคุมถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
- รายการ 8.8 หมายถึง สหกรณ์มีการบันทึกการขายการซื้อผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์เป็นเงินเชื่อในทะเบียนเจ้าหนี้การค้าและบันทึกการขายจำหน่ายผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์เป็นเงินเชื่อในทะเบียนลูกหนี้การค้าถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
- รายการ 8.9 หมายถึง สหกรณ์มีเอกสารหลักฐานที่มีการลงลายมือชื่อของผู้เกี่ยวข้องกับ การซื้อและจำหน่ายผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ครบถ้วนและถูกต้อง เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบส่งสินค้า / ใบกำกับภาษี ใบชั่งน้ำหนัก เป็นต้น และจัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน
- รายการ 8.10 หมายถึง ผู้ได้รับมอบหมายให้ตรวจนับผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์คงเหลือทำการตรวจนับผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์คงเหลืออย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และรายงานผลการตรวจนับต่อประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ทุกครั้งที่มีการตรวจนับ

- รายการ 8.11 หมายถึง ผู้ได้รับมอบหมายให้สุ่มตรวจผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ ทำการสุ่มตรวจนับผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์คงเหลือแล้วนำไปเทียบกับทะเบียนคุมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และรายงานผลการสุ่มตรวจต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่มีการสุ่มตรวจ
- รายการ 8.12 หมายถึง สหกรณ์จัดทำและรายงานสรุปผลการซื้อ และจำหน่ายผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิกระหว่างเดือนต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกเดือน
- รายการ 8.13 หมายถึง คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ผู้ตรวจสอบกิจการหรือกรรมการทำการสุ่มสอบทานหนี้ค่าผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์กับเจ้าหนี้การค้าหรือลูกหนี้การค้ากรณีที่มีการซื้อและจำหน่ายผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์เป็นเงินเชื่อ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และรายงานผลการสุ่มสอบทานหนี้ต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ
- หมวด 9. ธุรกิจการรับฝากเงิน**
- รายการ 9.1 หมายถึง สหกรณ์กำหนดระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินตามประเภทของเงินฝากที่สหกรณ์ดำเนินการ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์
- รายการ 9.2 หมายถึง สหกรณ์มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ รับฝาก – ถอนเงิน และมีการกำหนดวงเงินขั้นสูงในการรับฝาก – ถอนเงิน ให้กับเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายถือปฏิบัติ และผู้ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง
- รายการ 9.3 หมายถึง คำสั่งของสหกรณ์หรือมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการต้องไม่มอบหมาย ให้ผู้รับ – จ่ายเงินเป็นบุคคลคนเดียวกับผู้ทำบัญชีหรือผู้ทำหน้าที่รับฝากเงินกรณี สหกรณ์มีเจ้าหน้าที่จำนวนจำกัด ให้คณะกรรมการดำเนินการ มีมติมอบหมายให้กรรมการ หรือเจ้าหน้าที่อื่นเป็นผู้จัดทำเอกสารการรับฝากและถอนเงิน
- รายการ 9.4 หมายถึง สหกรณ์มีบัตรตัวอย่างลายมือชื่อของผู้มีอำนาจถอนเงินซึ่งจัดทำไว้เมื่อสมาชิกมาขอเปิดบัญชีเงินฝากกับสหกรณ์ และในการถอน

		เงินหรือปิดบัญชีเงินฝากลายมือชื่อผู้ถอนเงินหรือปิดบัญชีเงินฝากต้องเป็นลายมือชื่อของผู้มีอำนาจถอนเงินฝากตามตัวอย่างลายมือชื่อที่ให้ไว้เท่านั้น
รายการ 9.5	หมายถึง	สมุดคู่ฝากที่สหกรณ์ออกให้กับสมาชิกต้องอยู่กับสมาชิกผู้ฝาก ห้ามมิให้สหกรณ์รับฝากสมุดคู่ฝากจากสมาชิก
รายการ 9.6	หมายถึง	ผู้ได้รับมอบหมายรับผิดชอบด้านการรับฝากเงินมีการคัดแยกบัญชีเงินฝากของสมาชิกที่ขาดการติดต่อกับสหกรณ์นานเกินกว่า 1 ปี แล้วสุ่มตรวจเพื่อเทียบยอดเงินฝากคงเหลือในสมุดคู่ฝากกับยอดในทะเบียนเจ้าหนี้เงินฝาก
รายการ 9.7	หมายถึง	สหกรณ์มีการบันทึกรายการรับฝากเงิน-ถอนเงินในทะเบียนเจ้าหนี้เงินฝากถูกต้องเป็นปัจจุบัน
รายการ 9.8	หมายถึง	เจ้าหน้าที่รับฝากเงินมีการตรวจสอบสมุดคู่ฝากกับทะเบียนเจ้าหนี้เงินฝากและเทียบลายมือชื่อผู้ถอนเงินกับตัวอย่างลายมือชื่อผู้มีอำนาจถอนเงินทุกครั้งที่มีการถอนเงิน
รายการ 9.9	หมายถึง	สหกรณ์มีหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการรับฝากเงินที่มีลายมือชื่อของผู้เกี่ยวข้องกับการรับฝากเงินครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น หนังสือขอปิดบัญชีตัวอย่างลายมือชื่อผู้มีอำนาจถอนเงิน/ปิดบัญชีเงินฝาก ใบรับฝากเงินและใบถอนเงิน เป็นต้น และจัดเก็บไว้ในตู้เอกสารภายในสำนักงานสหกรณ์และใส่กุญแจเมื่อสิ้นเวลาทำการ
รายการ 9.10	หมายถึง	ผู้ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบทะเบียนเจ้าหนี้เงินฝากได้ ตรวจสอบทะเบียนเจ้าหนี้เงินฝากและบัญชีแยกประเภทตามความเหมาะสม และรายงานผลการตรวจสอบต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่มีการตรวจสอบ
รายการ 9.11	หมายถึง	สหกรณ์จัดทำและรายงานสรุปผลการรับฝาก – ถอนเงินต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเป็นประจำทุกเดือน ตรวจสอบได้จากรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ
รายการ 9.12	หมายถึง	ผู้ได้รับมอบหมายให้สุ่มสอบทานยอดเงินฝากเมื่อสิ้นปีทางบัญชี ทำการสุ่ม สอบทานยอดเงินฝากของสมาชิกเทียบกับทะเบียนเจ้าหนี้เงินฝากอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง และรายงานผลการสุ่มสอบ

ทานยอดเงินฝากต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่มีการสุ่มสอบทานยอด

หมวด 10. ธุรกิจแปรรูป

รายการ 10.1	หมายถึง	สหกรณ์มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบด้านการแปรรูปและผู้ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง
รายการ 10.2	หมายถึง	สหกรณ์กำหนดแผนปฏิบัติงานด้านการแปรรูปที่สอดคล้องกับแผนการจัดหาวัตถุดิบ แผนการผลิต และแผนการจัดจำหน่าย
รายการ 10.3	หมายถึง	ผู้รับผิดชอบด้านการจัดซื้อวัตถุดิบหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปเป็นเงินเชื่อจัดทำรายละเอียดการซื้อหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เป็นเงินเชื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการหรือผู้มีอำนาจอนุมัติ เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงดำเนินการจัดซื้อหรือจำหน่ายเป็นเงินเชื่อ
รายการ 10.4	หมายถึง	ผู้รับผิดชอบด้านการแปรรูปมีการตรวจสอบคุณภาพของวัตถุดิบก่อนแปรรูป และตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์หลังแปรรูปเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
รายการ 10.5	หมายถึง	สหกรณ์เก็บวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์แปรรูปไว้ในสถานที่ที่เหมาะสมปลอดภัยและมีการใส่กุญแจทุกครั้งเสร็จสิ้นการทำงาน
รายการ 10.6	หมายถึง	สหกรณ์บันทึกรายการรับ - จ่ายวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์แปรรูปในทะเบียนคุมถูกต้องเป็นปัจจุบัน
รายการ 10.7	หมายถึง	สหกรณ์บันทึกรายการในทะเบียนเจ้าหนี้การค้า หรือทะเบียนลูกหนี้การค้าถูกต้องเป็นปัจจุบัน
รายการ 10.8	หมายถึง	สหกรณ์มีหลักฐานเอกสารที่มีลายมือชื่อของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อวัตถุดิบ การเบิกวัตถุดิบ(จากสต็อก) การแปรรูป และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ครบถ้วนถูกต้องและจัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน
รายการ 10.9	หมายถึง	ผู้ได้รับมอบหมายให้ตรวจนับวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์แปรรูปคงเหลือทำการตรวจนับวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์แปรรูปคงเหลือแล้วนำไปเทียบกับทะเบียนคุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และรายงาน

		ผลการตรวจนับต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่มีการตรวจนับ
รายการ 10.10	หมายถึง	สหกรณ์จัดทำและรายงานสรุปผลการแปรรูปต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเป็นประจำทุกเดือน หรือตามรอบการผลิตและจำหน่าย
รายการ 10.11	หมายถึง	ผู้ได้รับมอบหมายให้ตรวจสอบและดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูป ตรวจสอบ ดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน และบันทึกผลการตรวจสอบไว้เป็นหลักฐาน
รายการ 10.12	หมายถึง	ผู้ได้รับมอบหมายให้สุ่มสอบทานหนี้ซื้อวัตถุดิบและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เป็นเงินเชื่อทำการสุ่มสอบทานหนี้กับเจ้าหนี้การค้า และลูกหนี้การค้าอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และรายงานผลการสุ่มสอบทานหนี้ต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่มีการสุ่มสอบทานหนี้
หมวด 11. การจัดสวัสดิการ		
รายการ 11.1	หมายถึง	สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกสหกรณ์ขึ้นถือใช้
รายการ 11.2	หมายถึง	สหกรณ์มีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบด้านการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกและผู้ได้รับมอบหมายได้ลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง
รายการ 11.3	หมายถึง	สหกรณ์กำหนดเรื่องการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเพื่อสมทบเป็นทุนสวัสดิการให้กับสมาชิกไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ หมวด 4 การดำเนินงาน หัวข้อการจัดสรรกำไรสุทธิ
รายการ 11.4	หมายถึง	สหกรณ์บันทึกรายการในทะเบียนคุมการจ่ายเงินสวัสดิการแยกตามประเภทสวัสดิการที่จ่ายให้แก่สมาชิกถูกต้องเป็นปัจจุบัน
รายการ 11.5	หมายถึง	สหกรณ์มีเอกสารหลักฐานการขอรับและจ่ายเงินสวัสดิการครบถ้วนถูกต้องตามระเบียบสหกรณ์ที่กำหนดและจัดเก็บไว้ในตู้เก็บเอกสารภายในสำนักงานสหกรณ์และใส่กุญแจเมื่อสิ้นเวลาทำการ

- รายการ 11.6 หมายถึง สหกรณ์จัดทำรายการรับ – จ่ายเงินสวัสดิการและเสนอที่ประชุม คณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่มีการรับ – จ่ายเงินสวัสดิการ ตรวจสอบได้จากรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ
- รายการ 11.7 หมายถึง ผู้ได้รับมอบหมายให้สุ่มสอบทานเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการทำการสุ่มตรวจการรับหรือจ่ายเงินสวัสดิการ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบสหกรณ์ที่กำหนดอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และรายงานผลการสุ่มสอบทานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้งที่มีการสุ่มสอบทาน
- หมวด 12. อื่นๆ**
- รายการ 12.1 หมายถึง ถ้าข้อบังคับสหกรณ์หมวด 11 ข้อเบ็ดเสร็จ ระเบียบของสหกรณ์ กำหนดให้มีระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น สหกรณ์ต้องกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่นขึ้นถือใช้ ให้ถูกต้องตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด แม้จะไม่มี การรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่นก็ตาม
- รายการ 12.2 หมายถึง ถ้าข้อบังคับสหกรณ์หมวด 11 ข้อเบ็ดเสร็จ ระเบียบของสหกรณ์ กำหนดให้มีระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน สหกรณ์ ต้องกำหนดระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินขึ้นถือใช้ ให้ถูกต้องตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด แม้จะไม่มี การให้ สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินก็ตาม
- หมวด 13. การจัดทำแผน**
- รายการ 13.1 หมายถึง ในปีปัจจุบันสหกรณ์มีการจัดทำแผนกลยุทธ์และหรือโครงการ แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อพิจารณาอนุมัติ โดยตรวจสอบได้จากสมุดบันทึกรายงานการประชุม คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แผนและหรือโครงการ
- รายการ 13.2 หมายถึง สหกรณ์นำแผนกลยุทธ์และหรือโครงการที่จัดทำขึ้นไปปฏิบัติในปีปัจจุบันตรวจสอบได้จากสมุดบันทึกรายงานการประชุม คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์
- รายการ 13.3 หมายถึง สหกรณ์มีการติดตามและรายงานผลการปฏิบัติตามแผนและหรือโครงการต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หากมี

ปัญหาหรืออุปสรรคที่ประชุมมีการพิจารณากำหนดแนวทางการปรับปรุง / แก้ไขแผนและหรือโครงการ ตรวจสอบได้จากสมุดบันทึกรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

รายการ 13.4 หมายถึง สหกรณ์มีการปฏิบัติตามแนวทางการปรับปรุง / แก้ไขแผนและหรือโครงการที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กำหนด ตรวจสอบได้จากสมุดบันทึกรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

หมวด 14 การแก้ไขข้อบกพร่อง

รายการ 14.1 หมายถึง สหกรณ์นำหนังสือของผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์ แจ้งเรื่องให้สหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่อง เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประจำเดือน ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณากำหนดแนวทางการแก้ไขและได้บันทึกไว้ในสมุดรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

รายการ 14.2 หมายถึง สหกรณ์มีการแก้ไขข้อบกพร่องตามหนังสือของผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์ และรายงานผลการแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวให้สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ทราบทุกเดือนจนกว่าจะแก้ไขแล้วเสร็จ

หมวด 15 การมีส่วนร่วม

รายการ 15.1 หมายถึง สหกรณ์ให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มเยาวชน-สหกรณ์ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยการสนับสนุนดังกล่าวจะเป็นตัวเงิน หรือ ไม่เป็นตัวเงินก็ได้

รายการ 15.2 หมายถึง การคำนวณหาค่าเฉลี่ยปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ต่อเดือนให้เก็บข้อมูลปริมาณธุรกิจจากงบทดลองหรือสรุปรายรับ – รายจ่ายประจำเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม – สิงหาคม พ.ศ. 2549 และเดือนมกราคม – สิงหาคม พ.ศ. 2550 (ปีละ 8 เดือน) นำ 8 ไปหารผลรวมปริมาณธุรกิจที่ได้ จะได้ค่าเฉลี่ยปริมาณธุรกิจต่อเดือนของแต่ละปี แล้วเปรียบเทียบว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลง ถ้าค่าเฉลี่ยของปี 2550 มากกว่าค่าเฉลี่ยของปี 2549 ให้ทำเครื่องหมาย √ ในช่องเพิ่มขึ้น / ปฏิบัติ

ตัวอย่าง

สหกรณ์ ก.	มกราคม – สิงหาคม 2550	มกราคม – สิงหาคม 2549
ปริมาณธุรกิจรวม	120 ล้านบาท	100 ล้านบาท
จำนวนเดือนที่ทำธุรกิจ	8 เดือน	8 เดือน
ค่าเฉลี่ยต่อเดือน	$\frac{120}{8} = 15$ ล้านบาท	$\frac{100}{8} = 12.50$ ล้านบาท

แสดงว่าปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ เฉลี่ยต่อเดือน ปี 2550 เพิ่มขึ้นจากปี 2549 ดังนั้น ต้องทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง เพิ่มขึ้น / ปฏิบัติ

รายการ 15.3 หมายถึง การคำนวณหาค่าเฉลี่ยจำนวนกรรมการที่เข้าประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน ให้เก็บข้อมูลจำนวนกรรมการสหกรณ์ที่เข้าประชุมในแต่ละเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม – สิงหาคม พ.ศ. 2549 และเดือนมกราคม – สิงหาคม พ.ศ. 2550 (ปีละ 8 เดือน) นำ 8 ไปหารผลรวมจำนวนกรรมการที่เข้าประชุม จะได้ค่าเฉลี่ยจำนวนกรรมการที่เข้าประชุมต่อเดือนของแต่ละปี แล้วเปรียบเทียบว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลง ถ้าค่าเฉลี่ยของปี 2550 มากกว่าค่าเฉลี่ยของปี 2549 ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง เพิ่มขึ้น / ปฏิบัติ

ตัวอย่าง

สหกรณ์ ก.	มกราคม – สิงหาคม 2550	มกราคม – สิงหาคม 2549
มีคณะกรรมการดำเนินการ	15 คน	15 คน
มีการประชุมคณะกรรมการ	8 ครั้ง	8 ครั้ง
จำนวนกรรมการที่เข้าประชุม ทุกครั้งรวมกัน	100	110
ค่าเฉลี่ยต่อเดือน	$\frac{100}{8} = 12.50$	$\frac{110}{8} = 13.75$

แสดงว่า จำนวนกรรมการของสหกรณ์ ที่เข้าประชุม เฉลี่ยต่อเดือน ปี 2550 ลดลงจากปี 2549 ดังนั้น ต้องทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ลดลง / ไม่ปฏิบัติ

รายการ 15.4 หมายถึง การพิจารณากำหนดแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ และผู้รับผิดชอบธุรกิจต่าง ๆ ในสหกรณ์ทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและกำหนดแผน

รายการ 15.5 หมายถึง การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประจำเดือน คณะกรรมการ และฝ่ายจัดการของสหกรณ์มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม และมีการจดบันทึกไว้ในสมุดบันทึกรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

คำอธิบายเพิ่มเติม

1. การจัดสวัสดิการ หมายถึง การที่สหกรณ์มีกำไรจึงจัดสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น ช่วยค่ารักษาพยาบาล ช่วยเหลือค่าเล่าเรียนบุตร ช่วยเหลือสมาชิก ประสภภัยพิบัติ ฯลฯ
-

แบบประเมินการบริหารจัดการสหกรณ์.....จำกัด

จังหวัด .....

รายการ	ปฏิบัติ / มี	ไม่ปฏิบัติ
<u>1. การติดตามผลการปฏิบัติงาน</u>		
1.1 สหกรณ์นำคำแนะนำแนวทางการควบคุมภายในสำหรับสหกรณ์เสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและที่ประชุมมีมติให้สหกรณ์ถือปฏิบัติ		
1.2 ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน		
1.3 ถ้ามีปัญหาในการปฏิบัติตามแผนงานประจำปีของสหกรณ์ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการได้มีการกำหนดมาตรการปรับปรุงแก้ไข		
1.4 ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการเสนอขบทดลองหรือรายรับ-รายจ่ายของสหกรณ์ต่อที่ประชุมเป็นประจำทุกเดือน		
1.5 สหกรณ์มีการบันทึกรายงานการประชุมใหญ่ให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน ให้ถูกต้องสมบูรณ์		
1.6 คณะกรรมการดำเนินการควบคุมให้ฝ่ายจัดการหรือคณะอนุกรรมการหรือกรรมการที่ได้รับมอบหมายดำเนินการเป็นไปตามระเบียบที่กำหนด		
1.7 สหกรณ์ได้สำเนาระเบียบต่าง ๆ ที่สหกรณ์กำหนดขึ้นถือใช้ให้นายทะเบียนสหกรณ์/กรมส่งเสริมสหกรณ์/กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ทราบ		

รายการ	ปฏิบัติ / มี	ไม่ปฏิบัติ
2. การจัดทำทะเบียนและการจัดทำรายงานประจำปี		
2.1 สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนสมาชิกทุกครั้งที่มีการรับสมาชิกใหม่		
2.2 สหกรณ์เก็บรักษาทะเบียนสมาชิกและทะเบียนหุ้นให้อยู่ในที่ปลอดภัยในสำนักงานสหกรณ์		
2.3 สหกรณ์มีการรายงานผลการเข้า-ออก พร้อมรายละเอียดของสมาชิกให้คณะกรรมการดำเนินการทราบทุกครั้งที่มีการประชุมประจำเดือน		
2.4 สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนหุ้นทุกครั้งที่มีการถือหุ้น/ถอนหุ้น/โอนหุ้น		
2.5 สหกรณ์มีการรายงานการเปลี่ยนแปลงในทะเบียนหุ้นต่อนายทะเบียนสหกรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์		
2.6 ในการประชุมใหญ่สหกรณ์มีการจัดทำรายงานประจำปี แสดงการดำเนินงานของสหกรณ์เสนอที่ประชุมใหญ่		
2.7 สหกรณ์ได้ส่งสำเนารายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์ให้นายทะเบียนสหกรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการประชุมใหญ่		
2.8 สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบเก็บรักษาเอกสารสำคัญของสหกรณ์ เช่น กฎหมายสหกรณ์ ข้อบังคับสหกรณ์ ระเบียบของสหกรณ์ ใบสำคัญรับจดทะเบียน ระเบียบ คำสั่งนายทะเบียน เอกสารสิทธิ์ที่ใช้เป็นหลักประกันการทำงานองเจ้าหน้าที่สหกรณ์และลูกจ้าง		
2.9 สหกรณ์ได้มีการสำเนาระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้ฝ่าย/แผนก ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานนั้น ๆ ถือปฏิบัติ		
2.10 สหกรณ์มีการจัดหลักประกันการทำงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ครบถ้วนทุกคน		

รายการ	ปฏิบัติ / มี	ไม่ปฏิบัติ
2.11 สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบดูแลรักษาทรัพย์สินของสหกรณ์		
2.12 สหกรณ์ได้จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินของสหกรณ์ให้เป็นปัจจุบัน		
2.13 สหกรณ์จัดให้มีการตรวจนับทรัพย์สินและยื่นยื่นยอดจากการตรวจนับทรัพย์สินกับทะเบียนคุมทรัพย์สินเมื่อสิ้นปีทางบัญชี		
3. งานการเงิน		
3.1 สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการรับจ่ายและการเก็บรักษาเงิน		
3.2 สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน		
3.3 สหกรณ์ได้แยกเจ้าหน้าที่การเงิน และเจ้าหน้าที่บัญชีออกจากกัน		
3.4 สหกรณ์มีเอกสารการรับเงิน-จ่ายเงิน ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นไปตามระเบียบ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย		
3.5 สหกรณ์มีการตรวจนับเงินสดคงเหลือเมื่อสิ้นเวลาทำการ เพื่อยื่นยื่นยอดกับบัญชีเงินสด		
3.6 สหกรณ์มีการเก็บรักษาเงินสดในมือในแต่ละวันตามระเบียบที่กำหนด		
3.7 สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน และมีการทำทะเบียนคุมเป็นปัจจุบัน		
3.8 สหกรณ์จัดให้มีการรวมการและหรือผู้เกี่ยวข้องสุ่มตรวจเงินสดในมือเพื่อสอบทานยอดกับสมุดเงินสด		

รายการ	ปฏิบัติ / มี	ไม่ปฏิบัติ
<u>4. การจัดทำบัญชี</u>		
4.1 สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการทำบัญชี		
4.2 สหกรณ์มีการบันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับกระแสเงินสดในวันที่มีรายการเกิดขึ้น		
4.3 สหกรณ์มีการบันทึกรายการบัญชีที่ไม่เกี่ยวกับกระแสเงินสดภายใน 3 วัน นับแต่วันที่รายการเกิดขึ้น		
4.4 การลงบัญชีของสหกรณ์ สหกรณ์มีเอกสารประกอบการลงบัญชีถูกต้องครบถ้วน		
4.5 สหกรณ์เก็บรักษาสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ในที่ปลอดภัย		
<u>5. การจัดทำงบดุล</u>		
5.1 ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและให้ความเห็นงบการเงินก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่เพื่ออนุมัติ		
5.2 สหกรณ์ได้ขออนุมัติงบดุลจากที่ประชุมใหญ่ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี		

รายการ	ปฏิบัติ / มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ ไม่ได้ทำ รายการนี้
<u>6. ธุรกิจสินเชื่อ</u>			
6.1 สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการให้สินเชื่อ			
6.2 สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ด้านสินเชื่อ			
6.3 สหกรณ์ลงรายการในคำขอกู้ สัญญากู้ ครบถ้วนและถูกต้อง			
6.4 สหกรณ์มีการจัดหลักประกันเงินกู้ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด			
6.5 สหกรณ์ได้จัดทำทะเบียนหนังสือกู้เงินระยะสั้น - ปานกลาง ให้เป็นปัจจุบัน			
6.6 สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนการค้ำประกันให้เป็นปัจจุบัน			
6.7 เงินกู้ทุกสัญญาต้องผ่านการอนุมัติก่อนจ่ายเงินกู้			
6.8 สมาชิกจะลงลายมือชื่อในใบรับเงินกู้ เมื่อรับเงินกู้เท่านั้น			
6.9 หลักฐานการจ่ายเงินกู้มีข้อมูลถูกต้องและครบถ้วน			
6.10 สหกรณ์จัดทำทะเบียนลูกหนี้ให้เป็นปัจจุบัน			
6.11 สหกรณ์มีหลักฐานการรับชำระหนี้ครบถ้วน			
6.12 สหกรณ์มีแผนปฏิบัติการเร่งรัดหนี้สิน			
6.13 สหกรณ์เก็บรักษาเอกสารสิทธิที่ใช้ค้ำประกันเงินกู้ และหลักฐานเกี่ยวกับการให้กู้ไว้ในที่ปลอดภัยในสำนักงานสหกรณ์			
6.14 สหกรณ์มีการแยกอายุหนี้			

รายการ	ปฏิบัติ / มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้
6.15 สหกรณ์มีการรายงานผลการปฏิบัติงานการให้สินเชื่อต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน			
6.16 สหกรณ์มีการสุ่มสอบทานหนี้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง			

หมายเหตุ 1. สหกรณ์ที่ไม่ทำธุรกิจสินเชื่อ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้ทั้งหมดทุกรายการ

2. สหกรณ์ที่ทำธุรกิจสินเชื่อ (ที่มีการจ่ายเงินกู้ให้สมาชิก) ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ปฏิบัติ/มี หรือ ไม่ปฏิบัติ เท่านั้น

รายการ	ปฏิบัติ/ มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้
<u>7. ธุรกิจการซื้อ</u>			
7.1 สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการจัดหาสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่าย			
7.2 สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย			
7.3 สหกรณ์มีการสำรวจความต้องการสินค้าจากสมาชิก			
7.4 สหกรณ์มีการจัดซื้อสินค้าตามความต้องการของสมาชิก			
7.5 สหกรณ์มีการอนุมัติก่อนการจัดซื้อสินค้า			
7.6 สหกรณ์มีการอนุมัติก่อนการจำหน่ายสินค้าเป็นเงินเชื่อ			
7.7 ผู้ทำหน้าที่ในการจัดซื้อสินค้าและผู้ทำหน้าที่ตรวจรับสินค้าต้องไม่เป็นบุคคลคนเดียวกัน			

รายการ	ปฏิบัติ/ มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ ไม่ได้ทำ รายการนี้
7.8 สหกรณ์จัดเก็บสินค้าไว้ในที่ปลอดภัย			
7.9 สหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมสินค้าให้เป็นปัจจุบัน			
7.10 สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนย่อยเจ้าหน้าที่การค้าเป็นปัจจุบันและส่งชำระหนี้ตามสัญญา			
7.11 สหกรณ์จัดทำทะเบียนย่อยลูกหนี้การค้าเป็นปัจจุบันและติดตามการชำระหนี้ของ			
7.12 สหกรณ์มีหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการจัดซื้อสินค้าและจำหน่ายสินค้าถูกต้องครบถ้วน			
7.13 สหกรณ์มีการรายงานผลการจัดหาและจำหน่ายสินค้าต่อคณะกรรมการดำเนินการ			
7.14 สหกรณ์มีการตรวจนับสินค้าคงเหลือเป็นประจำ			
7.15 สหกรณ์มีการรายงานผลการตรวจนับสินค้าคงเหลือต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ			
7.16 สหกรณ์มีการสุ่มตรวจนับสินค้ายืนยันยอดจากการตรวจนับกับทะเบียนคุม			
7.17 สหกรณ์มีการสำรวจสินค้าเก่าเก็บเสื่อมชำรุด เสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อขอลดราคาและหรือตัดจำหน่าย			
7.18 สหกรณ์มีการสุ่มสอบทานหนี้ กรณีที่มีการซื้อขายเป็นเงินเชื่อ			

หมายเหตุ 1. สหกรณ์ที่ไม่ได้ทำธุรกิจการซื้อให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้**

ทั้งหมดทุกรายการ

2. สหกรณ์ที่ทำธุรกิจการซื้อ แต่ไม่มีรายการซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้ในรายการ 7.10 และ 7.18**

3. สหกรณ์ที่ทำธุรกิจการซื้อ แต่ไม่มีการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้ ในรายการ 7.6 , 7.11 , 7.18

รายการ	ปฏิบัติ/ มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ ไม่ได้ทำ รายการนี้
8. ธุรกิจการขาย			
8.1 สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการรวบรวม ผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก			
8.2 สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านการ รวบรวมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์			
8.3 สหกรณ์มีการสำรวจความต้องการจำหน่ายผลผลิต ของสมาชิก			
8.4 สหกรณ์มีการกำหนดแผนปฏิบัติการในการรับซื้อ ผลผลิต			
8.5 สหกรณ์มีการตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตที่ รวบรวม			
8.6 ก่อนขายผลผลิตเป็นเงินเชื่อต้องได้รับการอนุมัติจาก คณะกรรมการ / อนุกรรมการ			
8.7 สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนคุมผลผลิตให้เป็น ปัจจุบัน			
8.8 สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนย่อยเจ้าหน้าที่และหรือ ลูกหนี้ กรณีซื้อขายเป็นเงินเชื่อให้เป็นปัจจุบัน			
8.9 สหกรณ์มีหลักฐานเกี่ยวกับการจัดซื้อ และการ จำหน่ายผลผลิตถูกต้องครบถ้วน			

รายการ	ปฏิบัติ/ มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ ไม่ได้ทำ รายการนี้
8.10 มีการตรวจนับผลผลิตคงเหลือ			
8.11 มีการสุ่มตรวจผลผลิตคงเหลือเพื่อยืนยันยอดการตรวจนับกับทะเบียนคุม			
8.12 สหกรณ์มีการรายงานผลของธุรกิจรวบรวมต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ			
8.13 สหกรณ์มีการสุ่มสอบทานหนี้ หนี้ซื้อ-ขายเป็นเงินเชื่อ			

หมายเหตุ 1. สหกรณ์ที่ไม่ได้ทำธุรกิจการซื้อให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้

ทั้งหมดทุกรายการ

2. สหกรณ์ที่ทำธุรกิจการขาย แต่ไม่มีรายการซื้อผลิตผลและผลิตภัณฑ์จากสมาชิกเป็นเงินเชื่อ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้ ในรายการ **8.8 และ 8.13**

3. สหกรณ์ที่ทำธุรกิจการขาย แต่ไม่มีการขายผลิตผลและผลิตภัณฑ์เป็นเงินเชื่อ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้ ในรายการ **8.6, 8.8, 8.13**

รายการ	ปฏิบัติ/ มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ ไม่ได้ทำ รายการนี้
9. ธุรกิจการรับฝากเงิน			
9.1 สหกรณ์ได้กำหนดระเบียบ ว่าด้วยการรับฝากเงิน ประเภทออมทรัพย์หรือฝากประจำถูกต้องตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด			
9.2 สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบทำหน้าที่รับฝากเงินและอนุมัติให้ถอนเงินภายในวงเงินที่กำหนด			
9.3 เจ้าหน้าที่รับฝากเงิน เจ้าหน้าที่การเงินและเจ้าหน้าที่บัญชีของสหกรณ์ต้องไม่เป็นบุคคลคนเดียว			
9.4 สหกรณ์มีตัวอย่างลายมือชื่อของผู้มีอำนาจถอนเงินในการเปิดบัญชีเงินฝากครั้งแรกและการถอนเงินหรือการปิดบัญชีเงินฝาก กระทำได้โดยผู้มีอำนาจถอนเงินตามตัวอย่างลายมือชื่อที่ให้ไว้			
9.5 สหกรณ์ออกสมุดคู่ฝากให้ผู้ฝากยึดถือไว้ ห้ามฝากสหกรณ์			
9.6 สหกรณ์มีการสุ่มตรวจบัญชีเงินฝากของสมาชิกที่ขาดการติดต่อกับสหกรณ์เกิน 1 ปี			
9.7 สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนย่อยเจ้าหน้าที่เงินฝากรายตัวเป็นปัจจุบัน			
9.8 สหกรณ์มีการตรวจสอบสมุดคู่ฝากกับทะเบียนย่อยเจ้าหน้าที่เงินฝากและตัวอย่างลายมือชื่อทุกครั้งที่มีการถอนเงิน			
9.9 สหกรณ์มีหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการรับฝากเงิน ถูกต้องครบถ้วน			

รายการ	ปฏิบัติ/ มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ ไม่ได้ทำ รายการนี้
9.10 สหกรณ์มีการตรวจสอบทะเบียนย้อยเจ้าหนี้เงินฝาก และบัญชีแยกประเภทเป็นประจำ			
9.11 สหกรณ์มีการรายงานผลการรับฝากเงินของสหกรณ์ ต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ			
9.12 สหกรณ์มีการสุ่มสอบทานและยื่นยันยอดเงินฝาก ของสมาชิกกับทะเบียนเจ้าหนี้เงินฝากรายตัว เมื่อสิ้น ปีทางบัญชี			

หมายเหตุ 1. สหกรณ์ที่ไม่ได้ทำธุรกิจรับฝากเงินให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง สหกรณ์ไม่ได้ทำ
รายการนี้ทั้งหมดทุกรายการ

2. สหกรณ์ที่ทำธุรกิจรับฝากเงิน ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ปฏิบัติ/มี หรือ ไม่ปฏิบัติ เท่านั้น

รายการ	ปฏิบัติ/ มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ ไม่ได้ทำ รายการนี้
10. ธุรกิจแปรรูป			
10.1 สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายบุคคลรับผิดชอบด้านแปรรูป			
10.2 สหกรณ์มีแผนปฏิบัติงานด้านการผลิต ด้านจัดหา วัตถุดิบด้านการจำหน่ายให้สอดคล้องกับกำลังการผลิต			
10.3 ก่อนการซื้อวัตถุดิบหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป เป็นเงินเชื่อต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ/ อนุกรรมการ			
10.4 สหกรณ์มีการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบและ ผลิตภัณฑ์แปรรูปให้เป็นไปตามมาตรฐาน			

10.5 สหกรณ์มีการจัดเก็บวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์แปรรูปไว้ในที่ปลอดภัย			
10.6 สหกรณ์มีการจัดทำทะเบียนคุมวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์แปรรูปให้เป็นปัจจุบัน			
10.7 สหกรณ์จัดทำทะเบียนย่อยเจ้าหนี้และลูกหนี้ กรณีซื้อ-ขายเป็นเงินเชื่อให้เป็นปัจจุบัน			
10.8 สหกรณ์มีหลักฐานและเอกสารเกี่ยวกับการจัดซื้อวัตถุดิบ และที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปถูกต้อง			
10.9 สหกรณ์มีการตรวจนับวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์แปรรูปคงเหลือเป็นประจำ			
10.10 สหกรณ์มีการรายงานผลธุรกิจแปรรูปต่อที่ประชุมคณะกรรมการเป็นประจำ			
10.11 สหกรณ์มีการตรวจสอบและดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปให้ครบถ้วนพร้อมจะใช้งาน			
10.12 สหกรณ์มีการสุ่มทานหนี้ กรณีซื้อ-ขายเป็นเงินเชื่อ			

หมายเหตุ 1. สหกรณ์ที่ไม่ได้ทำธุรกิจแปรรูป ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้ทั้งหมดทุกรายการ**

2. สหกรณ์ที่ทำธุรกิจแปรรูป แต่ไม่มีการซื้อหรือขายเป็นเงินเชื่อ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้ในรายการ 10.3 , 10.7 ,10.12**

รายการ	ปฏิบัติ/ มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ ไม่ได้ทำ รายการนี้
11. การจัดสวัสดิการ			
11.1 สหกรณ์มีการกำหนดระเบียบการจัดสวัสดิการ			
11.2 สหกรณ์มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ ด้านการจัดสวัสดิการให้สมาชิก			
11.3 สหกรณ์กำหนดการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อการจัด สวัสดิการให้สมาชิกไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์			
11.4 สหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมจำแนกตามประเภท ของสวัสดิการให้เป็นปัจจุบัน			
11.5 สหกรณ์มีหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ จัดสวัสดิการถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบที่กำหนด และเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยในสำนักงานสหกรณ์			
11.6 มีการรายงานผลการจัดสวัสดิการต่อที่ประชุม คณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน			
11.7 มีการสุ่มตรวจสอบการจัดสวัสดิการให้เป็นไป ตามระเบียบที่กำหนด			

- หมายเหตุ 1.** ถ้าสหกรณ์มีการกำหนดการจัดสวัสดิการไว้ในข้อบังคับ และมีการกำหนดระเบียบขึ้น
ถือใช้ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **ปฏิบัติ/มี** หรือ **ไม่ปฏิบัติ** เท่านั้น
2. ถ้าสหกรณ์มีการกำหนดการจัดสวัสดิการไว้ในข้อบังคับ แต่ไม่ได้กำหนดระเบียบขึ้นถือใช้ ให้ทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **สหกรณ์ไม่ปฏิบัติ** ในรายการ **11.1** สำหรับรายการที่เหลือ ให้ทำ
เครื่องหมาย **ปฏิบัติ/มี** หรือ **ไม่ปฏิบัติ** เท่านั้น
3. ถ้าสหกรณ์ไม่มีการกำหนดการจัดสวัสดิการไว้ในข้อบังคับ และไม่มีการจ่ายเงินสวัสดิการ
ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้ทั้งหมดทุกรายการ**

รายการ	ปฏิบัติ/มี	ไม่ปฏิบัติ	สหกรณ์ ไม่ได้ทำ รายการนี้
<u>12. อื่น ๆ</u> 12.1 สหกรณ์ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงิน จากสหกรณ์อื่น ถูกต้องตามที่นายทะเบียน สหกรณ์ กำหนด			
12.2 สหกรณ์ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์ อื่นกู้ยืมเงินได้ ถูกต้องตามที่นายทะเบียนสหกรณ์ กำหนด			

หมายเหตุ 1. ถ้าข้อบังคับของสหกรณ์กำหนดให้มีระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น ระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน และสหกรณ์มีการกำหนดระเบียบขึ้นถือใช้ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **ปฏิบัติ/มี** หรือ**ไม่ปฏิบัติ** เท่านั้น

2. ถ้าข้อบังคับของสหกรณ์ไม่ได้กำหนดให้มีระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น ระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินและสหกรณ์ไม่ได้รับฝากเงินจากสหกรณ์อื่นหรือให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง **สหกรณ์ไม่ได้ทำรายการนี้ทั้ง 2 รายการ**

รายการ	ปฏิบัติ/มี	ไม่ปฏิบัติ
<u>13. การจัดทำแผน</u> 13.1 สหกรณ์มีการจัดทำแผน และหรือ โครงการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของสหกรณ์		
13.2 แผนและหรือ โครงการของสหกรณ์มีการนำไปปฏิบัติ		
13.3 สหกรณ์มีการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนและหรือ โครงการ นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ประจำเดือนและที่ประชุมมีการพิจารณากำหนดแนวทางปรับปรุง / แก้ไข หากมีปัญหาหรืออุปสรรค		
13.4 สหกรณ์ดำเนินการตามแผนและหรือ โครงการที่ได้มีการปรับปรุง / แก้ไข		
<u>14. การแก้ไขข้อบกพร่อง</u> 14.1 สหกรณ์นำเอกสารแจ้งเรื่องการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้ตรวจการสหกรณ์หรือผู้สอบบัญชีสหกรณ์เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีการพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไข		
14.2 สหกรณ์มีการแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อ 14.1 และรายงาน ผลการแก้ไขให้สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ทราบทุกเดือนจนกว่าจะแก้ไขแล้วเสร็จ		

หมายเหตุ ในกรณีที่ไม่มีกรแจ้งเรื่องข้อบกพร่องของผู้ตรวจการสหกรณ์ หรือผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องปฏิบัติ / มี ทั้ง 2 รายการ

รายการ	ปฏิบัติ/มี	ไม่ปฏิบัติ
15. การมีส่วนร่วม 15.1 สหกรณ์ให้การสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มสมาชิก เช่น กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มเยาวชนสหกรณ์ และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น		
15.2 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์เฉลี่ยต่อเดือน ในปีปัจจุบัน เทียบกับปีก่อน		
15.3 จำนวนกรรมการของสหกรณ์ที่มาประชุมเฉลี่ยต่อเดือน ในปีปัจจุบันเทียบกับปีก่อน		
15.4 การกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์ คณะกรรมการและฝ่ายจัดการร่วมกันกำหนดแผน		
15.5 ในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือนของ สหกรณ์คณะกรรมการและฝ่ายจัดการมีการแสดงความ คิดเห็น		

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวเมธิยา ทรงอารมภ์
วัน เดือน ปีเกิด	21 เมษายน 2530
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) มหาวิทยาลัยทักษิณ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 2
ตำแหน่ง	นักวิชาการสหกรณ์ปฏิบัติการ

